

OP Ryhmän tilinpäätöstiedote
1.1.–31.12.2019

OP Ryhmän tilinpäätöstiedote 1.1.–31.12.2019:

Tulos ennen veroja 838 miljoonaa euroa – tuotot kasvoivat 10 prosenttia ja vertailukelpoiset kulut laskivat

Tulos ennen veroja 1–12/2019	Korkokate 1–12/2019	Vakuutuskate 1–12/2019	Nettopalkkio- tuotot 1–12/2019	CET1- vakavaraisuus 31.12.2019
838 milj. €	+5 %	-26 %	+6 %	19,5 %

- Tulos ennen veroja oli 838 miljoonaa euroa (959).
- Korkokate kasvoi 5 % 1 241 miljoonaan euroon ja nettopalkkiotuotot 6 % 936 miljoonaan euroon. Vakuutuskate laski 26 % 421 miljoonaan euroon.
- Tuotot sijoitustoiminnasta, 425 miljoonaa euroa, kasvoivat vertailukaudesta 214 miljoonaa euroa.
- Yhteensä tuotot kasvoivat 10 % (väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien 6 %).
- Kulut kasvoivat 13 % 1 903 miljoonaan euroon. Lakisääteisen työeläketurvan pääosan hoidon ja vakuutuskannan siirto Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle vuoden 2018 lopussa laski vertailukauden tuloslaskelman kuluja 286 miljoonaa euroa. Tämä huomioiden vertailukelpoiset kulut laskivat 3 % 1 903 miljoonaan euroon.
- Saamisten arvonalentumiset olivat 87 miljoonaa euroa (46).
- OP Ryhmän luottokanta kasvoi 5 % 91 miljardiin euroon ja talletukset 4 % 64 miljardiin euroon.
- CET1-vakavaraisuus oli vahvalla tasolla 19,5 % (20,5). Uuden maksukyvyttömyyden määritelmän suunnitellun käyttöönoton maaliskuussa 2020 arvioidaan heikentävän CET1-vakavaraisuutta 1,3 %-yksikköä.
- Vähittäispankin tulos ennen veroja laski 44 % 235 miljoonaan euroon. Ilman työeläkevastuun siirron vaikutusta tulos ennen veroja kasvoi 6 %. Korkokate kasvoi 4 % ja nettopalkkiotuotot 5 %. Sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 26 miljoonaa euroa. Luottokanta kasvoi 5 % ja talletukset 7 %.
- Yritys pankin tulos ennen veroja laski 24 % 311 miljoonaan euroon. Ilman työeläkevastuun siirron vaikutusta tulos ennen veroja laski 17 %. Korkokate kasvoi 10 %, mutta nettopalkkiotuotot laskivat 3 % ja sijoitustoiminnan nettotuotot 28 %. Sijoitustoiminnan nettotuottoja laskivat markkinamuutoksista johtuvat johdannaisten luotto- ja vastapuoliriskin muutokset sekä alkuvuonna johdannaisten arvostusmalleihin tehdyt muutokset. Luottokanta kasvoi 6 %.
- Vakuutuksen tulos ennen veroja kasvoi 43 % 373 miljoonaan euroon. Vakuutuskate laski 26 % 431 miljoonaan euroon. Vakuutusvelan diskonttokoron lasku heikensi vakuutuskatetta 136 miljoonaa euroa. Tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat 239 miljoonaa euroa 331 miljoonaan euroon. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 92,7 % (92,0).
- Muun toiminnan tulos ennen veroja oli -37 miljoonaa euroa (-64).
- Katsauskauden aikana OP Ryhmä investoi 313 miljoonaa euroa (384) toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen.
- OP-bonukset olivat 254 miljoonaa euroa.
- Katsauskaudella saavutettiin strateginen tavoite 2 miljoonasta osuuspankkien omistaja-asiakkaasta. OP Ryhmän pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä oli 1,2 miljoonaa.
- OP Ryhmän keskusyhteisö OP Osuuskunta myi 31.1.2020 Vallilan kiinteistön eteläkorealais-suomalaiselle sijoittajaryhmälle. Kiinteistön myynti parantaa OP Ryhmän CET1-vakavaraisuutta noin 0,2 %-yksikköä.
- Vuoden 2020 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan samantasoiseksi kuin vuoden 2019 tulos. Näkymistä kerrotaan tarkemmin kohdassa "Vuoden 2020 näkymät".

OP Ryhmän avainlukuja

	1–12/2019	1–12/2018	Muutos, %
Tulos ennen veroja, milj. €	838	959*	-12,6
Vähittäispankki	235	421	-44,2
Yrityspankki	311	408	-23,8
Vakuutus	373	260	43,1
Muu toiminta	-37	-64	-
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-254	-230	10,7
Taloudellisen pääomavaateen tuotto, %***	17,2	20,8	-3,6**
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,5	6,5	-1,0**
Oman pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	7,1	8,1	-1,0**
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,47	0,54	-0,1**
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,60	0,67	-0,1**
	31.12.2019	31.12.2018	Muutos, %
CET1-vakavaraisuus, %	19,5	20,5	-1,0**
Omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään (Rava), %****	138	147	-9**
Luottokanta, mrd. €	91,5	87,0	5,1
Talletukset, mrd. €	64,0	61,3	4,4
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %*****	1,1	1,0	0,1**
Omistaja-asiakkaat (1 000)	2 003	1 911	4,8

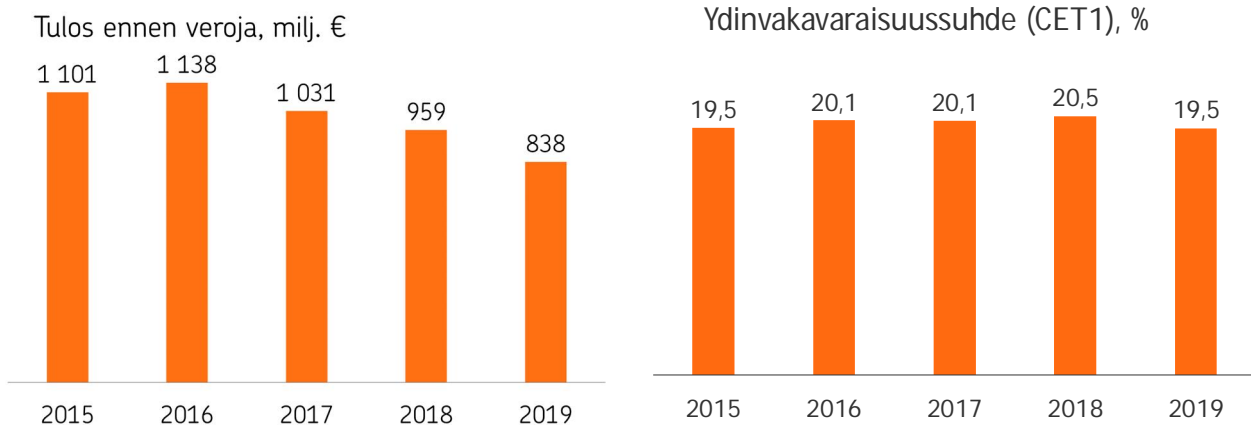
*OP Ryhmä otti käyttöön jaksotukseen perustuvan tuloutustavan korkokatto- ja korkoputkiluottojen johdannaisehtojen asiakasmarginaaliin neljännellä vuosineljänneksellä. Muutoksen vaikutus oikaistiin takautuvasti OP Ryhmän oman pääoman kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi vuoden 2018 ja 2019 tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin vastaamaan uutta tuloutuskäytäntöä. Muutoksella ei ollut vaikutusta segmenttiraportointiin. Vakavaraisuuslaskentaa ei ole oikaistu takautuvasti.

**Suhdeluvun muutos

***12 kk liukuva

****Rava-suhdeluku on laskettu vakuutusyhtiöiden osalta niiden vakavaraisuussäätelyyn sisältyvillä siirtymäsäännöillä.

*****Järjestämättömällä saamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisista, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä tällaisiin saamisiin kohdistuvia asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuvia lainanhoitajoustoja.

Pääjohtaja Timo Ritakallion kommentit

Asiakasliiketoimintamme kehitys jatkui suotuisana vuonna 2019. Tuotot kasvoivat 10 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna, ja markkinaosuutemme kehittyi positiivisesti niin asunto- ja yritysluotoissa kuin vahinkovakuutusliiketoiminnassa. Luottokantamme nousi 5 prosenttia 91 miljardiin euroon ja talletuskantamme 4 prosenttia 64 miljardiin euroon. Sijoitustoiminnan tuotot olivat erinomaiset hyvän markkinakehityksen ansiosta.

Olemme myös onnistuneet kääntämään kulumme laskuun. Vertailukelpoiset kulut laskivat edellisestä vuodesta 3 prosenttia. Saamisten arvonalentumiset kasvoivat selvästi vuonna 2019 säilyen kuitenkin yhä alhaisella tasolla.

Vuoden 2019 tulos ennen veroja oli 838 miljoonaa euroa, eli 121 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2018. Vuoden 2018 tulosta nosti lakisääteisen työeläkevastuun siirto Ilmariselle. Vertailukelpoisin luvuin, joista on poistettu eläkevastuun siirron vaikutus, vuoden 2019 tulos nousi 165 miljoonaa euroa.

Vakavaraisuutemme pysyi vahvalla 19,5 prosentin tasolla.

OP Ryhmän omistaja-asiakkaiden määrä ylitti vuoden lopussa kahden miljoonan rajan. Viime vuonna uusia omistaja-asiakkaita tuli 92 000. Jatkossa tavoitteemme on varmistaa, että omistaja-asiakkaamme saavat meiltä parhaat edut pankki- ja vakuutuspalveluissa.

Olemme tehneet määrätietoisesti työtä asiakaskokemuksen parantamiseksi, ja onnistuneet esimerkiksi lyhentämään puhelinpalvelujemme vastausaikaa ja nostamaan asiakastytyväisyyttä. Yli miljoona asiakastamme on ottanut käyttöön turvallisen tunnistautumistavan, Mobiiliavaimen. Vuoden 2020 tammikuussa Mobiiliavaimen käyttö laajeni op.fi:hin.

Olemme muuttaneet OP Ryhmän keskusyhteisön toimintatapaa aiempaa itseohjautuvammaksi. Muutoksella tavoittelemme parempaa asiakaskokemusta ja työntekijäkokemusta sekä kulusäästöjä. Muutos on edellyttänyt uudistuksia toimenkuviin kaikissa liiketoiminnoissamme. Loppuvuonna kävimme yt-neuvottelut osaamiskeskuksissa ja palvelukeskuksessa, joissa neuvottelujen kohteena olleissa toiminnoissa työskenteli noin 1900 henkilöä. Noin 460 työtehtävää lakkasi ja uusia syntyi noin 190. Neuvottelut käytiin hyvässä yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa.

Vuoden 2020 haaste on kustannusten hallinta. Pankkien tuloksiin kohdistuu paineita matalan korkotason ja kiristyvän pankkisääntelyn vuoksi. Odotamme tämän vuoden tuloksemme olevan vuoden 2019 tasolla.

Poliittinen epävarmuus koetteli maailmantaloutta vuonna 2019. Maailmankauppa kärsi kauppasodan laajenemisesta. Rahoitusmarkkinoilla tunnelmat vaihtelivat voimakkaasti, mutta lopulta vuosi oli sijoittajille suotuisa. Keskuspankkien toimet tukivat rahoitusmarkkinoita, ja vakauttivat luottamusta talouteen.

Suomen talous sai tukea palvelualojen myönteisestä kehityksestä ja hidastui vain hieman. Talouden kuva säilyi kohtuullisen myönteisenä, vaikka luottamus talouteen heikkeni vuoden aikana.

Talouden riskit ovat hellittäneet viime vuoden synkimmistä tunnelmista, mutta näkymät ovat vaisut. Odotettavissa on hidasta kasvua. Talouspolitiikka ei saa apua suotuisasta suhdannetilanteesta. Monet pitkäkestoiset haasteet ovat ratkaisematta, ja uusia syntyy muun muassa ilmastonmuutoksen myötä. Toimintaympäristö on haastava sekä talouspolitiikalle että yrityksille.

OP Ryhmän tilinpäätöstiedote 1.1.–31.12.2019

Sisällysluettelo

Toimintaympäristö	5
Tulos ja tase.....	6
Loka-joulukuun keskeiset tapahtumat.....	8
OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet	8
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen	9
Vakavaraisuus.....	10
Riskiasema	12
Vähittäispankki.....	16
Yrityspankki.....	18
Vakuutus	20
Muu toiminta	23
Palvelukehittäminen.....	24
Henkilöstö.....	24
OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	25
OP Osuuskunnan hallinto	26
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	26
Vuoden 2020 näkymät.....	26
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	28
Tuloslaskelma	31
Laaja tuloslaskelma.....	31
Tase.....	32
Oman pääoman muutoslaskelma.....	33
Rahavirtalaskelma.....	34
Segmenttiraportointi.....	35
Liitetaulukot	37

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kasvu hidastui vähitellen vuoden 2019 aikana ja jäi keskimäärin hitaimmaksi sitten vuosikymmenen alun. Erityisesti maailmankaupan kehitys oli heikkoa osin kauppasodan vuoksi. Vaisun talouskehityksen myötä inflaatio pysyi verkkaisena.

Euroopan keskuspankki laski syyskuussa talletuskoron -0,4 prosentista -0,5 prosenttiin. Lisäksi EKP alkoi marraskuun alussa jälleen ostaa arvopapereita markkinoilta 20 miljardilla eurolla kuukaudessa.

Lyhyet markkinakorot laskivat vuoden 2019 aikana hieman. Pidemmät korot laskivat selvemmin, mutta vuoden lopulla korot toipuivat loppukesän pessimistisistä tunnelmista. Osakemarkkinoilla kurssit nousivat loppuvuonna, kun suurimpien riskien nähtiin helpottaneen. Vuoden aikana osakemarkkinat vahvistuivat selvästi.

Suomen talouskasvu hidastui ennakkotietojen mukaan hieman edellisestä vuodesta. Talouskasvua kannattelivat kulutus ja palveluiden vienti. Tavaravienti kärsi vientimarkkinoiden kangertelusta. Rakentamisen kasvu hidastui, ja investoinnit kokonaisuutena kehittyivät heikosti. Asuntomarkkinat piristyivät vuoden loppua kohti. Kysyntä kohdistui pienempiin kerrostaloasuntoihin, ja hinnat nousivat keskimäärin vain hieman.

Talouden kehitys jatkuu vaimeana Suomen päävientialueilla. Euroopan keskuspankki on linjannut, että ohjauskorot säilyvät ennallaan tai matalammalla, kunnes inflaationäkymä vastaa tavoitetta. Suomen talouden kasvu jää hitaaksi, kun viennin kehitys vaimenee ja rakentaminen vähenee. Kotitalouksien kysyntää tukee silti suotuisa reaali-palkkojen kehitys ja verrattain vahvana säilyvä työmarkkina. Myös asuntomarkkinoiden näkymät säilyvät yhä vakaan myönteisinä.

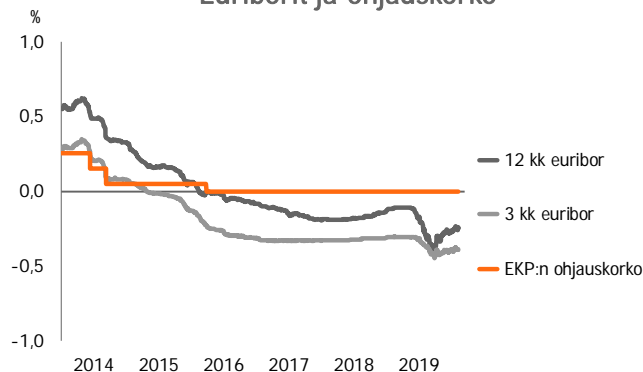
Kotitalouksien luottokannan kasvu kiihtyi vuoden viimeisellä neljänneksellä 3,0 prosenttiin. Positiivisen kehityksen taustalla oli asuntolainojen lisääntynyt kysyntä. Suomen Pankin tilastoimien kulutusluottojen kasvu hidastui 4,3 prosenttiin. Kulutusluottojen kasvu kertyi yksinomaan vakuudettomista luotoista. Yritys- ja asuntoyhteisöluotot kasvoivat 7,3 prosenttia. Pankkibarometri ennakoii kotitalousluotoille varovaista kasvua, sen sijaan yritysluottojen kasvunäkymät arvioidaan heikommaksi.

Talletuskanta kasvoi viime vuoden vertailukaudesta 4,3 prosenttia. Kotitaloustalletusten vuosikasvu hidastui 6,6 prosenttiin. Yritystalletukset lisääntyivät 5,0 prosenttia vuoden takaisesta, sitä vastoin julkisyhteisötalletusten määrä väheni.

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen arvo kohosi vuoden 2019 lopussa 124,7 miljardiin euroon. Sijoitusympäristön myönteinen kehitys nosti sekä osakerahastojen että korkorahastojen arvoja.

Vakuutuslaitosten maksutulo kasvoi vuonna 2019 yli kolme prosenttia. Myönteistä kehitystä varjostavat epävarmat talousnäkymät, korkosijoitusten heikot tuotot sekä kasvussa olleet korvauskulut.

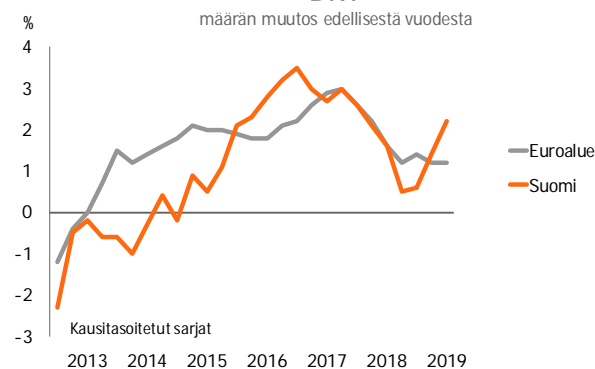
Euriborit ja ohjauskorko

Lähde: Suomen Pankki

BKT

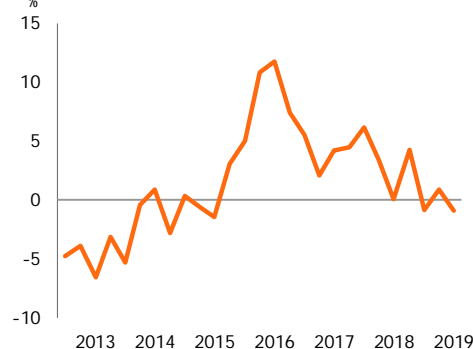
määrän muutos edellisestä vuodesta

Lahteet: Eurostat, Tilastokeskus

Investoinnit Suomessa

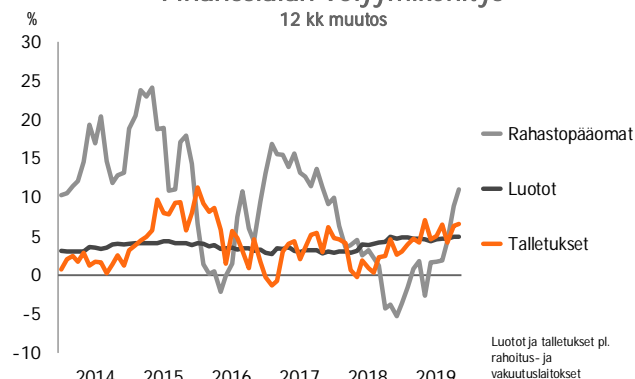
määrän muutos edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus

Finanssialan volyymikehitys

12 kk muutos

Luotot ja talletukset pl. rahoitus- ja vakuutuslaitokset

Lahteet: Suomen Pankki, Suomen Sijoitustutkimus Oy

Tulos ja tase

Tulosanalyysi, milj. €	1-12/2019	1-12/2018	Muutos, %	10-12/2019	10-12/2018	Muutos, %
Tulos ennen veroja	838	959	-12,6	161	311	-48,2
Vähittäispankki	235	421	-44,2	42	227	-81,4
Yrityspankki	311	408	-23,8	79	109	-27,6
Vakuutus	373	260	43,1	94	20	361,2
Muu toiminta	-37	-64	-	-41	-27	-
Tuotot						
Korkokate	1 241	1 186	4,6	318	309	3,0
Vakuutuskate	421	566	-25,7	9	134	-93,2
Nettopalkkiotuotot	936	887	5,5	257	232	10,8
Sijoitustoiminnan nettotuotot	530	185	186,9	257	-51	-
Liiketoiminnan muut tuotot	53	61	-12,7	12	15	-16,4
Tuotot yhteensä	3 181	2 885	10,3	854	639	33,7
Kulut						
Henkilöstökulut (ilman työeläkevastuun siirtoa)	781	803	-2,6	208	211	-1,2
Lakisääteisen työeläkevastuun siirto	-	-286	-	-	-286	-
Poistot ja arvonalentumiset	278	325	-14,6	88	136	-34,9
Liiketoiminnan muut kulut	844	839	0,5	242	242	-0,4
Kulut yhteensä	1 903	1 681	13,2	538	303	77,6
Saamisten arvonalentumiset	-87	-46	-	-51	-22	-
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	-105	26	-496,4	-40	56	-171,4
Kertyneet uudet OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-254	-230	-	-63	-58	-

OP Ryhmä otti käyttöön jaksotukseen perustuvan tuloutustavan korkokatto- ja korkoputkiluottojen johdannaisehtojen asiakasmarginaaliin neljännellä vuosineljänneksellä. Muutoksen vaikutus oikaistiin takautuvasti OP Ryhmän oman pääoman kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi vuoden 2018 ja 2019 tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin vastaamaan uutta tuloutuskäytäntöä. Segmenttien vertailuvuoden 2018 luvut on muutettu vastaamaan uutta segmenttijakoa. Lisäksi vertailutietoja on muutettu kaupankäynnin korkotuottojen ja -kulujen esittämisen muutoksen seurauksena. Tilinpäätöstiedotteen liitetiedoissa kerrotaan muutoksista tarkemmin.

Avainlukuja, milj. €	31.12.2019	31.12.2018	Muutos, %
Luottokanta	91 456	87 016	5,1
Asuntoluotot	39 572	38 558	2,6
Yritysluotot	22 509	21 136	6,5
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	29 375	27 323	7,5
Talletukset	63 998	61 327	4,4
Hallinnoitavat varat (brutto)	81 187	71 850	13,0
Sijoitusrahastot	25 610	22 653	13,1
Instituutioasiakkaat	22 543	21 505	4,8
Private Banking	22 181	17 887	24,0
Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt	10 852	9 805	10,7
Taseen loppusumma	147 023	140 294	4,8
Sijoitusomaisuus	23 509	23 050	2,0
Vakuutustoiminnan velat	20 338	19 288	5,4
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	34 369	30 458	12,8
Oma pääoma	12 570	11 742	7,1

Tammi–joulukuu

OP Ryhmän tulos ennen veroja oli 838 miljoonaa euroa (959). Tulos laski vertailukaudesta 121 miljoonaa euroa. Korkokate, nettopalkkiotuotot ja sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat. Tulosta pienensivät vakuutuskatteen lasku ja saamisten arvonalentumisten kasvu. Lakisääteisen työeläketurvan pääosan hoidon ja vakuutuskannan siirto Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle vuoden 2018 lopussa laski vertailukauden tuloslaskelman kuluja 286 miljoonaa euroa. Ilman työeläkevastuun siirron vaikutusta kulut laskivat vertailukaudesta 3,3 prosenttia.

Korkokate kasvoi 4,6 prosenttia 1 241 miljoonaan euroon. Vähittäispankki-segmentin korkokate kasvoi 36 miljoonaa euroa ja Yrittäjäpankki-segmentin 33 miljoonaa euroa. OP Ryhmän luottokanta kasvoi 5,1 prosenttia 91,5 miljardiin euroon ja talletukset 4,4 prosenttia 64,0 miljardiin euroon.

Vakuutuskatte oli 421 miljoonaa euroa (566). Vakuutus-segmentin vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 0,9 prosenttia 1 479 miljoonaan euroon. Ilman vuonna 2018 myytyä Baltian liiketoimintaa vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 4,0 prosenttia. Korvauskulut kasvoivat 17,4 prosenttia 1 077 miljoonaan euroon. Vakuutusvelan diskonttokoron lasku lisäsi korvauskuluja 136 miljoonaa euroa (0). Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 92,7 prosenttia (92,0).

Nettopalkkiotuotot olivat 936 miljoonaa euroa eli 49 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuotta aiemmin. Maksuliikkeen nettopalkkiotuotot kasvoivat 17 miljoonaa euroa, luotonannon 6 miljoonaa euroa sekä omaisuudenhoitopalkkiot 23 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 345 miljoonaa euroa 530 miljoonaan euroon. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 726 miljoonaa euroa (115). Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu johdannaisilla, jolloin diskonttokoron laskua vastaava erä 136 miljoonaa euroa (0) näkyy positiivisena arvonmuutoksena sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Osaan vakuutusyhtiöiden oman pääoman ehtoisista sijoituksista sovelletaan väliaikaista poikkeusmenettelyä (overlay approach). Väliaikaisen poikkeusmenettelyn piirissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa. Yhteensä sijoitustoiminnasta kirjatut tuotot, 425 miljoonaa euroa, kasvoivat vertailukaudesta 101,5 prosenttia. Myyntivoittoja kirjattiin 197 miljoonaa euroa (36). OP Ryhmän vakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 8,9 prosenttia (0,7). Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos laski tulosta 2 miljoonaa euroa. Vertailukaudella lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos paransi tulosta 43 miljoonaa euroa. Markkinamuutoksista johtuvat johdannaisten luotto- ja vastapuoliriskin (CVA) arvonmuutokset laskivat tulosta 21 miljoonaa euroa vertailukaudesta.

Liiketoiminnan muut tuotot laskivat vertailukaudesta 8 miljoonaa euroa 53 miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muita tuotteita kasvatti työterveyspalveluliiketoiminnan myynti toisella vuosineljänneksellä Mehiläiselle. Vertailukaudella myytiin Baltiassa toimivan tytäryhtiö Seesam Insurance AS:n koko

osakekanta Vienna Insurance Groupille (VIG). Kaupasta kirjattiin kertaluonteista myyntivoittoa vertailukaudelle yhteensä 16 miljoonaa euroa.

Kulut kasvoivat 13,2 prosenttia 1 903 miljoonaan euroon. Ilman työeläkevastuun siirron vaikutusta kulut laskivat 3,3 prosenttia 1 903 miljoonaan euroon, henkilöstökulut laskivat 2,6 prosenttia 781 miljoonaan euroon ja eläkekulut laskivat 26,2 prosenttia 114 miljoonaan euroon. Ilmariselle siirrettyjen eläkkeiden kirjanpitokäsittely muuttui vuoden 2019 alussa etuus pohjaisista maksupohjaisiin järjestelyihin.

Kehittämisen kuluvaikutus oli 183 miljoonaa euroa (203). Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä laskivat 14,6 prosenttia 278 miljoonaan euroon. Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat 11,7 prosenttia 244 miljoonaan euroon. Poistojen kasvu oli seurausta viime vuosien kehittämispanostusten kasvusta ja IFRS 16 Vuokrasopimukset - standardin käyttöönotosta 1.1.2019. Arvonalentumispoistot puolestaan laskivat vertailukaudesta 73 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 0,5 prosenttia euroa 844 miljoonaan euroon. ICT-tuotantokulut kasvoivat 24 miljoonaa euroa. Vuokrakulut laskivat 16 miljoonaa euroa johtuen IFRS 16 -standardin soveltamisesta vuonna 2019.

Tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvonalentumisia luotoista ja saamisista sekä sijoituksista kirjattiin yhteensä 111 miljoonaa euroa (70), joista 87 miljoonaa euroa (46) kirjattiin luotoista ja muista saamisista. Saamisten arvonalentumisten kasvuun vaikuttivat luottoriskiparametrien muutokset, lopulliset luottotappiot, luottokannan kasvu ja luottojen siirtyminen eri arvonalentumisvaiheiden välillä. Järjestämättömät saamiset luotoista ja muista saamisista olivat matalalla 1,1 prosenttiin tasolla (1,0) luotto- ja takauskannasta.

OP Ryhmän katsauskauden tuloverot olivat 168 miljoonaa euroa (212). Efektiivinen verokanta oli 20,1 prosenttia (22,1).

Vallilan kiinteistö luokiteltiin myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi kolmannella vuosineljänneksellä. Kiinteistön taseeseen kirjatut varat katsauskauden lopussa olivat yhteensä 314 miljoonaa euroa ja velat 6 miljoonaa euroa. Vallilan kiinteistö käsittää Helsingin Vallilassa sijaitsevan korttelin.

OP Ryhmän oma pääoma oli 12,6 miljardia euroa (11,7). Omaan pääomaan sisältyi Tuotto-osuuksia 3,0 miljardia euroa (3,0), josta irtisanottujen Tuotto-osuuksien osuus oli 0,2 miljardia euroa (0,3). Tuotto-osuuksien tuottotavoite vuodelle 2019 oli 3,25 prosenttia. Katsauskaudella kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 97 miljoonaa euroa. Vuodelta 2018 korkoja maksettiin yhteensä 94 miljoonaa euroa kesäkuussa 2019. Käyvän arvon rahasto kasvoi 244 miljoonaa euroa 251 miljoonaan euroon.

Loka–joulukuu

Neljannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja oli 161 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 311 miljoonaa euroa. Tulosta paransivat korkokatte, nettopalkkiotuottojen ja sijoitustoiminnan nettotuottojen kasvu. Vakuutuskatte puolestaan laski vertailukaudesta diskonttokoron laskun johdosta.

Työeläkevastuun siirto paransi vertailukauden tulosta ennen veroja 286 miljoonaa euroa.

Tuotot, yhteensä 854 miljoonaa euroa, kasvoivat vertailukaudesta 33,7 prosenttia. Korkokate kasvoi vuotta aiemmasta 3,0 prosenttia 318 miljoonaan euroon. Vakuutuslaski 93,2 prosenttia 9 miljoonaan euroon. Vakuutusvelan diskonttokoron lasku heikensi vakuutuskatetta 136 miljoonaa euroa. Ilman diskonttokoron laskun vaikutusta vakuutuslaski kasvoi 12 miljoonaa euroa. Nettopalkkiotuotot olivat 257 miljoonaa euroa eli 25 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuotta aiemmin. Omaisuudenhoitopalkkiot kasvoivat 31 miljoonaa euroa tuottosidonnaisten palkkioiden kasvettua. Tuotot sijoitustoiminnasta kasvoivat väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach) mukaan lukien vertailukaudesta 212 miljoonaa euroa 217 miljoonaan euroon. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu johdannaisilla, jolloin diskonttokoron laskua vastaava erä 136 miljoonaa euroa (0) näkyy positiivisena arvomuutoksena sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Liiketoiminnan muut tuotot laskivat vertailukaudesta 16,4 prosenttia 12 miljoonaan euroon.

Kulut kasvoivat vertailukaudesta 77,6 prosenttia 538 miljoonaan euroon. Ilman työeläkevastuun siirron vaikutusta kulut laskivat 8,7 prosenttia 538 miljoonaan euroon, henkilöstökulut 1,2 prosenttia 208 miljoonaan euroon ja eläkekulut 42,5 prosenttia 24 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset laskivat vertailukaudesta 34,9 prosenttia 88 miljoonaan euroon. Arvonalentumisia aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä kirjattiin 48 miljoonaa euroa vähemmän kuin vertailukaudella. Liiketoiminnan muut kulut, 242 miljoonaa euroa, olivat vertailukauden tasolla. Saamisten arvonalentumiset, 51 miljoonaa euroa, olivat 29 miljoonaa euroa vertailukautta suuremmat. Saamisten arvonalentumisten kasvuun vaikuttivat luottoriskiparametrien muutokset, lopulliset luottotappiot, luottokannan kasvu ja luottojen siirtyminen eri arvonalentumisvaiheiden välillä.

Loka–joulukuun keskeiset tapahtumat

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päätti 30.10.2019 OP Osuuskunnan uuden hallituksen ehdollisesta kokoonpanosta. OP Osuuskunnan hallintoneuvoston asettaman nimitystoimikunnan ehdotuksen mukaisesti uuteen hallitukseen valittiin kymmenen (10) jäsentä. Hallintoneuvosto vahvisti nimitykset, kun OP Osuuskunta siirtyi uuteen kolmiportaiseen hallintomalliin 1.1.2020.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto valitsi 11.12.2019 keskuudestaan uuden puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat. Uusi puheenjohtajisto aloitti tehtävissään 1.1.2020.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet ja painopisteet

Strategia 2016

Alla vuonna 2016 vahvistetun OP Ryhmän strategian mukaiset tavoitteet ja niiden toteumat strategiakaudella 2016–2019.

OP Ryhmän strategiset tavoitteet	31.12.2019	31.12.2018	Tavoite 2019
Asiakaskokemus, NPS (Net Promoter Score, -100–+100)			
Bränditaso	26	23	25
Kohtaamistaso	62	61	70
CET1-vakavaraisuus, %	19,5	20,5	22
Taloudellisen pääomavaateen tuotto, % (12 kk liukuva)	17,2	20,8	22
Nykyliiketoiminnan kulut (12 kk liukuva), milj. €	1 827	1 833	Kulut 2020 vuoden 2015 tasolla (1 500)
Omistaja-asiakkaat, miljoonaa	2,0	1,9	2,0

Strategia 2019

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvisti OP Ryhmän uuden strategian kokouksessaan 12. kesäkuuta 2019. OP Ryhmä on siirtynyt uudenaikaiseen strategiaprosessiin, jossa strategiaa muodostetaan, uudistetaan ja toteutetaan jatkuvasti. Toimintaympäristöä ja toimintamallia arvioidaan systemaattisesti, jotta kyetään tekemään tarvittaessa uusia strategisia valintoja ja toteuttamaan ne.

Samalla hallintoneuvosto vahvisti OP Ryhmän tulevaisuuden suuntaa osoittavan vision ”johtava ja vetovoimaisin finanssiryhmä Suomessa” ja vision tarkemman sisällön. Strategian ja vision sisältö on rakennettu yhdessä osuuspankkien, hallinnon ja henkilöstön kanssa.

OP Ryhmän arvot säilyivät ennallaan. Perustehtävän muotoilua hieman yksinkertaistettiin: ”Edistämme omistaja-asiakkaidemme ja toimintaympäristömme kestäväää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia.”

Lisäksi hallintoneuvosto hyväksyi OP Ryhmän strategiset painopisteet vuodelle 2020:

- Paras asiakaskokemus
- Enemmän hyötyä omistaja-asiakkaalle
- Erinomainen työntekijäkokemus
- Tuottojen kasvu kulujen kasvua nopeampaa
- Kehittäminen tuottamaan.

Vuosittain tarkennettavat painopisteet auttavat yhteisen vision saavuttamisessa.

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto vahvisti 30.10.2019 OP Ryhmän uudet ryhmätasoiset pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Uudet tavoitteet ovat voimassa 1.1.2020 alkaen.

OP Ryhmän uudet pitkän aikavälin strategiset tavoitteet ovat:

Mittari	Tavoite
Oman pääoman tuotto (ROE ilman OP-bonuksia)	8 % vuonna 2025
CET1-vakavaraisuus	määritellään myöhemmin
Bränditason suosittelevuus, NPS (Net Promoter Score, henkilö- ja yritysasiakkaat)	30 vuonna 2025

Tavoite CET1-vakavaraisuudelle määritellään myöhemmin sääntely- ja valvontaympäristön vaikutusten selkiytyttyä. OP Ryhmän näkemyksen mukaan merkittävimmät avoimet sääntely- ja valvontaympäristön muutokset ovat vuoden 2020 lopulla voimaan tulevat luottolaitoslain muutokset, EKP:n sisäisten mallien (IRBA) läpikäynnistä (TRIM) mahdollisesti aiheutuvat valvojan asettamat velvoitteet ja uudesta maksukyvyttömyyden määritelmästä aiheutuvat valvojan asettamat velvoitteet. Lisäksi OP Ryhmän tavoitteena on, että sen luottoluokitus on vähintään tasolla AA-/Aa3.

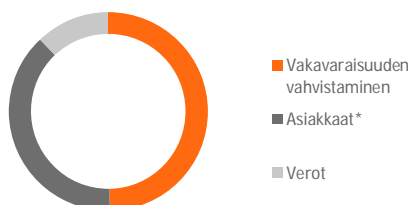
Omistaja-asiakkaiden ja toimintaympäristön menestyksen edistäminen

OP Ryhmän perustehtävänä on edistää omistaja-asiakkaidensa ja toimintaympäristönsä kestävää taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia. OP:n toiminta perustuu osuustoiminnallisiin arvoihin, vahvaan vakavaraisuuteen, osaavaan riskienhallintaan ja asiakkaiden kunnioittamiseen. Ryhmän arvot ovat ihmisläheisyys, vastuullisuus ja yhdessä menestyminen.

Tuloksen käyttö

Osuustoiminnallisena yrityksenä OP Ryhmän tavoitteena ei ole voiton maksimointi omistajille vaan osuuskunnan omistaja-asiakkaiden tarvitsemien palvelujen tuottaminen mahdollisimman tehokkaasti. Yhteinen menestys käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi keskittämisetuina ja muina taloudellisina etuina sekä palvelukyvyyn ylläpitona ja kehittämisenä.

Arvio OP Ryhmän katsauskauden tuloksen käytöstä, joka vahvistetaan tilikauden päättymisen jälkeen:

*) Asiakkaat = OP-bonukset, alennukset ja korot omistaja-asiakkaiden sijoituksille

OP Ryhmän perustehtävän menestyksekkäs toteuttaminen vaatii vahvaa vakavaraisuutta, jota edellyttävät myös kasvavat viranomaisvaatimukset. Liiketoiminnan tuloksesta merkittävä osa käytetään vakavaraisuuden kasvattamiseen. Se vaatii ryhmältä tehokkuutta ja tuloksentekeyttä myös jatkossa.

Merkittävä osa tuloksesta palautetaan omistaja-asiakkaille OP-bonuksina ja muina etuina ja alennuksina. Osuustoiminnallisen yrityksen peruseräaate mukaisesti hyöty jaetaan sen mukaan, kuinka paljon kukin jäsen osuuskunnan palveluita käyttää. Etukokonaisuuden muodostavat suhteessa asioinnin määrään miltei kaikesta asioinnista kertyvät OP-bonukset sekä pankkipalveluista, vakuutuksista sekä säästämisen ja sijoittamisen palveluista annettavat edut ja alennukset. Lisäksi tiettyjä palvelukokonaisuuksia tarjotaan ainoastaan omistaja-asiakkaille. Omistaja-asiakkailla on myös mahdollisuus sijoittaa omaan osuuspankkiinsa Tuotto-osuuksien kautta. Tuotto-osuuksille maksetaan vuosittain korkoa pankkien voitonjakona.

Tuloksesta maksetuilla veroilla mitattuna OP Ryhmä on yksi Suomen suurimmista veronmaksajista. Maksamalla verot Suomeen OP on edistämässä koko Suomen menestystä.

Asiakkuudet ja asiakasedut

Katsauskaudella saavutettiin strateginen tavoite 2 miljoonasta osuuspankkien omistaja-asiakkaasta. OP Ryhmän omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi katsauskaudella 92 000:lla.

Pankkiasiakkaita oli joulukuun lopussa yli 3,6 miljoonaa (3,6). Henkilöasiakkaita oli 3,3 miljoonaa (3,3) ja yritysasiakkaita 0,3 miljoonaa (0,3).

Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä oli joulukuun lopussa 1,2 miljoonaa uudistetun laskentatavan mukaan.

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden sijoitukset osuuspankkien Tuotto- ja jäsenosuuksiin olivat joulukuun lopussa yhteensä 3,2 miljardia euroa (3,2).

Osuuspankkien omistaja-asiakkaiden pankki-, vakuutus- ja varallisuudenhoitoasioinnista kertyy OP-bonuksia. Tammi-joulukuussa kertyneiden uusien bonusten arvo oli yhteensä 254 miljoonaa euroa (230). Vastaavana aikana bonuksia käytettiin pankki- ja varallisuudenhoitopalveluihin yhteensä 113 miljoonaa euroa (111) ja vahinkovakuutus tuotteiden vakuutusmaksuihin 129 miljoonaa euroa (118).

Omistaja-asiakkaat hyötyivät vähittäispankkitoiminnan päivittäispaketin alennetusta hinnasta 32 miljoonaa euroa (31) katsauskaudella. Omistaja-asiakkaille annettiin 69 miljoonaa euroa (67) vahinkovakuutuksen keskittämisalennuksia. Lisäksi omistaja-asiakkaat ostivat, myivät ja vaihtoivat suurinta osaa rahastoista ilman erillisiä kuluja. Edun arvo oli 5 miljoonaa euroa (6).

Edellä mainitut OP-bonukset ja asiakasedut olivat yhteenlaskettuna 360 miljoonaa euroa (334) eli 30,1 prosenttia (25,8) OP Ryhmän tuloksesta ennen veroja ja myönnettyjä etuja.

Katsauskaudella kertyneen Tuotto-osuuksille maksettavan koron arvioidaan olevan yhteensä 97 miljoonaa euroa (94). Tuotto-osuuksien tuottotavoite vuodelta 2019 oli 3,25 prosentin korko (3,25). Vuoden 2020 Tuotto-osuuksien tuottotavoite on myös 3,25 prosentin korko.

Yritysvastuu

Yritysvastuu on tiivis osa OP Ryhmän liiketoimintaa ja strategiaa. Yritysvastuun toimenpiteissä ryhmä huomioi taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun. OP Ryhmän tavoite yritysvastuussa on olla toimialan edelläkävijä Suomessa. OP on sitoutunut noudattamaan YK:n Global Compact -aloitteen kymmentä periaatetta ihmisoikeuksista, työelämän oikeuksista, ympäristöperiaatteista ja korruption torjunnasta. OP on vuodesta 2009 lähtien sitoutunut noudattamaan YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Syyskuussa 2019 OP Ryhmä allekirjoitti perustajajäsenenä YK:n ympäristöohjelman Finance Initiativen (UNEP FI) vastuullisen pankkitoiminnan periaatteet.

Monimuotoisuuden edistämiseksi OP Ryhmän tavoitteena on, että molempien sukupuolien osuus määritellyissä johtajatehtävissä on vähintään 40 prosenttia. Joulukuun lopussa naisten osuus oli 26 prosenttia (24).

Loka-joulukuun keskeiset tapahtumat

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto vahvisti OP:n uuden ryhmätasaisen vastuullisuusohjelman 11.12.2019. Päivitetty vastuullisuusohjelma kiteytyy neljään keskeiseen teemaan ja lupaukseen, jotka ohjaavat ohjelman tavoitteita ja tekoja:

- Vahvistamme suomalaisten taloustaitoja: Edistämme oman talouden hallintaa ja vaurastumista kaikissa ikäryhmissä.
- Edistämme kestävästä talousta: Tuemme kestävästä kehitystä ja ilmastomuutoksen hillintää sekä autamme siihen sopeutumisessa.
- Tuemme paikallista elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä: Työllistämme, liikutamme ja turvaamme suomalaisia sekä luomme hyvinvointia. Edistämme paikallisesti taloudellisen elinvoimaisuuden kehittymistä.
- Käytämme tietopääomaamme vastuullisesti: Hyödynnämme asiakastietoa sekä tekoälyä läpinäkyvästi asiakkaidemme parhaaksi. Palvelujen kehittämisen lähtökohdalla on saavutettavuus ja paras asiakaskokemus kaikissa kanavissamme.

Päivitystä varten OP toteutti sidosryhmäkyselyn kesällä 2019 ja sen pohjalta olennaisuusanalyysin. Vastuullisuuden olennaisuusanalyysin tarkoituksena oli tunnistaa OP:lle ja sen sidosryhmille keskeisimmät vastuullisuusnäkökohdat.

Monikanavaiset palvelut

OP Ryhmän monikanavainen palveluverkosto koostuu konttori-, verkko-, mobiili- ja puhelinpalveluista. OP-mobiili on asiakkaiden päivittäisasioinnin pääkanava, jolla oli joulukuussa jo yli miljoona aktiivista käyttäjää. Henkilökohtaista asiakaspalvelua tarjotaan sekä konttoreissa että digitaalisesti. Ryhmän tavoitteena on tarjota toimialan paras monikanavainen asiakaskokemus luomalla jatkuvia ja merkityksellisiä kohtaamisia kaikissa kanavissa.

Mobiili- ja verkkopalvelut, milj. kirjautumista	1-12/2019	1-12/2018	Muutos, %
OP-mobiili	302,3	235,9	28 %
OP-yritysmobiili	10,2	6,0	69 %
Pivo	52,7	33,9	55 %
Op.fi	102,0	107,7	-5 %
	31.12.2019	31.12.2018	Muutos, %
Siirto-maksu, rekisteröityneet asiakkaat	666 321	522 972	27 %

Uusi PSD2-maksupalveludirektiivi astui voimaan 14.9.2019 ja toi muutoksia verkko- ja mobiilipalveluihin tunnistautumiseen. OP-mobiilissa ja OP-yritysmobiilissa asiakkaat tunnistautuvat Mobiiliavaimella, joka täyttää vahvan tunnistamisen vaatimukset ja jolla on jo yli miljoona käyttäjää. Op.fi-verkkopalveluun kirjaututaan ja maksut vahvistetaan yhä käyttäjätunnuksen, salasanan ja avainlukulistan sekä tarvittaessa lähetettävän tekstiviestivahvistuksen avulla. Vuoden 2020 tammikuusta alkaen op.fi-verkkopalveluun voi tunnistautua myös Mobiiliavaimella.

Oman talouden hallintaa tukeva Talouden tasapaino -ominaisuus tuotiin OP-mobiiliin lokakuussa 2019. Sovellus luokittelee tilitapahtumat automaattisesti ja tarjoaa kokonaiskuvan asiakkaan kulutuksesta.

Mobiili- ja verkkoasioinnin kasvusta huolimatta OP Ryhmällä on edelleen maan kattavin konttoriverkosto, johon kuuluu 352 toimipaikkaa (365) ympäri maata. Oman konttoriverkoston toimintaa tukee lisäksi laaja asiamies- ja kumppanuusverkosto, jonka merkitys on erityisen suuri vahinkovakuutusten myynnissä.

OP Ryhmä on laajasti läsnä yleisimmissä sosiaalisen median kanavissa, joissa sillä on yhteensä noin 480 000 seuraajaa (420 000). OP Ryhmän valtakunnallisten some-tilien lisäksi monilla osuuspankeilla on omat Facebook-sivut, joilla ne jakavat paikallisille asiakkaille suunnattuja julkaisuja.

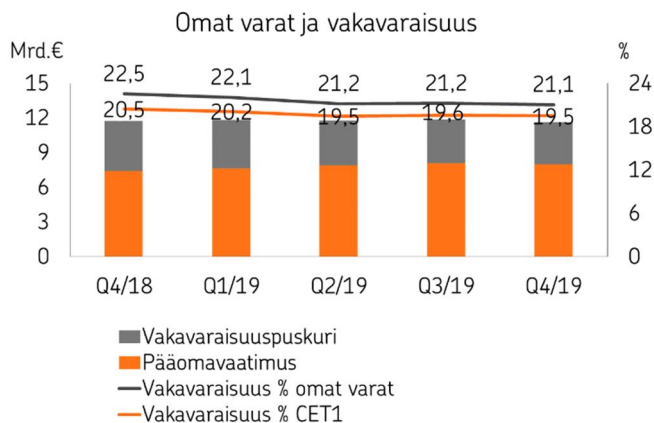
Vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

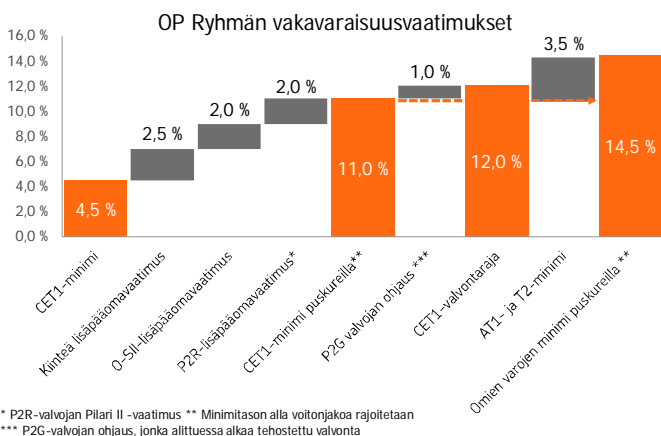
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (Rava) valvonnasta annetun lain mukaan lasketut OP Ryhmän omat varat ylittivät laissa määritellyn vähimmäismäärän 3,2 miljardilla eurolla (3,7). Pankkitoiminnan pääomavaatimus nousi 14,5 prosenttiin (14,3) riskipainotetuista eristä laskettuna. Ryhmän omien varojen määrä suhteessa vähimmäispääomavaatimukseen oli 138 prosenttia (147). Pankkitoiminnan lisäpääomavaatimusten ja vakuutusyhtiöiden pääomavaatimusten seurauksena Rava-vakavaraisuuden minimitaso 100 prosenttia kuvaa tasoa, jonka puitteissa ryhmittymä voi toimia ilman puskurien alituksesta seuraavia viranomaisveloitteita.

Luottolaitosvakavaraisuus

OP Ryhmän CET1-vakavaraisuus oli 19,5 prosenttia (20,5). Suhdeluvun laskuun vaikuttivat luottokannan kasvu ja vähittäisvastuiden riskipainojen nousu.

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan vakavaraisuus on vahva suhteessa lakisääteiseen ja viranomaisen asettamiin vakavaraisuusvaatimuksiin. Lakisääteinen minimi vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja CET1-vakavaraisuudelle 4,5 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus, 2 prosentin O-SII-lisäpääomavaatimus ja EKP:n P2R-vaatimus nostavat käytännössä alarajan vakavaraisuussuhteelle 14,5 prosenttiin ja CET1-vakavaraisuudelle 11 prosenttiin.

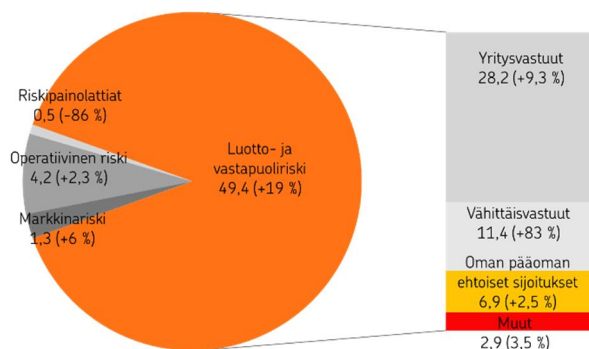

* P2R-valvojan Pitari II -vaatimus ** Minimitason alla voitonjakoa rajoitetaan
*** P2G-valvojan ohjaus, jonka alittuessa alkaa tehostettu valvonta

OP Ryhmän luottolaitostoiminnan ydinpääoma oli 10,8 miljardia euroa (10,7). Ydinpääomaa kasvatti pankkitoiminnan tulos ja sitä pienensi riskiparametrien kasvusta johtuva odotetun tappion (EL) kasvu sekä tiettyjen johdannaistuotteiden laatuominaisuus, jota ei ole oikaistu vakavaraisuuslaskennan vertailutiedoissa. Tuotto-osuuksien määrä ydinpääomissa oli 2,9 miljardia euroa (2,9).

Kokonaisriski oli 55,5 miljardia euroa (52,1) eli 7 prosenttia suurempi kuin vuoden 2018 lopussa. EKP:n asettama vähittäisvastuiden riskipainoalaraja laski 0,5 miljardiin euroon johtuen kiinteistövakuudellisten vähittäisvastuiden riskipainojen noususta. Vähittäisvastuiden keskimääräiset riskipainot nousivat riskiparametrien lisäyksen varovaisuuden ja EKP:n asettamien riskiparametrikertoimien seurauksena. Yritys- ja vähittäisvastuiden luottokanta kasvoi.

Kokonaisriski 31.12.2019 yhteensä 55,5 mrd.€ (muutos vuoden alusta 6,4 %)

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän sisäiset vakuutusyhtiösijoitukset käsitellään riskipainotettuina erinä EKP:n luvan mukaisesti. Oman pääoman ehtoihin sijoituksiin sisältyy ryhmän sisäisiä vakuutusyhtiöomistuksia riskipainotettuina erinä 6,4 miljardia euroa noin 280 prosentin riskipainolla.

Finanssivalvonta tekee makrovakauspäätöksen neljännesvuosittain. Finanssivalvonta päätti joulukuussa 2019 edelleen olla asettamatta pankeille syklistä vähentävää lisäpääomavaatimusta. Asuntolainoille asetettu 15 prosentin riskipainoalarajan on voimassa vuoden 2020 loppuun asti. Asuntoluottojen riskipainojen nousua Fivan riskipainoalarajalla ei ole olennaista vaikutusta vakavaraisuuteen.

Tulevassa EU-tason sääntelyssä on mukana velkaantumisasetta kuvaava vaatimus eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio). OP Ryhmän pankkitoiminnan vähimmäisomavaraisuusaste on nykytilanteen mukaan arviolta 8,3 prosenttia (8,6) katsauskauden lopun luvuilla laskettuna. Säännösluonnosten mukainen minimitaso on 3 prosenttia.

OP Ryhmän näkemyksen mukaan merkittävimmät luottolaitosvakavaraisuuteen vaikuttavat avoimet sääntely- ja valvontaympäristön muutokset ovat EKP:n sisäisten mallien (IRBA) läpikäynnistä (TRIM) mahdollisesti aiheutuvat valvojan asettamat velvoitteet ja uudesta maksukyvyttömyyden määritelmästä aiheutuvat valvojan asettamat velvoitteet.

Uuden maksukyvyttömyyden määritelmän mukainen prosessi tunnistaa maksukyvyttömyksiä aikaisempaa herkemmin mm. julkisten maksuhäiriöiden perusteella ja henkilöasiakkaissa laajentamalla maksukyvyttömyyden velallisen kaikkiin vastuihin. Uudistuksen odotetaan lisäävän maksukyvyttömyyshavaintojen määrää ja heikentävän luottoriskiparametrejä. OP Ryhmä soveltaa ns. kaksivaiheista käyttöönottoa, jossa ensimmäisessä vaiheessa muutetaan maksukyvyttömyyden määritelmä suunnitelman mukaan maaliskuussa 2020 ja myöhemmin toisessa vaiheessa kalibroidaan luottoriskiparametrit. Uuden maksukyvyttömyyden määritelmän käyttöönotosta aiheutuvan valvojan velvoitteen arvioidaan heikentävän OP Ryhmän CET1-vakavaraisuutta 1,3 prosenttiyksikköä ensimmäisessä vaiheessa. Vakavaraisuusvaikutuksessa on huomioitu myös määritelmämuutoksesta aiheutuva tilinpäätöksen odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) kasvu, jonka arvioidaan olevan alle 10 prosenttia ECL:n kokonaismäärästä 31.12.2019.

EKP:n sisäisten mallien (IRBA) läpikäynnin (TRIM) vaikutukset yritysvastuisiin ovat vielä avoimena. Vaikutuksiin odotetaan tarkennusta vuoden 2020 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.

Vakuutus

Vahinkovakuutus- ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus oli vahva. Omia varoja kasvatti sijoitusten arvonnousu. Toisaalta korkotason lasku kasvatti vakuutusvelkaa ja pienensi osaltaan omia varoja erityisesti henkivakuutuksessa. Vastaavasti sijoitusten arvonnousu kasvatti pääomavaateen määrää.

	Vahinkovakuutus		Henkivakuutus	
	31.12. 2019	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2018
Omat varat, milj. €*	1 008	818	1 423	1 297
Pääomavaade, milj. €*	699	621	687	578
Solvenssisuhde, %*	144	132	207	225
Solvenssisuhde, % (ilman siirtymäsäännöstä)	144	132	170	176

*siirtymäsäännökset huomioiden

EKP:n valvonta

OP Ryhmä on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. OP Ryhmä sai 2.2.2017 EKP:n päätöksen asettaa OP Ryhmän vähittäisvastuille riskipainollatit. EKP:n asettamat relevantit vähittäisvastuiden riskipainoalarajat ovat 15,4 prosenttia kiinteistövakuudellisille ja 32,7 prosenttia muille henkilöasiakkaiden vastuille.

OP Ryhmä sai 25.4.2019 EKP:n päätöksen kiinteistövakuudellisten vähittäisvastuiden riskipainojen korotuksista osana sisäisten mallien läpikäyntiä (TRIM). Korotukset ovat voimassa toistaiseksi, kunnes päätöksessä esitetyt laadulliset vaatimukset on täytetty. Päätöksellä ei ole olennaista vaikutusta OP Ryhmän vakavaraisuuteen nykytilanteessa, kun voimassa ovat sekä EKP:n aiemmin asettama IRBA-riskipainollatit että Finanssivalvonnan asettama asuntoluottojen 15 prosentin riskipainollatit.

EKP on asettanut OP Ryhmälle valvojan arviointiin (SREP) perustuvan pääomavaatimuksen. EKP:n asettama 1.3.2019 voimaan tullut lisäpääomavaatimus (P2R) oli 2 prosenttia (1,75). Lisäksi EKP on määrittänyt vakavaraisuusohjeistuksen (P2G), jonka määrä on 1,0 prosenttia ja jonka rikkoutuminen ei vaikuttaisi esimerkiksi voitonjakoon. OP Ryhmälle asetettu lisäpääomavaatimus on hieman keskimääräistä EKP:n valvottavien pankkien lisäpääomavaatimusta alhaisempi. EKP on asettanut P2R-vaatimuksen 2,25 prosenttiin vuoden 2020 alusta alkaen, jolloin uusi CET1-minimitaso on 11,3 prosenttia ja vakavaraisuussuhteen minimitaso 14,8 prosenttia.

Kriisinratkaisusta annetun lain mukaiset velat

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua koskevan sääntelyn mukaan kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin liikkeeseen laskemien sijoitustuotteiden ehtoihin sijoittajan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). OP

Ryhmän omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen (MREL) vaatimukseksi on asetettu 13,4 miljardia euroa eli 27,3 prosenttia vuoden 2017 lopun kokonaisriskin määrästä. OP Ryhmän tavoitteena on kattaa MREL-vaatimus omilla varoilla ja muilla huonomman etuoikeuden veloilla. OP Ryhmän MREL-suhdeluku oli arviolta 43 prosenttia katsauskauden lopussa. SRB on vahvistanut OP Ryhmän kriisinratkaisustrategian, jossa kriisinratkaisutoimet kohdistettaisiin Single Point of Entryä toimivaan OP Yrityspankkiin.

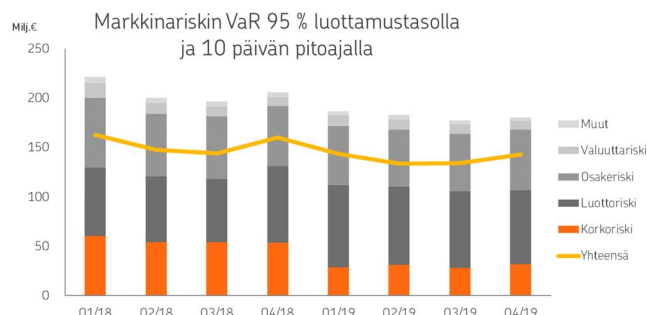
Riskiasema

OP Ryhmän riskiasema on pysynyt muuttumattomana. Riskinkantokyky on vahva ja turvaa ryhmän liiketoiminnan toimintaedellytykset.

Vahva riskinkantokyky ja maltillinen tavoiteriskitaso pitivät luottoriskiaseman vakaana.

OP Ryhmän rahoitusasema ja maksuvalmius on hyvä. Rahoituksen saatavuus on säilynyt hyvänä. Katsauskauden aikana OP Ryhmä laski liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja yhteensä 6,7 miljardin euron edestä (3,3). Talletusten osuus luottokannasta on säilynyt vakaana katsauskauden ajan.

OP Ryhmän markkinariski laski katsauskaudella. Ryhmän markkinariskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 143 miljoonaa euroa (160). VaR-tunnusluku sisältää vakuutusyhteisöjen kokonaistaseen, trading-toiminnan, likviditeettireservin ja sisäisen pankin korkoriskiposition.

Operatiivisten riskien taso nousi katsauskaudella yksittäisestä merkittävästä riskitapahtumasta johtuen. Toteutuneista operatiivisista riskeistä aiheutui katsauskaudella 15 miljoonan euron (6) bruttokustannukset.

Vähittäispankki ja Yrityspankki

Pankkitoiminnan keskeiset riskit ovat asiakasliiketoiminnasta syntyvä luottoriski sekä markkinariski.

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena.

	OP Ryhmä		Vähittäispankki		Yrityspankki	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Vastuut*, mrd. €	118,1	110,1	79,3	74,1	38,8	36,0
henkilöasiakkaiden vastuut, mrd. €	59,9	56,4	57,7	54,5	2,2	1,9
joista parhaimmissa luottoluokissa**, %	82,7	84,7	85,2	87,0	17,6	17,8
joista muissa luottoluokissa (pois lukien maksukyvyttömät), %	16,6	14,7	14,2	12,3	81,6	81,6
joista maksukyvyttömiksi luokitellut, %	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	0,6
maksukyvyttömiksi luokitellut***, mrd. €	0,4	0,4	0,4	0,3	0	0,0
yritysassiakkaiden vastuut, mrd. €	51,7	48,5	19,7	18,1	32,0	30,4
joista parhaimmissa luottoluokissa**, %	51,8	54,3	37,6	38,3	60,6	63,8
joista muissa luottoluokissa (pois lukien maksukyvyttömät), %	46,9	44,7	60,5	59,9	38,6	35,7
joista maksukyvyttömiksi luokitellut, %	1,3	1,0	1,9	1,9	0,8	0,5
maksukyvyttömiksi luokitellut***, mrd. €	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	0,1
muut vastuut, mrd. €	6,7	5,2	1,9	1,5	4,6	3,7
Ongelmasaamiset****, mrd. €	3,1	3,1	2,8	2,9	0,2	0,1
Ongelmasaamiset luotto- ja takauskannasta, %	3,2	3,4	4,1	4,5	0,9	0,6
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	1,1	1,0	1,3	1,3	0,5	0,4
Terveet lainanhoitajustosaamiset luotto- ja takauskannasta, %	2,2	2,4	2,8	3,2	0,4	0,2
Terveet lainanhoitajustosaamiset ongelmasaamisista, %	66,5	69,5	68,6	71,1	42,8	36,6

*Vastuut eivät sisällä OP Ryhmän luottolaitoksia tytäryhtiöineen eivätkä oman pääoman ehtoisia sijoituksia. Vertailukauden luvut on oikaistu nykyisen seurannan mukaisiksi.

**Henkilöasiakkailta luottoluokissa A+–B- olevat sopimukset, yritysassiakkailta luottoluokissa 1–5,5 (IG) olevien asiakkaiden vastuut

***Henkilöasiakkailta luottoluokassa F olevat sopimukset, yritysassiakkailta luottoluokissa 11–12 olevien asiakkaiden vastuut

****Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää eräntyneitä saamisista, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisista sekä saamisista, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitajusto. Lainanhoitajustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Terveitä lainanhoitajustosaamisista ovat koeajalla olevat järjestämättömistä saamisista jo tervehtyneet lainanhoitajustosaamiset tai saamiset, joissa lainanhoitajusto on tehty sopimukseen, joka ei ollut järjestämätön. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi.

Yhdenkään asiakkaan asiakasriski ei vähennyserien ja muiden luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen ylittänyt kymmentä prosenttia omista varoista. Asiakasriskejä kattavat omat varat olivat 11,8 miljardia euroa (11,4).

OP Ryhmässä hallinnoitavien talletussuojan piiriin kuuluvien talletusten yhteismäärä joulukuun lopussa oli 38,0 miljardia euroa (36,0). Talletussuojarahastosta korvataan enintään 100 000 euroa yhtä OP Ryhmän asiakasta kohden.

Yritys- ja asuntoyhteisövästuiden merkittävimmät toimialat	31.12.2019	31.12.2018**
Asuntojen vuokraus ja hallinta*, %	18,1	18,3
Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta, %	10,8	10,0
Palvelut, %	10,6	10,1
Muut toimialat, %	60,6	61,6
Yhteensä, %	100	100

*Asuntojen vuokraus ja hallinta -toimialan vastuista 93,9 prosenttia oli asuntoyhteisöjen vastuuta ja 10,0 prosenttia oli julkisyhteisöjen takaamia.

**Vertailukauden luvut on oikaistu nykyisen seurannan mukaisiksi.

Vähittäispankin korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen oli joulukuun lopussa -40 miljoonaa euroa (-48). Korkotuloriski lasketaan yhden vuoden aikaperiodille jakamalla kolmen seuraavan vuoden korkotuloriskin summa kolmella. Vertailutieto on laskettu yhden prosenttiyksikön koronlaskun vaikutuksena seuraavan 12 kuukauden korkokatteeseen.

Vakuutus

Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksen keskeiset riskit ovat vahinkokehitykseen liittyvät vakuutustekniset riskit, vakuutusvelan katteena olevien sijoitusten markkinariskit, eläkemutoisen vakuutusvelan edunsaajien eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso sekä vakuutusvelan diskonttokoron ja markkinakorkojen välinen ero.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi eläkemutoista vakuutusvelkaa 48 miljoonaa euroa (45). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 26 miljoonaa euroa (23).

Vahinkovakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vahinkovakuutuksen merkittävin markkinariski on markkinakorkojen laskun vakuutusvelan arvoa ja pääomavaadetta nostava vaikutus. Vahinkovakuutuksen diskonttokorko laskettiin 1,5 prosentista 1,0 prosenttiin

marraskuun lopussa. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan korkoriski oli suojattu johdannaisilla, jolloin diskonttokoron muutosta vastaava erä näkyy positiivisena arvonmuutoksena sijoitustoiminnan nettotuotoissa.

Vakuutusvelan arvostamisessa käytettävän korkotason muutosten aiheuttamaa tulosvaihtelua vaimennetaan edelleen joukkolainasijoituksilla ja johdannaissopimuksilla.

Sijoitusten riskiasema oli katsauskaudella vakaa. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 54 miljoonaa euroa (50). Sijoitussalkun omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkojohdannaisilla. Salkun korko- ja luottoriski säilyi vakaana.

Henkivakuutus

Henkivakuutuksen keskeisimmät riskit ovat henkivakuutuksen sijoitusomaisuuden markkinariskit, vakuutusvelan arvostamisessa käytetty korkotaso sekä vakuutettujen eliniän odotteen ennakoitua nopeampi kasvu.

Eliniän odotteen kasvu yhdellä vuodella kasvattaisi vakuutusvelkaa 26 miljoonaa euroa (26). Vakuutusvelan arvostamisessa käytetyn korkotason laskeminen 0,1 prosenttiyksiköllä kasvattaisi vakuutusvelkaa 31 miljoonaa euroa (29).

Suomi-yhtiöstä siirtyneiden eriytettyjen vakuutuskantojen sijoitusriskejä ja asiakaskäyttäytymisen muutokseen liittyviä riskejä on puskuroitu. Puskuri riittää kattamaan merkittävän negatiivisen sijoitusomaisuuden tuoton eriytetyille kannoille, minkä jälkeen OP Ryhmä kantaa kantojen riskit. Puskurit olivat yhteensä 327 miljoonaa euroa (289) joulukuun lopussa.

Sijoitusten riskiasema oli katsauskaudella vakaa. Riskiä mittaava VaR-tunnusluku oli katsauskauden lopulla 58 miljoonaa euroa (56). Sijoitussalkun omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkojohdannaisilla. Salkun korko- ja luottoriski säilyi vakaana.

Muu toiminta

Muun toiminnan keskeiset riskit ovat likviditeettireservin luotto- ja markkinariskit sekä likviditeettiriskit. Merkittävien markkinariskitekijä on luottospreadien muutosten vaikutus likviditeettireserviin sisältyvien saamistodistusten arvoon.

Likviditeettireservin saamistodistusten markkina-arvoon suhteutettu markkinariski (VaR 95 %) pysyi vakaana katsauskaudella. Omaisuuslajijakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likviditeettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likviditeettireservi riittää kattamaan lyhyen aikavälin rahoitustarpeen tiedossa olevien ja ennakoitujen maksuvirtojen sekä likviditeettistresskenaarion osalta.

OP Ryhmän maksuvalmiutta ja likviditeettireservin riittävyyttä seurataan muun muassa maksuvalmiusvaatimusta mittaavalla LCR-suhdeluvulla. Säätelyn mukaan LCR-suhdeluvun on oltava

vähintään 100 prosenttia. OP Ryhmän LCR-suhdeluku oli 141 prosenttia (143).

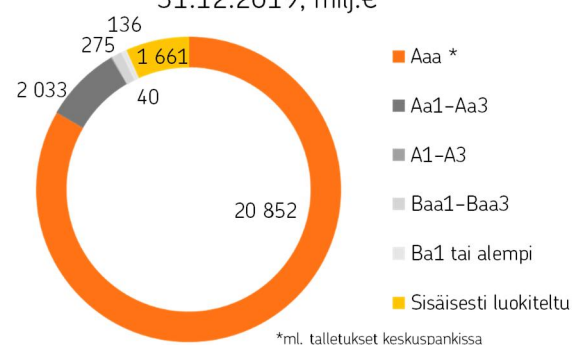
OP Ryhmän pitkäaikaisen rahoituksen riittävyyttä seurataan muun muassa rakenteellista rahoitusriskiä mittaavalla NSFR-suhdeluvulla. Säätelyssä NSFR-suhdeluvulle ei ole vielä asetettu vähimmäisvaatimusta. OP Ryhmän NSFR-suhdeluku oli nykytulkintojen mukaan 112 prosenttia (111).

Likviditeettireservi

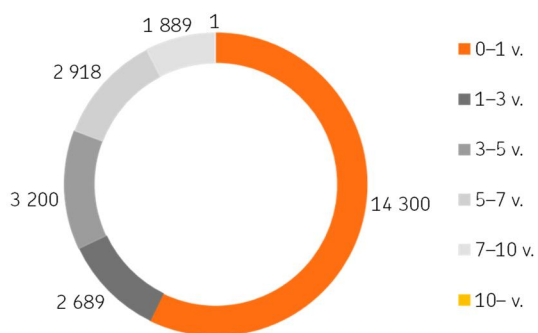
Mrd. €	31.12.2019	31.12.2018	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	11,9	12,2	-2,5
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	11,1	9,2	20,9
Vakuuskelpoiset yritysluotot	0,0		
Yhteensä	23,0	21,4	7,6
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	2,0	1,3	48,9
Likviditeettireservi markkina-arvo	25,0	22,7	10,0
Vakuuden aliarvostus (Haircut)	-0,8	-0,7	22,6
Likviditeettireservi vakuusarvo	24,2	22,0	9,6

Likviditeettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia ja arvopaperistettuja saamisista.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 31.12.2019, milj.€

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen
 maturiteettijakauma 31.12.2019, milj.€

Luottoluokitukset

31.12.2019

Luokituslaitos	Lyhyt varain-hankinta	Näkymä	Pitkä varain-hankinta	Näkymä
Standard & Poor's	A-1+	Vakaa	AA-	Vakaa
Moody's	P-1	Vakaa	Aa3	Vakaa

OP Yrityspankki Oyj:llä on luottoluokitukset Standard & Poor's Global Ratings Europe Limitedistä ja Moody's Investors Service (Nordics) AB:stä. OP Yrityspankin luottokelpoisuutta arvioidessaan luottoluokituslaitokset ottavat huomioon koko OP Ryhmän taloudellisen aseman.

Luottoluokitukset eivät muuttuneet katsauskaudella.

Segmenttien tulos

OP Ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Vähittäispankki (Pankkitoiminnan henkilö- ja pk-yritysassiakkaat), Yrityspankki (Pankkitoiminnan yritys- ja instituutioasiakkaat) ja Vakuutus (Vakuutusasiakkaat). Terveys- ja hyvinvointiliiketoiminta sisältyy Vakuutus-liiketoimintasegmenttiin. Liiketoimintasegmentteihin kuulumaton toiminta esitetään segmentissä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP Ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Vähittäispankki

- Tulos ennen veroja oli 235 miljoonaa euroa (421). Ilman työeläkevastuun siirron vaikutusta tulos ennen veroja kasvoi 13 miljoonaa euroa.
- Tuotot kasvoivat 1,4 prosenttia. Korkokate kasvoi 4,0 prosenttia vertailukaudesta ja nettopalkkiotuotot 4,6 prosenttia.
- Kulut kasvoivat 18,7 prosenttia 1 172 miljoonaan euroon. Ilman vertailukaudella tehdyn työeläkevastuun siirron tulosvaikutusta kulut pienenevät 1,2 prosenttia ja henkilöstökulut olivat 426 miljoonaa euroa (424). Poistot ja arvonalentumiset pienenevät 34,7 prosenttia vertailukauden sisältäessä 45,6 miljoonaa euroa arvonalentumispoistoja. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 2,0 prosenttia ICT-kulujen ja volyymikasvun johdosta.
- Luottokanta kasvoi 4,7 prosenttia ja talletuskanta 7,2 prosenttia.
- Saamisten arvonalentumisten määrä oli 36 miljoonaa euroa (33). Järjestämättömät saamiset olivat 1,3 prosenttia (1,3) luotto- ja takauskannasta.
- Vähittäispankin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen ja rahoituksen järjestelmien uudistamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–12/2019	1–12/2018	Muutos, %
Korkokate	922	886	4,0
Nettopalkkiotuotot	708	677	4,6
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-17	9	-286,0
Muut tuotot	43	62	-30,3
Tuotot yhteensä	1 657	1 635	1,4
Henkilöstökulut (ilman työeläkevastuun siirtoa)	426	424	0,4
Lakisääteisen työeläkevastuun siirto		-199	
Poistot ja arvonalentumiset	55	84	-34,7
Liiketoiminnan muut kulut	692	678	2,0
Kulut yhteensä	1 172	987	18,7
Saamisten arvonalentumiset	-36	-33	-
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-214	-194	-
Tulos ennen veroja	235	421	-44,2
Kulu–tuotto–suhde, %	70,7	60,4	10,3*
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	1,3	1,3	0,0*
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,24	0,43	-0,20*
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,45	0,63	-0,19*
Milj. €			
Nostetut asuntoluotot	7 799	7 633	2,2
Nostetut yritysluotot	2 729	2 335	16,9
Välitetyt asunto- ja kiinteistökaupat, kpl	12 139	12 158	-0,2
Mrd. €	31.12.2019	31.12.2018	Muutos, %
Luottokanta			
Asuntoluotot	39,6	38,6	2,6
Yritysluotot	8,1	7,4	9,2
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	20,4	19,1	7,2
Luottokanta yhteensä	68,1	65,0	4,7
Takauskanta	0,8	0,6	21,4
Talletukset			
Käyttö- ja maksuliiketalletukset	35,4	32,6	8,5
Sijoitustalletukset	19,0	18,1	4,8
Talletukset yhteensä	54,4	50,8	7,2

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vähittäispankki-segmentti muodostuu henkilö- ja pk-yrittäjäasiakkaiden pankkitoiminnasta ja varallisuudenhoidosta osuuspankeissa sekä keskusyhteisökonserneissa.

Luottokanta kasvoi 4,7 prosenttia 68,1 miljardiin euroon. Uusia asuntoluottoja nostettiin katsauskaudella 2,2 prosenttia vertailukautta enemmän. Asuntoluottokanta kasvoi 2,6 prosenttia 39,6 miljardiin euroon. Asiakkaiden kiinnostus asuntoluottojen ja asuntoyhteisöluottojen suojaamiseen jatkui. Henkilöasiakkaiden asuntoluotoista oli katsauskauden lopussa korkosuojattu 24,5 prosenttia (20,1).

Yritysluottokannan kasvu oli vahvaa keskivertoa vaisummasta talouskasvusta huolimatta, ja kanta kasvoi 9,2 prosenttia 8,1 miljardiin euroon.

Talletuskanta kasvoi 7,2 prosenttia 54,4 miljardiin euroon. Kasvu muodostui erityisesti käyttö- ja maksuliiketeleistä, mutta myös sijoitustalletuksista kotitalouksien talletuksien kasvaessa voimakkaimmin. Yritysten talletuskasvu tasoittui edelleen alkuvuoden kovan kasvuvauhdin jälkeen.

Sijoittaja- ja säästäjäasiakkaiden kokonaismäärä kasvoi katsauskauden aikana lähes 34 000:lla ja oli joulukuun lopussa noin 829 000.

OP Kodin välittämien asunto- ja kiinteistökauppojen määrä vuoden viimeisellä neljänneksellä kasvoi 3,5 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Koko katsauskaudella välitettyjen kauppojen määrä pysyi vertailukauden tasolla.

OP on ollut mukana kehittämässä digitaalisen asuntokaupan alustaa (DIAS), joka tehdään pankkien, kiinteistönvälitysalan, teknologiayrityksen ja viranomaisten yhteistyönä. Asunto-osakekaupan digitalisointi alkoi vuoden 2019 alussa ja etenee

vaiheittain. Katsauskauden lopulla digitaalisia asunto-osakekauppoja tehtiin jo päivittäin.

Katsauskaudella vietiin läpi laaja PSD2-regulaatiomuutoshanke, jonka osana toteutettiin mm. ulkoiset tili- ja maksurajapinnat sekä vahvan sähköisen tunnistamisen muutokset. Lisäksi OP Ryhmän korttiudistus eteni suunnitellusti.

Katsauskauden tulos

Vähittäispankin tulos ennen veroja oli 235 miljoonaa euroa (421). Korkokate kasvoi 4,0 prosenttia luottokannan kasvun ja varainhankintakustannusten laskun seurauksena 922 miljoonaan euroon (886). Nettopalkkiotuotot kasvoivat 4,6 prosenttia 708 miljoonaan euroon (677). Sijoitustoiminnan nettotuotot ja muut tuotot laskivat vertailukaudesta. Tuotot kasvoivat yhteensä 1,4 prosenttia.

Kulut kasvoivat 18,7 prosenttia 1 172 miljoonaan euroon (987). Ilman vertailukaudella tehdyn työeläkevastuun siirron tulosvaikutusta kulut pienenevät 1,2 prosenttia. Vertailukelpoiset henkilöstökulut olivat 426 miljoonaa euroa ja pysyivät vertailukauden tasolla (424). Poistot ja arvonalentumiset pienenevät 34,7 prosenttia vertailukauden sisältäessä 45,6 miljoonaa euroa arvonalentumispoistoja. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 2,0 prosenttia 692 miljoonaan euroon (678). Liiketoiminnan muita kuluja kasvatti ICT-kulujen 17 miljoonan euron kasvu. EU:n vakausmaksu pieneni vertailukaudesta 2 miljoonaa euroa. Kulu-tuotto-suhde oli 70,7 prosenttia (60,4).

Saamisten arvonalentumisten määrä kasvoi 36 miljoonaan euroon (33). Järjestämättömät saamiset olivat 1,3 prosenttia (1,3) luotto- ja takauskannasta.

Yrityspankki

- Tulos ennen veroja oli 311 miljoonaa euroa (408). Ilman työeläkevastuun siirron vaikutusta tulos ennen veroja laski 65 miljoonaa euroa.
- Tuotot pienivät 1,4 prosenttia. Korkokate kasvoi 9,6 prosenttia ja nettopalkkiotuotot laskivat 3,3 prosenttia. Sijoitustoiminnan nettotuotot pienivät 27,6 prosenttia johdannaisten arvostusmalleihin tehtyjen muutosten, CVA-arvostuksen ja vertailukautta alhaisempien myyntivoittojen seurauksena.
- Kulut kasvoivat 277 miljoonaan euroon (232). Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 9,5 prosenttia ICT-kulujen kasvun johdosta.
- Luottokanta kasvoi 6,2 prosenttia ja talletuskanta pieneni 0,3 prosenttia. Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat kasvoivat 12,2 prosenttia.
- Arvon alentumisten määrä oli 51 miljoonaa euroa (12). Järjestämättömät saamiset olivat 0,5 prosenttia (0,4) luotto- ja takauskannasta.
- Yrityspankki-segmentin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen.

Avainlukuja

Milj. €	1–12/2019	1–12/2018	Muutos, %
Korkokate	383	350	9,6
Nettopalkkiotuotot	125	130	-3,3
Sijoitustoiminnan nettotuotot	119	165	-27,6
Muut tuotot	27	20	34,7
Tuotot yhteensä	655	664	-1,4
Henkilöstökulut (ilman työeläkevastuun siirtoa)	76	77	-2,0
Lakisääteisen työeläkevastuun siirto		-32	
Poistot ja arvonalentumiset	20	21	-3,7
Liiketoiminnan muut kulut	182	166	9,5
Kulut yhteensä	277	232	19,7
Saamisten arvonalentumiset	-51	-12	-
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-16	-14	-
Tulos ennen veroja	311	408	-23,8
Kulu-tuotto-suhde, %	42,3	34,9	-7,5*
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	0,5	0,4	0,1*
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,85	1,43	-0,58*
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	0,90	1,47	-0,57*
Mrd. €	31.12.2019	31.12.2018	Muutos, %
Luottokanta			
Yritysluotot	14,5	13,8	5,1
Asuntoyhteisöt ja muut luotot	9,2	8,5	8,2
Luottokanta yhteensä	23,7	22,3	6,2
Talletukset	11,2	11,2	-0,3
Hallinnoitavat varat (brutto)			
Sijoitusrahastot	25,6	22,7	13,1
Instituutioasiakkaat	22,5	21,5	4,8
Private Banking	9,9	7,6	30,6
Hallinnoitavat varat (brutto) yhteensä	58,0	51,7	12,2
Milj. €	1–12/2019	1–12/2018	Muutos, %
Nettomyynti			
Private Banking -asiakkaat	49	67	-26,0
Instituutioasiakkaat	-49	363	-
Nettomyynti yhteensä	1	430	-99,8

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Yrityspankki-segmentti muodostuu yritys- ja instituutioasiakkaiden pankkitoiminnasta sekä varallisuudenhoidosta. Segmentti sisältää OP Yrityspankki Oyj:n pankkitoiminnan, OP Varainhoito Oy:n, OP-Rahastoyhtiö Oy:n ja OP Kiinteistösi joitus Oy:n.

Luottokanta kasvoi 6,2 prosenttia 23,7 miljardiin euroon. Talletuskanta pieneni 0,3 prosenttia 11,2 miljardiin euroon. Pääomamarkkinatuotteiden kysyntä kasvoi vertailukaudesta.

Yrityspankin merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat maksamisen, rahoituksen ja varainhoidon järjestelmien uudistamiseen. Katsauskaudella OP laajensi OP Autorahoituspalvelun myös kuluttajien väliseen autokauppaan. OP Autorahoituksen myöntää OP Yrityspankki Oyj.

Huhtikuussa OP otti käyttöön saapuvat SEPA-pikasiirrot, joiden avulla asiakkaat voivat vastaanottaa reaaliaikaisia maksuja muista rahalaitoksista yhtenäisen euromaksualueen sisällä. Lokakuussa OP alkoi tarjota asiakkailleen sekä saapuvat että lähtevät reaaliaikaiset SEPA-pikasiirrot. Muutos toteutetaan vaiheittain eri kanavissa.

Marraskuussa OP Yrityspankki Oyj nousi parhaaksi pankiksi Prosperan Corporate Banking 2019 Finland -tutkimuksessa keskisuurten yritysten kategoriassa eli liikevaihdoltaan 0,5–1,5 miljardin euron liikevaihdon yrityksissä.

Marraskuussa The Banker valitsi OP:n jälleen Suomen parhaaksi pankiksi (Bank of the Year 2019) vuosittaisessa arvostelussaan.

Varainhoidon katsauskauden nettomyynti laski vertailukaudesta ja oli miljoonaa euroa. Yrityspankki-segmentin hallinnoitavat varat kasvoivat 12,2 prosenttia 58,0 miljardiin euroon. Hallinnoitavat varat sisälsivät noin 11 miljardia euroa OP Ryhmään kuuluvien yritysten varoja (11).

OP-Rahastojen osuudenomistajien määrä kasvoi katsauskaudella bruttona noin 71 000:lla 849 000 osuudenomistajaan. OP-Rahastojen Morningstar-luokitus oli 3,21 (3,04).

Sijoittajien kiinnostus vastuullisen sijoittamisen rahastoihin on ollut kasvussa. Katsauskaudella OP ja Finnfund ilmoittivat perustavansa Suomen ensimmäisen kehittyville markkinoille sijoittavan vaikuttavuusrahaston. OP Finnfund Global Impact Fund I -rahasto tukee mitattavalla tavalla YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Katsauskauden tulos

Yrityspankin tulos ennen veroja oli 311 miljoonaa euroa (408). Tuotot olivat 655 miljoonaa euroa (664) ja kulut 277 miljoonaa euroa (232). Kulut kasvoivat ilman työelästäsiirron vaikutusta 13 miljoonaa euroa 277 miljoonaan euroon. Kulu-tuotto-suhde heikkeni ja oli 42,3 prosenttia (34,9). Korkokate kasvoi 9,6 prosenttia pääosin luottokannan kasvun seurauksena 383 miljoonaan euroon.

Yrityspankin nettopalkkiotuotot olivat 125 miljoonaa euroa (130). Nettopalkkiotuotot varainhoidon liiketoiminnasta olivat 0,18 prosenttia hallinnoitavien varojen bruttomäärästä. Muiden nettopalkkiotuottojen lasku johtuu pääosin OP Ryhmän sisäisistä veloituksista.

Yrityspankki-segmentin nettopalkkiotuotot

Milj. €	1–12/2019	1–12/2018	Muutos, %
Rahastot	105	103	1,4
Omaisuu denhoito	24	21	4,2
Muut	-4	5	-
Yhteensä	125	130	32,3

Sijoitustoiminnan nettotuotot pienivät 27,6 prosenttia 119 miljoonaan euroon. Vertailukauden sijoitustoiminnan nettotuottoja kasvatti yksittäinen 15 miljoonan euron myyntivoitto. CVA-arvostus heikensi tulosta 12 miljoonaa euroa, vertailukaudella se paransi tulosta 9 miljoonaa euroa. Johdannaisten arvostusmalleihin tehdyt muutokset laskivat sijoitustoiminnan nettotuottoja 25 miljoonaa euroa.

Kulut kasvoivat 277 miljoonaan euroon (232). Henkilöstökulut laskivat ilman työelästäsiirron vaikutusta 2 miljoonaa euroa 76 miljoonaan euroon. Vertailukaudella työeläkevästäsiirto paransi tulosta ennen veroja 32 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 9,5 prosenttia 182 miljoonaan euroon. ICT-kulujen kasvu oli 19 miljoonaa euroa.

Saamisten arvonalentumiset olivat 51 miljoonaa euroa (12). Järjestämättömät saamiset olivat 0,5 prosenttia (0,4) luotto- ja takauksista.

Vakuutus

- Tulos ennen veroja oli 373 miljoonaa euroa (260) sijoitustoiminnan nettotuottojen kasvettua.
- Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 0,9 prosenttia (4,0 prosenttia ilman vuonna 2018 myytyä Baltian liiketoimintaa). Vahinkovakuutuksen diskonttokorko laskettiin 1,5 prosentista 1,0 prosenttiin, mikä pienensi vakuutuskatetta 136 miljoonaa euroa.
- Tuotot sijoitustoiminnasta olivat 331 miljoonaa euroa (92) väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien. Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvoin oli vahinkovakuutuksessa 96 miljoonaa euroa (14) ja henkivakuutuksessa 72 miljoonaa euroa (53).
- Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde oli 101,9 prosenttia. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 92,7 prosenttia (92,0) ja operatiivinen riskisuhde 65,1 prosenttia (64,5). Operatiivinen toimintakulusuhde oli 27,7 prosenttia (27,4).
- Henkivakuutuksen sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat 10,7 prosenttia 10,9 miljardiin euroon.
- Kehityspanostukset kohdistuivat sähköisten palveluiden kehittämiseen ja perusjärjestelmäudistukseen.

Avainlukuja

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018	Muutos, %
Vakuutusmaksutuotot	1 479	1 466	0,9
Korvauskulut	1 077	917	17,4
Henkivakuutuksen riskiliikkeen kate	29	29	0,0
VakuutusKate	431	578	-25,4
Henkivakuutuksen nettopalkkiotuotot	135	115	18,1
Vahinkovakuutuksen nettopalkkiotuotot	-49	-50	-1,7
Terveys ja hyvinvointi, nettopalkkiotuotot	13	11	18,0
Nettopalkkiotuotot	99	75	31,2
Sijoitustoiminnan nettotuotot	435	63	589,9
Muut nettotuotot	4	14	-71,3
Tuotot yhteensä	969	730	32,8
Henkilöstökulut (ilman työeläkevastuun siirtoa)	133	130	1,9
Lakisääteisen työeläkevastuun siirto		-3	
Poistot ja arvonalentumiset	71	89	-20,1
Liiketoiminnan muut kulut	269	263	2,2
Kulut yhteensä	473	480	-1,3
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-19	-18	-
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	-104	29	-457,9
Tulos ennen veroja	373	260	43,1
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,29	0,91	0,38*
Koko pääoman tuotto ilman OP-bonuksia, %	1,36	0,98	0,38*
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde (vv), %	92,7	92,0	
Operatiivinen riskisuhde (vv), %	65,1	64,5	
Operatiivinen toimintakulusuhde (vv), %	27,7	27,4	
Operatiivinen kulusuhde (hv), %	35,5	36,4	

vv = vahinkovakuutus, hv = henkivakuutus

*Suhdeluvun muutos

OP Ryhmän Vakuutus-segmentti muodostuu vahinko- ja henkivakuutuksesta sekä terveys- ja hyvinvointiliiketoiminnasta. Segmenttiin kuuluvat Pohjola Vakuutus Oy, A-Vakuutus Oy ja OP-Henkivakuutus Oy sekä Pohjola Sairaala Oy. Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen sulautui Pohjola Vakuutus Oy:öön 31.10.2019.

OP Ryhmä otti käyttöön Pohjola-brändin vahinkovakuutusliiketoiminnassa 1.6.2019 lukien, jolloin OP Vakuutus Oy:n toiminimi muuttui Pohjola Vakuutus Oy:ksi. Samanaikaisesti Pohjola Terveys Oy:n toiminimi muuttui Pohjola Sairaala Oy:ksi.

Merkittävimmät kehityspanostukset kohdistuivat sähköisten asiointi- ja ostopalvelujen kehittämiseen, eriytetyn yksilöllisen henkivakuutuskannan konvertointiin uuteen hoitojärjestelmään sekä aloitettuun vahinkovakuutuksen perusjärjestelmäudistukseen. Ajoneuvovakuutusasiakkaille lanseerattiin uusi 24/7-hätäpalvelu ajoneuvojen kaskovahinkojen hoitoon. Vakuutussäästämisen sähköisiä palveluja, sijoituskohteita ja vakuutussäästämisen tuotteita kehitettiin ja uudistettiin aktiivisesti.

Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt kasvoivat omaisuusarvojen hyvän arvonkehityksen seurauksena 10,7 prosenttia 10,9 miljardiin euroon. Sijoitussidonnaisten vakuutusten nettomyynti oli -278 miljoonaa euroa (434). Henkivakuutuksen takaisinnotot nousivat poikkeuksellisen korkeiksi asiakkaiden varautuessa vuoden 2020 alussa voimaan tulleeisiin tuloverolain muutoksiin.

Pohjola Sairaala on tarkentanut strategiaansa ja keskittyy jatkossa ortopediaan ja urheiluklinikkatoimintaan. Osana muutosta Pohjola Sairaala myi työterveyspalveluliiketoimintansa Mehiläiselle 1.6.2019.

Asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä Pohjola Sairaalan palveluihin. Leikkausasiakkaiden antama NPS-luku oli tammi-joulukuussa 97 (96).

Katsauskauden tulos

Tulos ennen veroja kasvoi 373 miljoonaan euroon (260). Vakuutuskate oli 431 miljoonaa euroa (578). Vahinkovakuutuksen diskonttokorko laskettiin 1,5 prosentista 1,0 prosenttiin, mikä pienensi vakuutuskatetta 136 miljoonaa euroa. Vahinkovakuutuksen vakuutusvelan korkoriski oli suojattu johdannaisilla, jolloin diskonttokoron muutosta vastaava erä näkyy positiivisena arvonmuutoksena sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Vertailukauteen sisältyi 16 miljoonaa euroa myydyntä Baltian liiketoiminnan vakuutuskatetta.

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018	Muutos, %
Henkilöasiakkaat	826	798	3,6
Yritysassiakkaat	653	624	4,6
Baltia	-	44	-
Yhteensä	1 479	1 466	0,9

Vahinkovakuutuksessa sekä henkilö- että yritysasiakkaiden vakuutusmaksutuotot kasvoivat. Maksutuotot kasvoivat yhteensä 4,0 prosenttia ilman vertailukauteen sisällyntä myytyä Baltian liiketoimintaa.

Korvauskulut ilman diskonttokoron muutosta ja Baltian lukuja kasvoivat 5,6 prosenttia. Tammi-joulukuussa kirjattiin 87 uutta omaisuuden ja toiminnan suurvahinkoa (96), joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 80 miljoonaa euroa (107). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,3 miljoonan euron vahingot. Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutokset heikensivät tulosta 4 miljoonaa euroa (1).

Muutokset aiempina vuosina tapahtuneisiin vahinkoihin, ilman diskonttokoron muutoksen vaikutusta, paransivat vakuutusteknistä katetta 24 miljoonaa euroa (42). Vahinkovakuutuksen operatiivinen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 65,1 prosenttia (64,5).

Nettopalkkiotuotot kasvoivat 31,2 prosenttia 99 miljoonaan euroon. Erillistaseiden sijoitusten nettotuotoista maksettavat tuottopalkkiot kasvattivat henkivakuutuksen palkkioita.

Tuotot sijoitustoiminnasta

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	217	107
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	389	-8
Jaksotettu hankintameno	1	7
Henkivakuutuserät*	-161	-39
Diskonttauksen purkautuminen (vv)	-27	-28
Osakkuusyhtiöt	17	24
Sijoitustoiminnan nettotuotot	435	63
Väliaikainen poikkeusmenettely	-104	29
Yhteensä	331	92

*Sisältää korkohyvitykset asiakkaiden vakuutussäästöille, korkotäydennysten muutokset ja muut vakuutustekniset erät sekä sijoitussidonnaisten ja eriytettyjen taseiden sijoitusten käyvän arvon muutokset.

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2019 oli erittäin hyvä. Tuotot sijoitustoiminnasta, väliaikainen poikkeusmenettely mukaan lukien, olivat 331 miljoonaa euroa (92). Sijoitusten myyntivoitot olivat vahinkovakuutuksessa 90 miljoonaa euroa (-5) ja henkivakuutuksessa 96 miljoonaa euroa (-3).

Vakuutusvelan korkoriskiä on suojattu korkotäydennyksillä ja korkojohdannaisilla. Henkivakuutuksen lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos laski tulosta 2 miljoonaa euroa. Vertailukaudella lyhytaikaisten korkotäydennysten nettomuutos paransi tulosta 43 miljoonaa euroa. Vakuutusvelan kertyneet korkotäydennykset ilman eriytettyjä taseita olivat katsauskauden lopussa 426 miljoonaa euroa (341). Korkotäydennyksistä 46 miljoonaa euroa (44) oli lyhytaikaisia.

Kulut laskivat 1,3 prosenttia 473 miljoonaan euroon. Vertailukauteen sisältyi 8,7 miljoonaa euroa vuonna 2018 myydyntä Baltian liiketoiminnan kuluja. Arvon alentumispoistoja sisältyi kuluihin 16 miljoonaa euroa (22). Vahinkovakuutuksen operatiivinen toimintakulusuhde, joka sisältää myös korvausten välilliset hoitokulut, oli 27,7 prosenttia (27,4).

Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde oli 101,9 prosenttia. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, ilman diskonttokoron laskua, oli 92,7 prosenttia (92,0). Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä poistoja yritysryhmittä yhteistyössä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä eikä diskonttokoron muutosta.

Sijoitustoiminta

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja

Milj. €	1–12/2019	1–12/2018
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €*	96	14
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	8,4	0,1
Korkosijoitusten Running Yield, %	1,3	1,5
	31.12.2019	31.12.2018
Sijoituskanta, milj. €	3 952	3 730
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	92	94
A-luokiteltuja saamisia, vähintään, %	61	62
Modifioitu duraatio, %	4,0	4,3

*Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vakuutusvelan arvonmuutos.

Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan tunnuslukuja*

Milj. €	1–12/2019	1–12/2018
Sijoitustaseen nettotuotto, milj. €**	72	53
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	9,4	1,7
Korkosijoitusten Running Yield, %	1,2	1,4
	31.12.2019	31.12.2018
Sijoituskanta, milj. €	3 619	3 644
Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus, %	88	95
A-luokiteltuja saamisia, vähintään, %	64	66
Modifioitu duraatio, %	2,9	4,1

*ilman eriytettyjä taseita

**Sijoitustaseen nettotuotto on laskettu vähentämällä koko sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vakuutusvelan arvonmuutos. Sijoitustase ei sisällä eriytettyjä taseita.

Muu toiminta

Avainlukuja

Milj. €	1–12/2019	1–12/2018	Muutos, %
Korkokate	-59	-48	-
Nettopalkkiotuotot	6	6	1,0
Sijoitustoiminnan nettotuotot	38	21	84,1
Liiketoiminnan muut tuotot	593	548	8,3
Tuotot yhteensä	578	527	9,8
Henkilöstökulut (ilman työeläkevastuun siirtoa)	148	173	-14,3
Lakisääteisen työeläkevastuun siirto	0	-52	-
Poistot ja arvonalentumiset	132	131	0,3
Liiketoiminnan muut kulut	336	339	-0,8
Kulut yhteensä	616	590	4,3
Saamisten arvonalentumiset	0	1	-
Tulos ennen veroja	-37	-64	-

Muu toiminta -segmentti sisältää liiketoimintasegmenttejä tukevat toiminnot. Segmenttiin kuuluvat pääosa OP Osuuskunnasta, OP-Palvelut Oy ja OP Yrityspankki Oyj:n keskuspankkitoiminnot.

Katsauskauden tulos

Muu toiminta -segmentin tulos ennen veroja oli -37 miljoonaa euroa (-64). Tulosta paransivat sijoitustoiminnan nettotuottojen ja liiketoiminnan muiden tuottojen kasvu. Tuotot kasvoivat 9,8 prosenttia 578 miljoonaan euroon.

Muu toiminta -segmentin korkokate oli -59 miljoonaa euroa (-48). Tukkuvarainhankinnan ja likviditeetin kustannukset heikensivät korkokatetta vertailukaudesta. Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 84,1 prosenttia 38 miljoonaan euroon. Sijoitustoiminnan nettotuottoja paransi syys- ja joulukuussa ennenaikaisesti takaisinmaksetun TLTRO II -rahoituksen suojauksen purusta syntynyt tulosvaikutus 16 miljoonaa euroa. Rahoitusta maksettiin ennenaikaisesti takaisin syyskuussa 2,0 miljardia euroa ja joulukuussa 2,0 miljardia euroa. Sijoitustoiminnan nettotuottoja laski puolestaan myyntivoittojen pienentyminen 13 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat 8,3 prosenttia 593 miljoonaan euroon OP Ryhmän sisäisten veloitusten kasvuttua.

Muu toiminta -segmentin kulut kasvoivat vertailukaudesta 4,3 prosenttia 616 miljoonaan euroon. Työeläkevastuun siirto vuoden 2018 lopussa pienensi vertailukauden eläkekuluja 52 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut laskivat ilman työeläkevastuun siirron vaikutusta 14,3 prosenttia 148 miljoonaan euroon. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä kasvoivat 0,3 prosenttia 132 miljoonaan euroon. Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat 29,7 prosenttia 96 miljoonaan euroon. Poistojen kasvu oli seurausta viime vuosien kehittämispanostusten kasvusta ja IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöönotosta 1.1.2019. Arvonalentumispoistot puolestaan laskivat vertailukaudesta 28 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan muut kulut laskivat 0,8 prosenttia 336 miljoonaan euroon. Vuokratulot laskivat 7 miljoonaa euroa johtuen IFRS 16 -standardin soveltamisesta vuonna 2019.

Vallilan kiinteistö luokiteltiin myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi kolmannella vuosineljänneksellä. Kiinteistön taseeseen kirjatut varat vuoden lopussa olivat yhteensä 314 miljoonaa euroa ja velat 6 miljoonaa euroa. Vallilan kiinteistö käsittää Helsingin Vallilassa sijaitsevan korttelin.

OP Ryhmän senior- ja senior non-preferred -ehtoisen tukkuvarainhankinnan, TLTRO-varainhankinnan sekä katettujen joukkovelkakirjalainojen keskimarginaali oli joulukuussa 19 korpistettua (14). Kustannusta kasvattivat uuden huonomman etuoikeusluokan liikkeeseenlaskut. Katetut joukkovelkakirjalainat raportoidaan osana Vähittäispankki-segmenttiä.

OP Ryhmä laski liikkeeseen pitkäaikaisia senior-ehtoisia joukkovelkakirjalainoja tammi-joulukuussa yhteensä 1,2 miljardia euroa, joista helmikuussa laskettiin kansainvälisillä pääomamarkkinoilla liikkeeseen 500 miljoonan euron senior-ehtoinen vakuudeton vihreä joukkovelkakirjalaina, jonka maturiteetti on viisi vuotta. Ensimmäinen vihreä joukkovelkakirjalaina on suunnattu kansainvälisille vastuullisille instituutio-sijoittajille, ja sen kautta hankitut varat kohdistetaan kestävään yritysrahoitukseen. Rahoitettavia toimialoja ovat uusiutuva energia, ympäristöystävällinen rakentaminen (green buildings) ja kestävä maankäyttö kestävä metsätalouden avulla.

Kesäkuussa OP Ryhmä laski liikkeeseen ensimmäisen uuden huonomman etuoikeuden luokan (senior non-preferred) 500 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan, jonka maturiteetti on viisi vuotta. Marraskuussa laskettiin liikkeeseen toinen 500 miljoonan euron senior non-preferred -joukkovelkakirjalaina, jonka maturiteetti on kymmenen vuotta. Yhteensä uuden huonomman etuoikeusluokan joukkovelkakirjalainoja laskettiin katsauskaudella liikkeeseen 1,2 miljardia euroa. Senior non-preferred -joukkovelkakirjalainat kattavat kriisinratkaisuviranomaisen OP Ryhmälle asettamaa omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen (MREL) vaatimusta.

Helmikuussa OP Ryhmä laski liikkeeseen 1,25 miljardin euron ja marraskuussa 1,0 miljardin euron katetun joukkovelkakirjalainan, joiden maturiteetit ovat 10 ja 7 vuotta.

Joulukuussa OP Ryhmä osallistui Euroopan keskuspankin kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden kolmanteen sarjaan (TLTRO III) 2,0 miljardilla eurolla.

Palvelukehittäminen

OP Ryhmä investoi jatkuvasti toimintansa kehittämiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Keskusyhteisö tytäryhtiöineen vastaa OP Ryhmän palvelutoiminnan kehittämistä. Palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ICT-investoinneista.

OP Ryhmän kehittämismenot olivat tammi-joulukuussa 313 miljoonaa euroa (384). Niihin sisältyvät lisenssimaksut, ostetut palvelut, muut hankkeisiin liittyvät ulkoiset kustannukset sekä omaa työtä. Kehittämismenoista 130 miljoonaa euroa (182) on aktivoitu.

OP Ryhmä solmi keväällä 2019 viisivuotisen sopimuksen Tata Consultancy Services Ltd:n (TCS) kanssa ICT-palveluiden tuottamisesta. Sopimus kattaa OP:n käyttämät ICT-infrastruktuuripalvelut kuten keskuskone-, palvelin- ja kapasiteettipalvelut. Lisäksi sopimukseen kuuluvat konesali- ja pilvipalvelut.

Yksityiskohtaisempaa tietoa OP Ryhmän investoinneista sisältyy tämän tilinpäätöstiedotteen liiketoimintasegmenttikohtaisiin osioihin.

Henkilöstö

OP Ryhmän palveluksessa oli katsauskauden lopussa 12 226 henkilöä (12 066). Henkilöstöä oli keskimäärin 12 376 (12 339).

Henkilöstö katsauskauden lopussa

	31.12.2019	31.12.2018
Vähittäispankki	7 230	7 515
Yrityspankki	907	780
Vakuutus	2 015	1 872
Muu toiminta	2 074	1 899
Yhteensä	12 226	12 066

Katsauskauden aikana OP Ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 306 henkilöä (318). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 61,8 vuotta (61,8).

Vuoden 2019 aikana vahvistettiin riskienhallinnallisia toimintoja lisäämällä yli sata henkilöä esimerkiksi rahanpesun estämisen, riskienhallinnan ja compliancen tehtäviin.

OP Ryhmä on aloittanut merkittävän toimintatapojen muutoksen syksyllä 2018 tukeakseen strategian ja vision toteuttamista. Uusi ketterä toimintatapa vahvistaa työn merkityksellisyyden kokemusta ja perustuu itseohjautuviin tiimeihin. Toimintatapamuutoksen tavoitteena on lisätä työn mielekkyyttä sekä hyvinvointia työssä ja sitä kautta myös parantaa asiakaskokemusta ja tehostaa toimintaa. Uuden toimintamallin tukemana OP Ryhmän tavoitteena oli myös vähentää keskusyhteisökonsernin kokonaiskustannuksia vuositasona 100 miljoonalla eurolla vuoden 2019 loppuun mennessä. Toteutetuilla toimenpiteillä saavutettiin 102 miljoonan euron säästöt vuoden 2019 loppuun mennessä.

OP Ryhmän Yrityspankki- ja Vakuutus-liiketoimintoja koskeneet yhteistoimintaneuvottelut alkoivat 26.8.2019 ja päättyivät 8.10.2019. Liiketoimintojen organisaatorakenteita muokataan tukemaan uutta itseohjautuvaa toimintamallia.

Yhteistoimintaneuvottelujen kohteena olleissa organisaatioissa työskentelee noin 3 000 henkilöä. Neuvotteluiden seurauksena 300 tehtävää lakkasi, mutta samaan aikaan syntyi 185 uutta tehtävää. Uusien toimintatapojen mukaiset organisaatiot aloittivat toimintansa 1.1.2020.

OP Ryhmän keskusyhteisössä 7.10.2019 alkaneet yhteistoimintaneuvottelut saatiin päätökseen 12.11.2019. Keskusyhteisön rakennetta yksinkertaistetaan, ja itseohjautuvuutta lisätään myös tukitoiminnoissa. Muutoksilla tuetaan liiketoimintoja asiakkaiden tarpeisiin vastaamisessa ja prosessien tehostamisessa. Yhteistoimintaneuvottelujen kohteena olleissa toiminnoissa työskentelee noin 1 900 henkilöä. Neuvottelujen seurauksena noin 460 tehtävää lakkasi, ja uusia tehtäviä syntyi noin 190. Muutosten arvioidaan tuovan noin 18 miljoonan euron kustannussäästöt vuoden 2020 loppuun mennessä.

Kauppatieteiden maisteri, CIA Sakari Lehtinen (49) nimitettiin OP Ryhmän tarkastusjohtajaksi 1.5.2019 alkaen. Hän raportoi uudessa toimensaan OP Ryhmän pääjohtaja Timo Ritakalliolle ja OP Osuuskunnan hallituksen tarkastusvaliokunnalle.

OP Ryhmän keskusyhteisön johtokunnan varapuheenjohtaja, pääjohtajan varamies ja ryhmäpalveluista vastaava johtokunnan jäsen Tony Vepsäläinen jäi pois tehtävästään 31.12.2019 siirtyen eläkkeelle. Vepsäläinen oli johtokunnan jäsen vuodesta 2006 lähtien.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto nimitti 11.12.2019 henkilöstöjohtaja Hannakaisa Länsisalmen johtokunnan jäseneksi ja valitsi vakuutusasiakkaista vastaavan liiketoimintajohtajan Olli Lehtilän pääjohtajan sijaiseksi 1.1.2020 alkaen.

OP Ryhmä säilytti asemansa finanssialan vetovoimaisimpana työnantajana Universumin vuosittaisessa opiskelijoiden työnantajamielikuivatutkimuksessa toukokuussa. Kaupallisten, laki- ja humanististen alojen opiskelijat äänestivät OP:n finanssialan vetovoimaisimmaksi työnantajaksi. Lokakuussa OP Ryhmä sijoittui jälleen finanssialan vetovoimaisimmaksi työnantajaksi Universumin vuosittaisessa ammattilaisten työnantajamielikuivatutkimuksessa niin kaupallisella, laki-, IT- kuin humanistisella alalla.

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu lyhyen aikavälin yritysکوhtaiseen palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitettusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitettusta henkilöstöräahastosta.

Vuosille 2017–19 on vahvistettu johdon pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä. Lisäksi henkilöstölle suunnattu OP Ryhmän henkilöstöräahaston palkitsemisjärjestelmä jatkuu vuoden ansaintajaksain.

Kannustinjärjestelmiä laadittaessa on otettu huomioon finanssi- ja rahoitusalan palkitsemisjärjestelmiä koskeva sääntely.

Palkitsemisjärjestelmä 2017–19 noudattelee edellisen kolmivuotisen ansaintajakson pääperiaatteita.

Pitkän aikavälin tavoitemittareiksi OP Osuuskunnan hallintoneuvosto on asettanut OP Ryhmän tuloksen ennen veroja, asiakaskokemuksen sekä mobiiliasioinnin kasvun (digitaalinen asiointi). Ryhmätasoiset tavoitteet ovat yhtenevät johdon kannustinjärjestelmässä ja OP Ryhmän henkilöstörahostossa.

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto päätti 12.6.2019, että koko henkilöstön palkitsemisjärjestelmää uudistetaan vuodesta 2020 alkaen. OP Ryhmän muuttuva palkitseminen koostuu jatkossa lyhyen aikavälin palkitsemisesta ja henkilöstörahostosta. Ryhmätasoiset strategiset tavoitteet huomioidaan lyhyen aikavälin palkitsemisen ja henkilöstörahoston mittareissa.

OP Ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP Ryhmän tilinpäätöstiedotteeseen yhdisteltiin katsauskauden lopussa yhteensä 147 osuuspankkia (156) ja OP Osuuskunta - konserni. Katsauskaudella osuuspankkien lukumäärää pienensivät pankkien sulautumiset.

Mellilän Osuuspankki on sulautunut Niinijoen Osuuspankkiin. Sulautumisen yhteydessä Niinijoen Osuuspankin toiminimi muuttui Niinijokivarren Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 28.2.2019.

Merimaskun Osuuspankki on sulautunut Turun Seudun Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 30.4.2019.

Kalkkisten Osuuspankki on sulautunut Järvi-Hämeen Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 30.4.2019.

Akaan Seudun Osuuspankki ja Valkeakosken Osuuspankki ovat sulautuneet Urjalan Osuuspankkiin. Sulautumisen yhteydessä Urjalan Osuuspankin toiminimi muuttui Etelä-Pirkanmaan Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 31.8.2019.

Länsi-Uudenmaan Osuuspankki on sulautunut Keski-Uudenmaan Osuuspankkiin. Sulautumisen yhteydessä Keski-Uudenmaan Osuuspankin toiminimi muuttui Uudenmaan Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 30.9.2019.

Sonkajärven Osuuspankki on sulautunut Ylä-Savon Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 30.9.2019.

Pihtiputaan Osuuspankki on sulautunut Keski-Suomen Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 31.10.2019.

Metsämaan Osuuspankki on sulautunut Humpplilan Osuuspankkiin. Sulautumisen yhteydessä Humpplilan Osuuspankin toiminimi muuttui Humpplilan-Metsämaan

Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 31.12.2019.

Köyliön Osuuspankki, Vampulan Osuuspankki ja Säskylän Osuuspankki ovat 24.9.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Köyliön ja Vampulan Osuuspankit sulautuvat Säskylän Osuuspankkiin. Sulautumisen yhteydessä Säskylän Osuuspankin toiminimi muuttuu Ala-Satakunnan Osuuspankiksi. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 29.2.2020.

Kihniön Osuuspankki ja Virtain Osuuspankki sekä Virtain Osuuspankki ja Ruoveden Osuuspankki ovat 24.9.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelmat, joiden mukaan Kihniön Osuuspankki sulautuu Virtain Osuuspankkiin, minkä jälkeen samana päivänä Virtain Osuuspankki sulautuu Ruoveden Osuuspankkiin. Sulautumisten yhteydessä Ruoveden Osuuspankin toiminimi muuttuu Ylä-Pirkanmaan Osuuspankiksi. Sulautumisten täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 29.2.2020.

Kannuksen Osuuspankki ja Suomenselän Osuuspankki ovat 9.12.2019 ja 10.12.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Kannuksen Osuuspankki sulautuu Suomenselän Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.3.2020.

Kesälahden Osuuspankki ja Pohjois-Karjalan Osuuspankki ovat 28.11.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Kesälahden Osuuspankki sulautuu Pohjois-Karjalan Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 30.4.2020.

Parikkalan Osuuspankki, Simpeleen Osuuspankki ja Etelä-Karjalan Osuuspankki ovat 21.1.2020 hyväksyneet sulautumissuunnitelmat, joiden mukaan Parikkalan Osuuspankki ja Simpeleen Osuuspankki sulautuvat Etelä-Karjalan Osuuspankkiin. Sulautumisten täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.8.2020.

OP Osuuskunta -konsernin rakenteen yksinkertaistaminen

OP Ryhmän keskusyhteisökonsernin juridisilla rakennejärjestelyillä yksinkertaistetaan konsernirakennetta, selkeytetään johtamista ja kevennetään kulurakennetta.

Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen on sulautunut Pohjola Vakuutus Oy:öön. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 31.10.2019.

Pohjola Vakuutus Oy ja A-Vakuutus Oy ovat 29.5.2019 hyväksyneet sulautumissuunnitelman, jonka mukaan A-Vakuutus Oy sulautuu Pohjola Vakuutus Oy:öön. Finanssivalvonta on antanut suostumuksensa sulautumiselle 10.12.2019. Sulautumisen täytäntöönpanon suunniteltu rekisteröintiajankohta on 31.3.2020.

OP Asiakaspalvelut Oy on sulautunut OP-Korttiyhtiö Oyj:öön. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin 30.11.2019.

OP Yrityspankki Oyj:n ja Checkout Finland Oy:n suunniteltu sulautuminen on rauennut.

OP Osuuskunta on myynyt OP Säilytys Oy:n koko osakekannan OP Yrityspankki Oyj:lle. Osakekauppa toteutettiin 31.8.2019.

OP Yrityspankki Oyj on luovuttanut liiketoimintasiirtona OP Säilytys Oy:lle arvopapereiden säilytys- ja selvitysliiketoiminnan sekä säilytysyhteisöliiketoiminnan. Liiketoimintasiirto toteutettiin 1.11.2019.

OP Osuuskunnan hallinto

OP Ryhmän keskusyhteisön (OP Osuuskunta) varsinainen osuuskunnan kokous pidettiin 20.3.2019.

Hallintoneuvostoon valittiin seuraavat erovuorossa olleet hallintoneuvoston jäsenet uudelleen kolmivuotiskaudeksi, joka päättyy vuonna 2022: yrittäjä Leif Enberg, asianajaja Taija Jurmu, lehtori Marja-Liisa Kaakko, professori Petri Sahlström ja lehtori Mervi Väisänen.

Uusiksi hallintoneuvoston jäseniksi valittiin toimitusjohtaja Mika Helin, toimitusjohtaja Salla Rosas, yrittäjä Carolina Sandell sekä maa- ja metsätalousyrittäjä Timo Saukkonen. Mika Heliniä ja Salla Rosasta lukuun ottamatta uusien jäsenten toimikausi hallintoneuvostossa on 2019–2022. Mika Helinin toimikausi on 2019–2020 ja Salla Rosaksen 2019–2021.

Hallintoneuvostossa on yhteensä 36 jäsentä.

Järjestäytymiskokouksessaan hallintoneuvosto valitsi hallintoneuvoston puheenjohtajiston. Puheenjohtajaksi valittiin uudelleen kansantaloustieteen professori Jaakko Pehkonen ja varapuheenjohtajiksi markkinoinnin lehtori Mervi Väisänen ja toimitusjohtaja Olli Tarkkanen.

Puheenjohtajiston rinnalla hallintoneuvoston viidellä valiokunnalla oli keskeinen rooli hallintoneuvoston työskentelyssä. Hallintoneuvoston työvaliokunnan, palkitsemisvaliokunnan ja keskusyhteisökonsernin johdon nimitysvaliokunnan puheenjohtajana toimi hallintoneuvoston puheenjohtaja. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi KTM Riitta Palomäki ja riskienhallintavalioikunnan puheenjohtajana KTM, hallituksen puheenjohtaja Arto Ylimartimo.

Tilintarkastajaksi tilikaudeksi 2019 valittiin varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. KPMG Oy Ab:n nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Juha-Pekka Mylén.

Osuuskunnan kokous 20.3.2019 päätti keskusyhteisön sääntöjen muuttamisesta. Sääntömuutoksen tarkoituksena on siirtyä kolmiportaiseen hallintomalliin (hallintoneuvosto – hallitus – toimitusjohtajana toimiva pääjohtaja), jossa keskusyhteisöllä on nykyisen sisäisen johtokunnan sijaan muista kuin keskusyhteisön johtajista koostuva hallitus. Johtokunta jatkaa operatiivisena johtoryhmänä pääjohtajan tukena. Uudessa hallintomallissa hallitus vastaa keskusyhteisön päätöksenteosta lukuun ottamatta säännöissä erikseen hallintoneuvoston vahvistettavaksi määrättyjä, koko OP Ryhmän kannalta merkittäviä periaatepäätöksiä. Hallitus vastaa lisäksi keskusyhteisön valvonnasta. Hallintoneuvoston nykyiset valiokunnat (riskienhallinta-, tarkastus- ja palkitsemisvaliokunta) muuttuvat

hallituksen valiokunniksi. Hyväksytyt säännöt ja niiden mukainen uusi hallintomalli tulivat voimaan 1.1.2020.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päätti 30.10.2019 OP Osuuskunnan uuden hallituksen ehdollisesta kokoonpanosta. Hallintoneuvosto vahvisti nimitykset uusien sääntöjen tultua voimaan 1.1.2020.

Hallitukseen valittiin seuraavat jäsenet: Leif Enberg (s. 1954, taloustieteen maisteri, HHJ), Jarna Heinonen (s. 1965, kauppatieteiden tohtori), Jari Himanen (s. 1962, ylioppilasmerkonomi, eMBA), Kati Levoranta (s. 1970, oikeustieteen kandidaatti, MBA), Pekka Loikkanen (s. 1959, kauppatieteiden maisteri, KHT), Riitta Palomäki (s. 1957, kauppatieteiden maisteri), Jaakko Pehkonen (s. 1960, ekonomi, kauppatieteiden tohtori), Timo Ritakallio (s. 1962, oikeustieteen maisteri, MBA, tekniikan tohtori), Olli Tarkkanen (s. 1962, oikeustieteen kandidaatti, eMBA) ja Mervi Väisänen (s. 1963, kauppatieteiden maisteri, HHJ). Hallitus valitsi vuoden 2020 alussa hallituksen puheenjohtajaksi Jaakko Pehkosen ja varapuheenjohtajaksi Jarna Heinosen.

OP Osuuskunnan hallintoneuvosto valitsi 11.12.2019 keskuudestaan uudeksi puheenjohtajaksi hallintojohtaja Annukka Nikolan ja ja varapuheenjohtajiksi professori Markku Sotaraudan sekä toimitusjohtaja Ari Väänänen. Uusi puheenjohtajisto aloitti tehtävissään 1.1.2020.

Uuden kolmiportaisen hallintomallin myötä talous- ja rahoitusjohtaja Vesa Ahon tehtävä OP Osuuskunnan toimitusjohtajana päättyi 1.1.2020. Tämän jälkeen pääjohtaja Timo Ritakallio toimii OP Osuuskunnan toimitusjohtajana.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

OP Ryhmän keskusyhteisö OP Osuuskunta myi 31.1.2020 Vallilan kiinteistön eteläkorealais-suomalaiselle sijoittajaryhmälle johon kuuluvat Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, NH Investment & Securities (NHIS) ja Shinhan Investment Corp. Kaupan arvo on 480 miljoonaa euroa. OP Ryhmä jatkaa toimintaansa kiinteistössä vuokralaisena pitkäaikaisella sopimuksella. Kiinteistön myynti parantaa OP Ryhmän CET1-vakavaraisuutta noin 0,2 %-yksikköä. Kaupasta kirjataan noin 97 miljoonan euron myyntivoitto OP Ryhmän vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

Vuoden 2020 näkymät

Rahoitusmarkkinoilla riskien nähtiin hellittäneen vuoden jälkipuoliskolla. Korot nousivat elokuun pohjalukemista, mutta jäivät vuoden alkua matalammalle. Osakekurssit jatkoivat viimeisellä vuosineljänneksellä nousua. Vuoden aikana osakemarkkinat vahvistuivat selvästi. Euroopan keskuspankki laski syyskuussa talletuskoron -0,4 prosentista -0,5 prosenttiin ja alkoi marraskuun alussa ostaa arvopapereita markkinoilta 20 miljardilla eurolla kuukaudessa. EKP ilmoitti pitävänsä ohjauskorot nykytasolla tai matalammalla kunnes inflaationäkymä vastaa tavoitetta. Pitkittynyt poikkeuksellisen matala korkotaso rasittaa rahoituslaitoksia.

OP Ryhmän vuoden 2020 tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan samantasoiseksi kuin vuoden 2019 tulos.

Merkittävimmät tuloksen epävarmuustekijät liittyvät korkotasoon, sijoitusmarkkinoiden kehitykseen ja arvonalentumisiin.

Kaikki tässä tilinpäätöstiedotteessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla.

Vaihtoehtoiset tunnusluvut

Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Oman pääoman tuotto (ROE), ilman OP-bonuksia, %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos} + \text{OP-bonukset verojen jälkeen}}{\text{Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Koko pääoman tuotto (ROA), %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Koko pääoman tuotto (ROA), ilman OP-bonuksia, %	$\frac{\text{Katsauskauden tulos} + \text{OP-bonukset verojen jälkeen}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Kulujen osuus tuotoista, %	$\frac{\text{Kulut yhteensä}}{\text{Tuotot yhteensä}} \times 100$
Tuotot sijoitustoiminnasta	Sijoitustoiminnan nettotuotot + Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)
Vakuutustoiminnan velat	Vakuutusvelka + Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	$\frac{\text{Järjestämättömät saamiset (netto)}}{\text{Luotto- ja takauskanta katsauskauden lopussa}} \times 100$
Tappiota koskevan vähennyserän kattavuusaste (coverage ratio), %	$\frac{\text{Tappiota koskeva vähennyserä}}{\text{Saamiset asiakkailta (taseen ja taseen ulkopuoliset erät)}} \times 100$
Maksukyvyttömyyden havainnointiaste (default capture rate), %	$\frac{\text{Uudet maksukyvyttömät sopimukset, jotka olivat vaiheessa 2 vertailukaudella}}{\text{Uudet maksukyvyttömät sopimukset tilikaudella}} \times 100$
Vahinkovakuutus:	
Operatiivinen vahinkosuhte, %	$\frac{\text{Korvauskulut pl. laskuperustemuutokset ja yrityskauppojen yhteydessä syntyneiden aineettomien erien poistot}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen liikekulusuhde, %	$\frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto)}} \times 100$
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, %	Operatiivinen vahinkosuhte + operatiivinen liikekulusuhde Operatiivinen riskisuhte + operatiivinen toimintakulusuhde

Operatiivinen riskisuhde (ilman perustekorkokulua), %	<u>Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut ja laskuperustemuutokset</u>	x 100
	Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset	
Operatiivinen toimintakulusuhde, %	<u>Liikekulut ja korvausten selvittelykulut</u>	x 100
	Vakuutusmaksutuotot (netto) pl. laskuperustemuutokset	
Henkivakuutus:		
Operatiivinen kulusuhde, %	<u>Kulut yhteensä</u>	x 100
	Kuormitustulo + hallinnointipalkkioiden palautus	

Erillislaskentaan perustustuvat tunnusluvut

Vakavaraisuussuhde, %	<u>Omat varat yhteensä</u>	x 100
	Kokonaisriski	
Tier 1 -vakavaraisuussuhde, %	<u>Ensisijainen pääoma (Tier 1)</u>	x 100
	Kokonaisriski	
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %	<u>Ydinpääoma (CET1)</u>	x 100
	Kokonaisriski	
Solvenssisuhde, %	<u>Omat varat</u>	x 100
	Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)	
Vähimmäisomavaraisuusaste (leverage ratio), %	<u>Ensisijainen pääoma (T1)</u>	x 100
	Vastuiden määrä	
Maksuvalmiusvaatimus (LCR), %	<u>Likvidit varat</u>	x 100
	Likviditeetin ulosvirtaukset - likviditeetin sisään virtaukset stressitilanteessa	
Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR), %	<u>Pysyvä varainhankinta</u>	x 100
	Pysyvän varainhankinnan vaade	
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde	<u>Ryhmittymän omat varat yhteensä</u>	x 100
	Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	

Vahinkovakuutuksen operatiivinen tulos

Milj. €	1–12/2019	1–12/2018	Muutos %
Vakuutusmaksutuotot	1 478	1 465	0,9
Korvauskulut	1 060	1 039	2,0
Liikekulut	311	308	0,9
Aineettomien poisto-oikaisu		18	
Vakuutustekninen kate	107	136	-20,8
Diskonttokoron lasku	-136		
Sijoitustuotot ja -kulut	307	2	-
Muut tuotot ja kulut	-23	-31	-
Tulos ennen veroja	255	106	139,4
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)	-65	23	
Tulos ennen veroja	190	130	46,6

Vahinkovakuutuksen tunnuslukujen laskennassa käytetään vahinkovakuutusyhtiöiden toimintokohtaisia kuluja, joita ei esitetä samalla periaatteella konsernin tuloslaskelmassa.

Tuloslaskelma

Milj. €	Lilte	1-12/2019	1-12/2018	10-12/2019	10-12/2018
Korkokate	3	1 241	1 186	318	309
VakuutusKate	4	421	566	9	134
Nettopalkkiotuotot	5	936	887	257	232
Sijoitustoiminnan nettotuotot	6	530	185	257	-51
Liiketoiminnan muut tuotot		53	61	12	15
Tuotot yhteensä		3 181	2 885	854	639
Henkilöstökulut		781	516	208	-75
Poistot ja arvonalentumiset		278	325	88	136
Liiketoiminnan muut kulut	7	844	839	242	242
Kulut yhteensä		1 903	1 681	538	303
Saamisten arvonalentumiset	8	-87	-46	-51	-22
OP-bonukset omistaja-asiakkaille		-249	-226	-63	-58
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		-105	26	-40	56
Tulos ennen veroja		838	959	161	311
Tuloverot		168	212	34	85
Tilikauden tulos		670	747	128	226
Jakautuminen:					
Omistajien osuus tilikauden tuloksesta		663	739	128	226
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta		6	8	0	0
Yhteensä		670	747	128	226

Laaja tuloslaskelma

Milj. €	Lilte	1-12/2019	1-12/2018	10-12/2019	10-12/2018
Tilikauden tulos		670	747	128	226
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot/(tappiot)		15	88	45	-38
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi					
Käyvän arvon rahaston muutos					
Käypään arvoon arvostamisesta		62	-172	-87	-71
Rahavirran suojauksesta		135	22	-91	34
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		108	-26	45	-56
Muuntoerot		0	0	0	0
Tuloverot					
Eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi					
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista voitoista/(tappioista)		-3	-18	-9	8
Eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi					
Käypään arvoon arvostamisesta		-12	34	17	14
Rahavirran suojauksesta		-27	-4	18	-7
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)		-22	5	-9	11
Tilikauden laaja tulos		926	676	58	122
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:					
Omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		920	668	58	122
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta		6	8	0	0
Yhteensä		926	676	58	122

Tase

Milj. €	Litettieto	31.12.2019	31.12.2018
Käteiset varat		11 988	12 350
Saamiset luottolaitoksilta		246	183
Johdannaissopimukset	16	4 824	3 581
Saamiset asiakkailta	18	91 463	87 026
Sijoitusomaisuus		23 509	23 050
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat		10 831	9 771
Aineettomat hyödykkeet		1 406	1 490
Aineelliset hyödykkeet		524	737
Muut varat		1 684	1 875
Veroaamiset		235	232
Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät		314	
Varat yhteensä		147 024	140 294
Velat luottolaitoksille		2 632	4 807
Johdannaissopimukset		3 316	2 992
Velat asiakkaille		68 289	66 112
Vakuutusvelka	9	9 476	9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9	10 862	9 812
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10	34 369	30 458
Varaukset ja muut velat		3 163	2 617
Verovelat		1 050	921
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 290	1 358
Myytäväinä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat		6	
Velat yhteensä		134 454	128 552
Oma pääoma			
OP Ryhmän omistajien osuus			
Osuuspääoma			
Jäsenosuudet		209	199
Tuotto-osuudet		3 029	3 042
Käyvän arvon rahasto	11	251	7
Muut rahastot		2 185	2 183
Kertyneet voittovarot		6 730	6 157
Määräysvallattomien omistajien osuus		166	154
Oma pääoma yhteensä		12 570	11 742
Velat ja oma pääoma yhteensä		147 024	140 294

Oman pääoman muutoslaskelma

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2017	3 097	176	2 173	5 536	10 982	101	11 084
IFRS 9 -siirtymän vaikutus 1.1.2018		-28		-33	-61		-61
Laatimisperiaatteiden muutos*				-46	-46		-46
Oma pääoma 1.1.2018	3 097	148	2 173	5 457	10 875	101	10 976
Tilikaudenkauden laaja tulos		-141		810	668	8	676
Tilikauden tulos				739	739	8	747
Muut laajan tuloksen erät		-141		70	-71		-71
Voitonjako				-90	-90	-13	-103
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	144				144		144
Rahastosirrot			10	-10	0		0
Muut				-10	-10	58	49
Oma pääoma 31.12.2018	3 241	7	2 183	6 156	11 587	154	11 742

* Liite 1

Omistajille kuuluva oma pääoma

Milj. €	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2019	3 241	7	2 183	6 157	11 588	154	11 742
Tilikauden laaja tulos		244	0	675	920	6	926
Tilikauden tulos				663	663	6	670
Muut laajan tuloksen erät		244		12	256		256
Voitonjako				-94	-94	-9	-104
Jäsen- ja tuotto-osuuksien muutokset	-3				-3		-3
Osakkuusyhtiösirrot					0		0
Rahastosirrot			2	-2	0		0
Muut				-6	-6	15	9
Oma pääoma 31.12.2019	3 238	251	2 185	6 730	12 404	166	12 570

Rahavirtalaskelma

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	670	747
Oikaisut tilikauden tulokseen	126	-61
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-4 266	-4 942
Saamiset luottolaitoksilta	43	88
Johdannaissopimukset	-25	-89
Saamiset asiakkailta	-4 418	-4 910
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	254	-299
Sijoitusomaisuus	131	68
Muut varat	-250	200
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	325	44
Velat luottolaitoksille	-2 347	-420
Johdannaissopimukset	13	-5
Velat asiakkaille	2 177	562
Vakuutusvelka	-25	46
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	262	102
Varaukset ja muut velat	246	-242
Maksetut tuloverot	-116	-145
Saadut osingot	76	106
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-3 185	-4 251
Investointien rahavirta		
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	0	0
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	0	67
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-168	-228
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	50	16
B. Investointien rahavirta yhteensä	-118	-145
Rahoituksen rahavirta		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	29 830	27 986
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-26 664	-24 465
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	480	659
Osuus- ja osakepääoman vähennykset	-485	-515
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-94	-90
Vuokrasopimusvelat	-19	
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	3 048	3 575
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	-256	-821
Rahavarat tilikauden alussa	12 423	13 245
Rahavarat tilikauden lopussa	12 168	12 423
Saadut korot	1 987	2 012
Maksetut korot	-612	-829
Rahavarat		
Käteiset varat	11 988	12 350
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	180	74
Yhteensä	12 168	12 423

Segmenttiraportointi

Segmenttikohtaiset tiedot

Segmenttien pääomitus perustuu luottolaitoslain mukaiseen OP Ryhmän vakavaraisuuslaskelmaan. Vähittäispankki- ja Yrityspankki-segmenteille on kohdistettu pääomia siten, että Ydinvakavaraisuus (CET1) on 22 prosenttia (21). Vakuutus-segmentille on kohdistettu pääomia siten, että vahinkovakuutuksen Solvenssisuhde (SII) on 120 prosenttia (120) ja henkivakuutuksen 130 prosenttia (130). Pääomien allokoinnilla on vaikutusta segmentin maksamiin konsernin sisäisiin korkoihin.

Tulos tammi-joulukuuta 2019, milj. €	Vähittäis-pankki	Yritys-pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	922	383	-12	-59	7	1 241
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja	1	-3	-11	13		
Vakuutuskate			431		-10	421
Nettopalkkiotuotot	708	125	99	6	-3	936
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-17	119	435	38	-46	530
Liiketoiminnan muut tuotot	43	27	16	593	-626	53
Tuotot yhteensä	1 657	655	969	578	-678	3 181
Henkilöstökulut	426	76	133	148	-1	781
Poistot ja arvonalentumiset	55	20	71	132	0	278
Liiketoiminnan muut kulut	692	182	269	336	-635	844
Kulut yhteensä	1 172	277	473	616	-635	1 903
Saamisten arvonalentumiset	-36	-51	0	0	0	-87
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-214	-16	-19		0	-249
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			-104		-1	-105
Tulos ennen veroja*	235	311	373	-37	-43	838

Tulos tammi-joulukuuta 2018, milj. €	Vähittäis-pankki	Yritys-pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni-eliminoinnit	OP Ryhmä
Korkokate	886	350	-10	-48	7	1 186
josta sisäiset nettotulokset ennen veroja	0	-1	-9	10		
Vakuutuskate			578		-12	566
Nettopalkkiotuotot	677	130	75	6	-2	887
Sijoitustoiminnan nettotuotot	9	165	63	21	-73	185
Liiketoiminnan muut tuotot	62	20	23	548	-592	61
Tuotot yhteensä	1 635	664	730	527	-671	2 885
Henkilöstökulut	225	45	127	120	-1	516
Poistot ja arvonalentumiset	84	21	89	131	0	325
Liiketoiminnan muut kulut	678	166	263	339	-607	839
Kulut yhteensä	987	232	480	590	-608	1 681
Saamisten arvonalentumiset	-33	-12	0	-1	0	-46
OP-bonukset omistaja-asiakkaille	-194	-14	-18		0	-226
Väliaikainen poikkeusmenettely (overlay approach)			29		-3	26
Tulos ennen veroja*	421	408	260	-64	-66	959

* Tulosvaikutteiset konsernieliminoinnit johtuvat pääosin liite 1:ssä kuvatusta laatimisperiaatteiden muutoksesta.

Tase 31.12.2019, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	71	19	1 506	11 891	-1 499	11 988
Saamiset luottolaitoksilta	12 785	130	23	9 577	-22 269	246
Johdannaissopimukset	507	4 384	379	468	-913	4 824
Saamiset asiakkailta	67 985	24 502	0	95	-1 118	91 463
Sijoitusomaisuus	316	1 006	9 798	17 626	-5 236	23 509
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			10 831			10 831
Aineettomat hyödykkeet	43	221	791	354	-3	1 406
Aineelliset hyödykkeet	355	2	134	43	-11	524
Muut varat	247	376	869	407	-216	1 684
Verosaamiset	103	4	45	39	42	235
Myyttävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät				314		314
Varat yhteensä	82 411	30 645	24 376	40 814	-31 223	147 024
Velat luottolaitoksille	8 965	757		15 511	-22 601	2 632
Johdannaissopimukset	323	3 657	109	195	-968	3 316
Velat asiakkaille	54 434	11 290		4 664	-2 100	68 289
Vakuutusvelka			9 476			9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista			10 862			10 862
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 574	1 441		21 449	-94	34 369
Varaukset ja muut velat	642	801	767	1 120	-167	3 163
Verovelat	483	5	201	363	-1	1 050
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-18	9	380	1 314	-395	1 290
Myyttävänä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat				6		6
Velat yhteensä	76 403	17 960	21 795	44 622	-26 326	134 454
Oma pääoma						12 570

Tase 31.12.2018, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- eliminoinnit	OP Ryhmä
Käteiset varat	82	19	685	12 199	-634	12 350
Saamiset luottolaitoksilta	10 820	125	21	10 109	-20 892	183
Johdannaissopimukset	275	3 448	156	185	-483	3 581
Saamiset asiakkailta	64 914	23 009	0	15	-911	87 026
Sijoitusomaisuus	358	908	10 246	17 625	-6 088	23 050
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat			9 771			9 771
Aineettomat hyödykkeet	49	230	806	408	-3	1 490
Aineelliset hyödykkeet	362	0	139	248	-11	737
Muut varat	217	-153	971	1 299	-459	1 875
Verosaamiset	112	3	17	66	35	232
Varat yhteensä	77 189	27 589	22 811	42 153	-29 447	140 294
Velat luottolaitoksille	9 612	606		15 802	-21 214	4 807
Johdannaissopimukset	157	3 025	37	259	-486	2 992
Velat asiakkaille	50 792	11 382		5 089	-1 152	66 112
Vakuutusvelka			9 476			9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitusopimuksista			9 812			9 812
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 120	1 011		19 492	-165	30 458
Varaukset ja muut velat	554	642	788	1 029	-396	2 617
Verovelat	433	3	119	365	0	921
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	41	-24	380	1 356	-395	1 358
Velat yhteensä	71 709	16 645	20 612	43 394	-23 808	128 552
Oma pääoma						11 742

Liitetaulukot

1. Laatumisperiaatteet
2. Korkokate
3. VakuutusKate
4. Nettopalkkiotuotot
5. Sijoitustoiminnan nettotuotot
6. Liiketoiminnan muut kulut
7. Saamisten arvonalentumiset
8. Vakuutustoiminnan velat
9. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
10. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen
11. Annetut vakuudet
12. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
13. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
14. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
15. Johdannaissopimukset
16. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely
17. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset
18. Vakuutus-segmentin sijoitusten jakauma
19. Eriytettyjen taseiden sijoitusten jakauma
20. Luottolaitosvakavaraisuus
21. Vastuut luottoluokittain
22. Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus
23. OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus
24. Lähipiiritapahtumat

Liite 1. Laatimisperiaatteet

Tilinpäätöstiedote on laadittu IAS 34 -standardin Osavuosikatsaukset ja vuoden 2018 tilinpäätöksessä esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Tilinpäätöstiedote on tilintarkastamaton. Kaikki tilinpäätöstiedotteen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Tilinpäätöstiedote on julkaistu suomen, englannin ja ruotsin kielellä. Suomenkielinen tilinpäätöstiedote on virallinen, jota käytetään, mikäli havaitaan ristiriitaisuutta kieliversioiden välillä.

Laatimisperiaatteiden muutos

OP Ryhmä otti neljännellä vuosineljänneksellä käyttöön jaksotukseen perustuvan tuloutustavan korkokatto- ja korkoputkiluottojen johdannaisehtojen asiakasmarginaaliin. Laatimisperiaatteiden mukaisesti OP Ryhmä oli aiemmin tulouttanut korkokatto- ja korkoputkiluottojen johdannaisehtojen asiakasmarginaalin käyvän arvon yhtenä ajankohtana. Muutoksen jälkeen asiakasmarginaali kertyy korkokatteeseen sitä mukaa, kun asiakas maksaa OP Ryhmälle johdannaisehdon lisämarginaalia.

Muutoksen vaikutus oikaistiin takautuvasti OP Ryhmän oman pääoman kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi vuoden 2018 ja 2019 tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin vastaamaan uutta tuloutuskäytäntöä. Alla olevissa taulukoissa on esitetty OP Ryhmän oikaistut tuloslaskelman ja taseen erät neljännesvuosittain ja muutoksen vaikutus.

Tase, milj. €	31.3.2018	Muutos	30.6.2018	Muutos	30.9.2018	Muutos	31.12.2018	Muutos
Johdannaissopimukset	3 252	-42	3 576	-51	3 242	-44	3 581	-62
Saamiset asiakkailta	83 053	-28	84 406	-34	85 966	-54	87 026	-54
Verosaamiset	263	14	250	17	239	20	232	23
Oma pääoma	11 004	-56	11 223	-69	11 539	-78	11 742	-93
Taseen loppusumma	136 875	-56	141 814	-69	140 175	-78	140 294	-93

Tuloslaskelma, milj. €	1-3/2018	Muutos	1-6/2018	Muutos	1-9/2018	Muutos	1-12/2018	Muutos
Korkokate	285	4	577	8	877	14	1 186	20
Sijoitustoiminnan nettotuotot	64	-16	171	-36	235	-54	185	-78
Tulos ennen veroja	226	-12	397	-28	647	-40	959	-58
Tuloverot	-50	2	-85	6	-127	8	-212	12
Kauden tulos	176	-10	312	-22	521	-32	747	-47

Tase, milj. €	31.3.2019	Muutos	30.6.2019	Muutos	30.9.2019	Muutos
Johdannaissopimukset	4 372	-79	4 663	-109	5 858	-132
Saamiset asiakkailta	87 982	-40	89 669	-26	91 000	-15
Verosaamiset	248	24	278	27	277	29
Oma pääoma	11 938	-95	12 202	-108	12 495	-117
Taseen loppusumma	146 223	-95	144 158	-108	146 420	-117

Tuloslaskelma, milj. €	1-3/2019	Muutos	1-6/2019	Muutos	1-9/2019	Muutos
Korkokate	294	9	602	15	923	22
Sijoitustoiminnan nettotuotot	145	-11	218	-34	273	-52
Tulos ennen veroja	194	-3	396	-19	676	-30
Tuloverot	-40	1	-77	4	-134	6
Kauden tulos	154	-2	319	-15	542	-24

Laatimisperiaatteen muutos laski OP Ryhmän CET1-vakavaraisuutta 0,2 prosenttiyksikköä 31.12.2019. Vakavaraisuuslaskentaa ei oikaistu takautuvasti. Muutoksella ei ollut vaikutusta segmenttiraportointiin.

Esittämistavan muutokset

Aiemmin korkokatteessa esitetyt kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien saamistodistusten ja johdannaisten korkotuotot ja -kulut on esitetty 1.1.2019 lähtien sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Muutos on tehty takautuvasti. Vertailukauden 1-12/2018

korkokatteesta siirrettiin nettokorkoja yhteensä 9 miljoonaa euroa sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Muutoksen yhteydessä täsmennettiin myös korkokatteen sisällä olevien erien esittämistä.

Aiemmin muissa varoissa ja veloissa esitetyt kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien saamistodistusten ja johdannaisten siirtyvät korot on esitetty 1.1.2019 lähtien taseen johdannaissopimukset-erissä. Samalla tarkennettiin näiden sopimusten korkojen nettoutusmenettelyä. Muutos on tehty takautuvasti. Muutoksen seurauksena vertailukauden 31.12.2018 taseen vastaavien muut saamiset pienentyivät 159 miljoonaa euroa, sijoitusomaisuus kasvoi 3 miljoonaa euroa ja johdannaissopimukset kasvoivat 161 miljoonaa euroa. Taseen vastattavien varaukset ja muut velat pienenivät 168 miljoonaa euroa, johdannaissopimukset kasvoivat 172 miljoonaa euroa ja yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat kasvoivat 2 miljoonaa euroa. Muutosten seurauksena taseen määrä kasvoi yhteensä 5 miljoonaa euroa 31.12.2018.

Korvausvelittelyn yhteydessä yhtiön haltuun otettu vahingoittunut omaisuus tai vahinkoihin liittyvät riidattomat regressisaamiset vähennetään vakuutusvelasta 1.1.2019 lähtien. Aiemmin erät, yhteensä 62 miljoonaa euroa, esitettiin taseen muissa varoissa.

IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöönotto 1.1.2019

OP Ryhmä otti käyttöön 1.1.2019 alkaen IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin, jonka mukaan vuokralle otetut vuokrasopimukset on kirjattu taseeseen käyttöoikeusomaisuuseräksi ja vuokrasopimusvelaksi. OP Ryhmä sovelsi siirtymässä rajoitetusti takautuvaa menetelmää, ja täten se ei oikaissut vertailuvuoden tietoja. Standardiin siirtymän vaikutukset ja siirtymälaskelma on esitetty OP Ryhmän vuoden 2018 tilinpäätöksen liitetiedoissa. Vuokralle otetut sopimukset ovat pääosin toimitilojen vuokrasopimuksia. Vuokralle otetut käyttöoikeusomaisuuserät esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja ne poistetaan pääsääntöisesti vuokra-aikana. Vastaava vuokrasopimusvelka esitetään varauksissa ja muissa veloissa sekä niiden korkokulut korkokatteessa. Johdon harkintaa on käytetty arvioitaessa toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokra-aikaa ja määriteltäessä lisäluoton koroksi OP Ryhmän keskuspankin noteeraama korko, jolla keskuspankki antaa luottoa osuuspankeille ja OP Ryhmän tytäryrityksille. Käyttöoikeusomaisuuserä oli 53 miljoonaa euroa 31.12.2019.

Viitekorkouudistus

IASB julkaisi syyskuussa 2019 Viitekorkouudistus-asiakirjan, jolla muutettiin standardeja IFRS 9, IAS 39 ja IFRS 7. Muutokset hyväksyttiin Euroopan Unionissa 15.1.2020, ja muutoksia on sovellettava 1.1.2020 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Aikaisempi soveltaminen on sallittua. OP Ryhmä sovelsi IAS 39 -standardiin tehtyjä muutoksia jo tilikaudella 2019. Viitekorkouudistuksella on merkittävä vaikutus OP Ryhmän prosesseihin, ja ryhmä etenee muutoksissa viitekorkoja koskevan jatkuvuussuunnitelmansa mukaisesti. Viitekorkouudistuksen myötä yliyön viitekorko Eonia-korko lasketaan €STR-korosta lisäämällä korkoon 8,5 korkopisteen vakioero, kunnes Eonia-korko lakkaa 31.12.2021. Myös Euribor-koron määräytymisperiaatteet muuttuivat vuoden 2019 aikana. Eonia- ja Euribor-korkojen määräytymismenetelmien muutokset eivät vaikuta sopimusehtojen jatkuvuuteen. €STR-koron käyttöönottoon liittyy OP Ryhmässä järjestelmämuutoksia, prosessimuutoksia, muutoksia riski- ja arvostusmalleihin sekä kirjanpitoon. Suojauslaskennan osalta muutos tuo OP Ryhmässä helppouden muun muassa siihen, että rahavirran ja käyvän arvon suojauslaskentaa voidaan edelleen jatkaa huolimatta siitä, että alun perin suojattavaksi määritetyn viitekoron määräytymismenetelmä muuttuu. Rahavirran suojauslaskennassa tulevaisuuden rahavirtojen voidaan edelleen katsoa olevan erittäin todennäköisiä siltä osin, kun ne riippuvat viitekoroista.

Uudet segmentit 1.1.2019

OP Ryhmän keskusyhteisön hallintoneuvosto päätti 6.6.2018 OP Ryhmän keskusyhteisön johtokunnan uudesta työnjaosta, mikä muutti segmenttirakennetta vuoden 2019 alusta. OP Ryhmä siirtyi julkaistavassa osavuosisikatsaus- ja tilinpäätösraportoinnissa uusien segmenttien mukaiseen raportointiin vuoden 2019 ensimmäisestä osavuosisikatsauksesta lukien. Vertailuvuoden 2018 segmenttitiedot on oikaistu vastaamaan uutta segmenttijakoa. Liiketoimintasegmenttien kuvaukset on esitetty osavuosisikatsauksessa 1.1.–31.3.2019.

Vallilan kiinteistön luokittelu myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi

OP Ryhmä luokitteli Vallilan kiinteistön kolmannella vuosineljänneksellä myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi tehtyjen päätösten perusteella. OP Ryhmän omistama Vallilan kiinteistö käsittää Helsingin Vallilassa sijaitsevan korttelin, joka valmistui kokonaisuudessaan vuonna 2017. Myynnin toteutuessa OP Ryhmä jatkaisi toimintaansa kiinteistössä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella ja kiinteistö kirjattaisiin käyttöoikeusomaisuuseränä taseeseen. Vallilan kiinteistö esitettiin kokonaisuudessaan Muu toiminta- segmentin taseessa 31.12.2019.

Myytävinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät eriteltynä:

Varat, milj. €	31.12.2019
Sijoitusomaisuus	90
Aineelliset hyödykkeet	207*
Muut varat	1
Verosaamiset	17
Varat yhteensä (A)	314
Velat, milj. €	31.12.2019
Varaukset ja muut velat	0
Verovelat	6
Velat yhteensä (B)	6
Nettotasearvo (A-B)	308

* Rakennusten arvosta on vähennetty neljännellä vuosineljänneksellä saatu arvonlisäveron palautus 10 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 2. Korkokate

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018	10-12/2019	10-12/2018
Korkotuotot				
Saamiset luottolaitoksilta				
Korot	2	5	1	1
Negatiiviset korot	21	23	4	6
Yhteensä	24	28	5	7
Saamiset asiakkailta				
Lainat	1 225	1 177	315	302
Rahoitusleasingsaamiset	28	23	6	6
Arvoltaan alentuneet lainat ja muut sitoumukset	0	1	0	0
Negatiiviset korot	10	11	3	3
Yhteensä	1 263	1 212	324	311
Saamistodistukset				
Arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	1	2	0	0
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	81	90	19	23
Jaksotettu hankintameno	10	1	2	0
Yhteensä	92	92	21	24
Johdannaissopimukset				
Käyvän arvon suojaus	-133	-101	-54	-27
Rahavirran suojaus	52	49	13	13
Rahavirran suojauksen tehoton osuus	6	0	-2	2
Muut	0	-19	14	-5
Yhteensä	-75	-70	-29	-17
Muut	6	4	2	1
Yhteensä	1 310	1 265	324	326
Korkokulut				
Velat luottolaitoksille				
Korot	6	0	-1	1
Negatiiviset korot	59	64	13	15
Yhteensä	65	64	13	16
Velat asiakkaille	69	60	15	17
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	249	225	61	54
Velat, joilla on huonompi etuoikeus				
Pääomalainat	1	2	0	0
Muut	46	45	12	12
Yhteensä	47	47	12	12
Johdannaissopimukset				
Käyvän arvon suojaus	-260	-223	-68	-53
Muut	-115	-92	-28	-28
Yhteensä	-375	-315	-96	-80
Muut	5	4	2	1
Yhteensä	60	85	7	19
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	1 250	1 180	317	307
Suojaavat johdannaiset	-1	-22	-203	43
Suojauskohteiden arvomuutokset	-7	28	204	-40
Korkokate yhteensä	1 241	1 186	318	309

Liite 3. Vakuutuskate

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018	10-12/2019	10-12/2018
Vahinkovakuutusmaksutuotot, netto				
Vakuutusmaksutulo	1 484	1 468	263	254
Jälleenvakuuttajien osuus	-2	0	-3	-1
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-14	-10	119	112
Jälleenvakuuttajien osuus	0	-3	-7	-8
Yhteensä	1 468	1 454	371	358
Vahinkovakuutuskorvaukset, netto				
Maksetut korvaukset	-1 017	-951	-242	-260
Jälleenvakuuttajien osuus	21	30	5	8
Korvausvastuun muutos	-79	-6	-124	6
Jälleenvakuuttajien osuus	2	13	-7	14
Yhteensä	-1 073	-915	-369	-232
Vahinkovakuutuksen muut erät	-4	-3	0	0
Henkivakuutuksen riskiliike	29	29	7	8
Vakuutuskate yhteensä	421	566	9	134

Liite 4. Nettopalkkiotuotot

Tammi-joulukuu 2019, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- elim- inoinnit	OP Ryhmä	10-12/2019
Palkkiotuotot							
Luotonanto	102	46	0	5	-1	152	36
Talletukset	1	2		0	0	3	1
Maksuliike	232	31		14	-14	264	69
Arvopapereiden välitys	4	21		0	-4	21	6
Arvopapereiden liikkeeseenlasku		6		0	0	6	2
Rahastot	34	210	0	0	-96	148	39
Omaisuudenhoito	34	36	29	0	-20	81	50
Lainopilliset tehtävät	23	0			0	24	6
Takaukset	8	12		0	0	20	5
Asunnonvälitys	74				0	74	18
Vakuutusten välitys	113		24		-86	50	7
Henkivakuutuksen kuormitustulo			91			91	22
Sijoitussidonnaisten hallinnointipalkkioiden palautus			83			83	24
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			22		-1	20	3
Muut	138	13		1	-113	39	11
Yhteensä	763	378	249	20	-334	1 075	299
Palkkiokulut							
Maksuliike	24	5	1	3	-11	22	8
Arvopapereiden välitys		14	0	0	-4	10	3
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	2		1	0	3	0
Rahastot		105			-97	8	2
Omaisuudenhoito		11	0	1	0	12	4
Vakuutustoiminta	-9		140		-86	45	15
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			8			8	2
Muut	39	116	0	8	-132	31	10
Yhteensä	55	253	150	13	-331	139	43
Nettopalkkiotuotot yhteensä	708	125	99	6	-3	936	257

Tammi-joulukuu 2018, milj. €	Vähittäis- pankki	Yritys- pankki	Vakuutus	Muu toiminta	Konserni- elim- inoinnit	OP Ryhmä	10-12/2018
Palkkiotuotot							
Luotonanto	98	44	0	4	1	147	37
Talletukset	2	1		0	0	3	1
Maksuliike	212	26		13	-13	238	65
Arvopapereiden välitys	5	16			-4	17	5
Arvopapereiden liikkeeseenlasku		7		1	0	8	0
Rahastot	31	207	0	0	-93	146	36
Omaisuudenhoito	35	32		1	-11	57	18
Lainopilliset tehtävät	24	0		0	0	24	7
Takaukset	7	13		0	0	20	5
Asunnonvälitys	72					72	18
Vakuutusten välitys	115		21		-85	51	7
Henkivakuutuksen kuormitustulo			91		2	93	24
Sijoitussidonnaisten hallinnointipalkkioiden palautus			89		-7	82	24
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			19		-2	17	5
Muut	122	13		1	-99	37	11
Yhteensä	723	360	220	19	-310	1 012	264
Palkkiokulut							
Maksuliike	20	3	1	1	-12	13	4
Arvopapereiden välitys		12			-4	8	2
Arvopapereiden liikkeeseen lasku	0	1		1	2	3	1
Rahastot		104			-94	10	2
Omaisuudenhoito		10	0	1	0	11	2
Vakuutustoiminta	-10		136		-85	40	8
Terveys- ja hyvinvointipalvelut			7			7	2
Muut	36	100	0	10	-115	32	10
Yhteensä	46	230	144	13	-309	125	32
Nettopalkkiotuotot yhteensä	677	130	75	6	-2	887	232

Liite 5. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018	10-12/2019	10-12/2018
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien nettotuotot				
Saamistodistukset				
Korkotuotot	68	66	15	16
Muut tuotot ja kulut	2	14	1	3
Myyntivoitot ja -tappiot	115	26	44	1
Valuutta-arvostusvoitot ja -tappiot	7	18	-14	4
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset*	3	-5	0	-1
Yhteensä	194	119	46	23
* Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) vakuutustoiminnan saamistodistuksista				
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat				
Saamistodistukset				
Korkotuotot ja -kulut	6	7	2	2
Arvostusvoitot ja -tappiot	-6	-5	-13	-3
Yhteensä	0	2	-11	-1
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	12	11	-3	-5
Osingot ja voitto-osuudet	6	3	5	0
Yhteensä	18	14	2	-5
Johdannaiset				
Korkotuotot ja -kulut	108	32	35	15
Arvostusvoitot ja -tappiot	317	25	29	32
Yhteensä	425	57	64	47
Yhteensä	443	73	55	41
Rahoitusvarat, jotka on arvostettava käypään arvoon tulosvaikuttavasti				
Saamistodistukset				
Korkotuotot	24	23	6	7
Arvostusvoitot ja -tappiot	-4	-4	-8	-3
Yhteensä	21	19	-2	4
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	140	-33	47	-56
Osingot ja voitto-osuudet	47	63	9	7
Yhteensä	186	29	56	-49
Yhteensä	207	48	54	-46
Rahoitusvarat, jotka on nimenomaisesti luokiteltu käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi				
Saamistodistukset				
Korkotuotot	38	45	9	11
Arvostusvoitot ja -tappiot	79	-39	-41	-3
Yhteensä	117	7	-32	8
Osakkeet ja osuudet				
Arvostusvoitot ja -tappiot	-32	-24	-30	-7
Osingot ja voitto-osuudet	9	14	1	-3
Yhteensä	-23	-9	-29	-10
Johdannaiset				
Arvostusvoitot ja -tappiot	-18	-3	-6	-1
Yhteensä	-18	-3	-6	-1
Yhteensä	76	-6	-67	-3
Yhteensä käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot	726	115	42	-8

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

Vuokratuotot	66	73	17	18
Arvostusvoitot ja -tappiot	17	-8	-6	-12
Vastike- ja hoitokulut	-59	-70	-15	-25
Muut	-5	-5	-1	-3
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	19	-11	-5	-22

Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien nettotuotot**Lainat ja muut saamiset**

Korkotuotot	10	9	3	2
Korkokulut	-1	-1	0	0
Myyntivoitot ja -tappiot	0	0	0	0
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-4	2	-2	0
Lainat ja muut saamiset yhteensä	5	10	1	1

Vahinkovakuutuserät

Diskonnttauksen purkautuminen, vahinkovakuutukset	-27	-28	-6	-7
---	-----	-----	----	----

Henkivakuutuserät

Korkohyvytykset asiakkaiden vakuutussäästöille	-85	-85	-21	-20
Korkotäydennysten muutos	-88	38	109	-12
Muut vakuutustekniset erät**	-215	-15	91	-23
Yhteensä	-387	-62	179	-54

** Muut vakuutustekniset erät sisältää muiden vakuutusteknistien varausten kuin korkotäydennysten muutokset.

Osakkuusyhtiöt

Käyvän arvon menetelmällä käsiteltävät	9	21	0	5
Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät	-7	19	1	12
Yhteensä	2	41	1	16

Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	530	185	257	-51
---	------------	------------	------------	------------

Liite 6. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018	10-12/2019	10-12/2018
ICT-kulut				
Tuotanto	223	199	57	56
Kehittäminen	131	153	43	41
Toimitilat	58	78	18	22
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut	49	54	11	20
Ostetut palvelut	130	139	33	35
Tietoliikenne	36	38	11	10
Markkinointi	39	37	13	12
Yhteiskuntavastuu	10	10	3	3
Vakuutus- ja varmuuskulut	14	9	5	3
Muut	153	124	47	40
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	844	839	242	242

Kehittämismenot

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018	10-12/2019	10-12/2018
Kehittämisen ICT-kulut	131	153	43	41
Oman työn osuus	52	50	15	13
Kehittämisen kulut tuloslaskelmalla yhteensä	183	203	58	54
Aktivoidut ICT-menot	110	170	26	37
Aktivoidut oman työn osuus	12	12	3	3
Aktivoidut kehittämismenot yhteensä	123	373	84	91
Ennakkomaksut	7		7	
Kehittämismenot yhteensä	313	203	149	54
Poistot ja arvonalentumiset	192	202	64	85

Liite 7. Saamisten arvonalentumiset

Milj. €	1-12/2019	1-12/2018	10-12/2019	10-12/2018
Luotto- ja takaustappioiden poistetut saamiset	68	70	18	27
Palautukset poistetuista saamisista	-23	-15	-14	-7
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	41	-10	47	1
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamistodistuksista*	0	1	0	1
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	87	46	51	22

* Vakuutustoiminnan saamistodistusten odotettavissa olevat luottotappiot esitetään sijoitustoiminnan nettotuotoissa.

Luottoriskille alttiina olevat vastuut ja niiden tappiota koskeva vähennyserä

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvalheittain 31.12.2019

Vastuut	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Vastuut yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	60 605	6 778	173	6 951	909	68 464
Yrityspankki	25 103	1 388	306	1 693	384	27 180
Saamiset asiakkailta yhteensä	85 707	8 166	479	8 645	1 292	95 644
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja llimittit						
Vähittäispankki	5 218	354	7	361	11	5 589
Yrityspankki	4 674	318	151	470	60	5 204
Nostovarot ja llimittit yhteensä	9 892	673	158	830	71	10 793
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	2 775	94		94	12	2 881
Yrityspankki	7 011	1 216		1 216	70	8 297
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	9 786	1 309		1 309	82	11 178
Saamistodistukset						
Muu toiminta	12 259	93		93		12 352
Vakuutus	3 936	4		4	10	3 950
Saamistodistukset yhteensä	16 196	97		97	10	16 302
Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	121 581	10 245	637	10 881	1 455	133 918

Tappiota koskeva vähennyserä arvonalentumisvalheittain 31.12.2019

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuoliset nostovarot ja llimittit*	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Milj. €						
Saamiset asiakkailta						
Vähittäispankki	-16	-54	-3	-57	-188	-261
Yrityspankki	-25	-18	-3	-21	-248	-294
Saamiset asiakkailta yhteensä	-40	-72	-6	-78	-436	-555
Taseen ulkopuoliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-1		-1	0	-2
Yrityspankki	-2	-4		-4	-10	-16
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	-3	-5		-5	-10	-18
Saamistodistukset***						
Muu toiminta	-2	-1		-1		-3
Vakuutus	-4	-1		-1	-5	-10
Saamistodistukset yhteensä	-6	-1		-1	-5	-13
Yhteensä	-49	-79	-6	-85	-451	-585

* Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tappiota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenveto tappiota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tappiota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenveto ja tunnusluvut 31.12.2019	Valhe 1	Valhe 2		Valhe 3	Yhteensä	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			Yhteensä
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät						
Vähittäispankki	68 597	7 226	180	7 406	931	76 934
Yrityspankki	36 788	2 922	457	3 379	514	40 681
Tappiota koskeva vähennyserä						
Vähittäispankki	-17	-55	-3	-58	-188	-263
Yrityspankki	-27	-22	-3	-26	-258	-310
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vähittäispankki	-0,02 %	-0,76 %	-1,67 %	-0,78 %	-20,22 %	-0,34 %
Yrityspankki	-0,07 %	-0,77 %	-0,71 %	-0,76 %	-50,12 %	-0,76 %
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuoliset erät yhteensä	105 386	10 148	637	10 784	1 445	117 615
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-43	-77	-6	-83	-446	-573
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-0,76 %	-0,98 %	-0,77 %	-30,86 %	-0,49 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Muu toiminta	12 259	93		93		12 352
Vakuutus	3 936	4		4	10	3 950
Tappiota koskeva vähennyserä						
Muu toiminta	-2	-1		-1		-3
Vakuutus	-4	-1		-1	-5	-10
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Muu toiminta	-0,02 %	-0,81 %		-0,81 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,09 %	-19,84 %		-19,84 %	-54,58 %	-0,24 %
Saamistodistukset yhteensä	16 196	97		97	10	16 302
Tappiota koskeva vähennyserä yhteensä	-6	-1		-1	-5	-13
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-1,52 %		-1,52 %	-54,58 %	-0,08 %

Sopimukset on ryhmitelty vastaamaan OP Ryhmän uutta segmenttijakoa 1.1.2019 alkaen. Vertailutiedot on oikaistu vastaavasti.

Odottavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut arvonalentumisvaiheittain 31.12.2018*

Vastuut	Valhe 1	Valhe 2		Valhe 3	Vastuut yhteensä	
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			Yhteensä
Milj. €						
Saamiset asiakkailta (brutto)						
Vähittäispankki	58 339	6 800	183	6 984	876	66 199
Yrityspankki	22 355	1 257	283	1 540	354	24 249
Saamiset asiakkailta yhteensä	80 694	8 057	466	8 524	1 231	90 448
Taseen ulkopuoliset nostovarot ja lillitit						
Vähittäispankki	5 755	237	1	238	9	6 001
Yrityspankki	4 443	512	139	651	86	5 180
Nostovarot ja lillitit yhteensä	10 198	749	141	889	94	11 181
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Vähittäispankki	2 307	87		87	14	2 408
Yrityspankki	6 655	178		178	20	6 854
Muut taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	8 962	265		265	34	9 262
Saamistodistukset						
Muu toiminta	12 219	20		20		12 239
Vakuutus	4 677	313		313	11	5 001
Saamistodistukset yhteensä	16 896	332		332	11	17 240
Odottavissa olevien luottotappioiden laskennan piiriin kuuluvat vastuut yhteensä	116 750	9 403	607	10 010	1 370	128 131

* Laskennan piirissä olevien vastuiden määrää on täsmennetty uuden segmenttijaon myötä.

Tapplota koskeva vähennyserä arvonalentumisvalheittain 31.12.2018

Taseessa olevat vastuut sekä taseen ulkopuolliset nostovarot ja lllmitit*

Mlilj. €	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Saamiset asiakkailta						
Vähittäispankki	-12	-49	-3	-52	-202	-267
Yrityspankki	-25	-25	-3	-28	-206	-259
Saamiset asiakkailta yhteensä	-37	-74	-6	-81	-409	-526
Taseen ulkopuolliset sitoumukset**						
Vähittäispankki	-1	-1		-1		-2
Yrityspankki	-2	-1		-1	0	-4
Taseen ulkopuolliset sitoumukset yhteensä	-3	-3		-3	0	-6
Saamistodistukset***						
Muu toiminta	-3	0		0		-3
Vakuutus	-3	-4		-4	-4	-11
Saamistodistukset yhteensä	-6	-4		-4	-4	-14
Yhteensä	-46	-81	-6	-87	-413	-546

* Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan yhtenä summana vähentämään tase-erää.

** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan tase-erään varaukset ja muut velat.

*** Tapplota koskeva vähennyserä kirjataan käyvän arvon rahastoon muun laajan tuloksen eriin.

Alla olevassa taulukossa esitetään yhteenvedo tapplota koskevasta vähennyserästä suhteessa vastuun määrään arvonalentumisvaiheittain. Kattavuusasteella kuvataan tapplota koskevan vähennyserän suhteellista osuutta vastuun määrästä.

Yhteenvedo ja tunnusluvut 31.12.2018

	Valhe 1	Valhe 2		Yhteensä	Valhe 3	Yhteensä
		Muut kuin yli 30 pv erääntyneet	Yli 30 pv erääntyneet			
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuolliset erät						
Vähittäispankki	66 401	7 124	185	7 308	899	74 609
Yrityspankki	33 453	1 947	422	2 369	460	36 282
Tapplota koskeva vähennyserä						
Vähittäispankki	-13	-50	-3	-54	-202	-269
Yrityspankki	-27	-26	-3	-30	-207	-263
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Vähittäispankki	-0,02 %	-0,71 %	-1,71 %	-0,73 %	-22,51 %	-0,36 %
Yrityspankki	-0,08 %	-1,36 %	-0,74 %	-1,25 %	-44,93 %	-0,73 %
Saamiset asiakkailta; taseen ja taseen ulkopuolliset erät yhteensä	99 854	9 071	607	9 678	1 359	110 891
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-40	-77	-6	-83	-409	-532
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-0,85 %	-1,03 %	-0,86 %	-30,09 %	-0,48 %
Saamistodistukset kirjanpitoarvo						
Muu toiminta	12 219	20		20		12 239
Vakuutus	4 677	313		313	11	5 001
Tapplota koskeva vähennyserä						
Muu toiminta	-3	0		0		-3
Vakuutus	-3	-4		-4	-4	-11
Kattavuusaste (Coverage ratio), %						
Muu toiminta	-0,02 %	-0,85 %		-0,85 %		-0,02 %
Vakuutus	-0,07 %	-1,20 %		-1,20 %	-34,32 %	-0,22 %
Saamistodistukset yhteensä	16 896	332		332	11	17 240
Tapplota koskeva vähennyserä yhteensä	-6	-4		-4	-4	-14
Kattavuusaste (Coverage ratio), % yhteensä	-0,04 %	-1,18 %		-1,18 %	-34,32 %	-0,08 %

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2019 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Saamiset aslakkalta ja taseen ulkopuoliset erät, mlj. €	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko volmassa- oloaika	Koko volmassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2019	40	83	409	532
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-3	22		19
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-4		15	11
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-11		-10
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-14	33	19
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		5	-16	-11
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	1		-2	-2
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	16	15	14	45
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-7	-14	-24	-44
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	-1	-2	48	45
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset	0	0	-31	-31
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	4	0	37	41
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2019	44	83	446	573
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos 10-12/2019	3	0	44	47

Siirroissa vaiheesta 1 vaiheeseen 3 verrataan rahoitusvaran nykyistä raportointitietoa vaiheesta 3 vuoden alun tilanteeseen. Näistä kuitenkin noin 90 prosenttia siirtyi vaiheeseen 3 vaiheen 2 kautta. Sopimus voi siirtyä suoraan vaiheeseen 3 ulkoisen maksuhäiriön takia.

LGD (loss given default eli tappio-osuus maksukyvyttömyyshetkellä) mallin sisältäviä riskiparametreja on kalibroitu vuoden viimeisellä neljänneksellä poistamalla perinnässä olevilta luotoilta toipumisosuus. Tämä kasvatti vaiheen 3 tappiota koskevaa vähennyserää noin 12 miljoonaa euroa.

Saamistodistukset, mlj. €	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko volmassa- oloaika	Koko volmassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2019	6	4	4	14
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	1		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		2	2
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0	-2		-2
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		0	0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	0	0	2
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2	-2	-1	-4
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0	0	0	0
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)	0			0
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	0	-2	1	-1
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2019	6	1	5	13
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos 10-12/2019	-1	0	1	0

Alla olevassa taulukossa esitetään tappiota koskevan vähennyserän muutos arvonalentumisvaiheittain vuoden 2018 aikana seuraavien tekijöiden vaikutuksesta:

Saamiset aslakkalta ja taseen ulkopuoliset erät, mlj. €	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko volmassa- oloaika	Koko volmassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2018	31	80	431	543
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-2	18		16
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		25	25
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-16		-14
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-8	23	15
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		9	-30	-21
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	1		-7	-6
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	13	7	13	34
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-9	-12	-22	-43
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	4	3	28	35
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennystilin pienentymiset	0	0	-52	-52
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	9	3	-22	-11
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2018	40	83	409	532

Saamistodistukset, mlj. €	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	Koko volmassa- oloaika	Koko volmassa- oloaika	
Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2018	5	0	0	5
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	0	1		1
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0		2	2
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	0	0		0
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		0	0	0
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		0	0	0
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0		0	0
Alkuperäisestä myöntämisestä ja hankinnasta johtuvat lisäykset	2	3	2	7
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2	0		-2
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset (netto)	0			0
Arviointimetodiikan päivityksestä johtuvat muutokset (netto)	1		0	1
Odotettavissa olevat luottotapplot, nettomuutos	1	4	3	8
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2018	6	4	4	14

Liite 8. Vakuustoittoiminnan velat

Milj. €	31.12.2019	31.12.2018
Korvausvastuu		
Eläkeuotoinen korvausvastuu	1 571	1 510
Muu korvausvastuu	1 101	1 056
Korkotäydennys (vastuuvelan suojeien arvo)	-22	21
Yhteensä	2 650	2 588
Vakuutusmaksuvastuu	584	569
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista		
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	9 086	8 298
Sijoitussopimukset	1 776	1 513
Yhteensä	10 862	9 812
Henkivakuutuksen vakuutusvelka	6 242	6 319
Yhteensä	20 338	19 288

Liite 9. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. €	31.12.2019	31.12.2018
Joukkovelkakirjalainat	12 657	9 522
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 097	10 720
Muut		
Sijoitustodistukset	0	105
Yritystodistukset	9 716	10 162
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)	-101	-50
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	34 369	30 458

Liite 10. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

Milj. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				Yhteensä
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	
Tase 31.12.2017	135	25		16	176
IFRS 9 -siirtymän vaikutus 1.1.2018	-2	-25			-28
Avaava tase 1.1.2018	133	0		16	148
Käyvän arvon muutokset	-135	0	-35	66	-104
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-37		-8		-45
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset			17		17
Siirrot korkokatteeseen				-45	-45
Laskennalliset verot	34	0	5	-4	35
Päättävä tase 31.12.2018	-5		-21	33	7

Milj. €	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				Yhteensä
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet (overlay approach)	Rahavirran suojaus	
Avaava tase 1.1.2019	-5	-21		33	7
Käyvän arvon muutokset	93		70	77	241
Tuloslaskelmaan siirretyt myyntivoitot	-32		12		-20
Tuloslaskelmaan siirretyt arvonalennukset			26		26
Siirrot korkokatteeseen				58	58
Laskennalliset verot	-12		-22	-27	-61
Päättävä tase 31.12.2019	44		65	141	251

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 314 miljoonaa euroa (9) ja siihen liittyvä laskennallinen verovelka oli 63 miljoonaa euroa (2). Katsauskauden lopussa käyvän arvon rahastossa oli väliaikaisen poikkeusmenettelyn soveltamisen johdosta oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 99 miljoonaa euroa (54) ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 11 miljoonaa euroa (82). Käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten tappiota koskeva vähennyserä tilikauden aikana oli käyvän arvon rahastossa 2 miljoonaa euroa (-6).

Negatiivinen käyvän arvon rahasto purkautuu omaisuuden arvonnousujen ja tulosvaikutteisten arvonalentumiskirjausten kautta.

Liite 11. Annetut vakuudet

Milj. €	31.12.2019	31.12.2018
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	230	171
Luotot (covered bondien vakuutena)	14 551	13 700
Muut	3 496	5 775
Annetut vakuudet yhteensä*	18 277	19 647
Vakuudelliset johdannaisvelat	1 098	928
Vakuudelliset muut velat	2 209	4 149
Asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat (covered bonds)	12 097	10 720
Yhteensä	15 404	15 797

* Lisäksi keskuspankkiin on pantattu 6,4 miljardin euron kirjanpitoarvosta joukkovelkakirjalainoja, joista 1,5 miljardia euroa on päivän sisäisen limitiin vakuutena. Joukkovelkakirjalainat ovat nostettavissa ilman keskuspankin ennakkolupaa, joten niitä ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa.

Liite 12. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat

Varat, milj. €	Jaksettu hankinta-meno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kaupankäynti- tarkoituksessa pidettävät	Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	11 988						11 988
Saamiset luottolaitoksilta	246						246
Johdannaisoimukset			3 821			1 003	4 824
Saamiset asiakkailta	91 463						91 463
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				10 831			10 831
Saamistodistukset	3	16 695	1 415	2 216	466		20 795
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	77	254	1 248		1 580
Muut rahoitusvarat	1 884						1 884
Rahoitusvarat							143 612
Muut kuin rahoitusvarat							3 412
Yhteensä 31.12.2019	105 585	16 695	5 313	13 301	1 714	1 003	147 024

Varat, milj. €	Jaksettu hankinta-meno	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kaupankäynti- tarkoituksessa pidettävät	Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Suojaavat johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	12 350						12 350
Saamiset luottolaitoksilta	183						183
Johdannaisoimukset			3 066			515	3 581
Saamiset asiakkailta	87 026						87 026
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat				9 771			9 771
Saamistodistukset	4	17 124	505	2 227	451		20 312
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0	81	245	1 130		1 456
Muut rahoitusvarat	1 940						1 940
Rahoitusvarat							136 619
Muut kuin rahoitusvarat							3 676
Yhteensä 31.12.2018	101 503	17 124	3 652	12 243	1 581	515	140 294

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttelusta kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		2 632		2 632
Johdannaissopimukset	2 887		429	3 316
Velat asiakkaille		68 289		68 289
Vakuutusvelka		9 476		9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	10 862			10 862
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		34 369		34 369
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 290		1 290
Muut rahoitusvelat		2 578		2 578
Rahoitusvelat				132 812
Muut kuin rahoitusvelat				1 642
Yhteensä 31.12.2019	13 749	118 634	429	134 454

Velat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttelusta kirjattavat	Muut velat	Suojaavat Johdannaiset	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		4 807		4 807
Johdannaissopimukset	2 572		421	2 992
Velat asiakkaille		66 112		66 112
Vakuutusvelka		9 476		9 476
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	9 812			9 812
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		30 458		30 458
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 358		1 358
Muut rahoitusvelat		2 134		2 134
Rahoitusvelat				127 148
Muut kuin rahoitusvelat				1 404
Yhteensä 31.12.2018	12 383	114 344	421	128 552

Yleiseen liikkeeseen laskettuihin velkakirjoihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoon. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo joulukuun lopussa oli n. 529 (242) miljoonaa euroa Kirjanpitoarvoa suurempi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenoon. Näiden käyvät arvot ovat jaksotettua hankintamenoa suuremmat, mutta luotettavien käypien arvojen määrittämiseen liittyy epävarmuutta.

Liite 13. Toistuvasti käypään arvoon arvostettujen erien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot 31.12.2019, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttelusta kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	705	231	643	1 579
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	2 810	750	537	4 097
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 048	3 783	0	10 831
Johdannaissopimukset	22	4 728	74	4 824
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0		0
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	13 980	1 827	888	16 695
Rahoitusinstrumentit yhteensä	24 565	11 319	2 143	38 027
Sijoituskiinteistöt			714	714
Yhteensä	24 565	11 319	2 857	38 741
Varojen käyvät arvot 31.12.2018, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttelusta kirjattavat rahoitusvarat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	592	185	679	1 456
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	2 107	764	312	3 184
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 337	3 434		9 771
Johdannaissopimukset	0	3 524	57	3 581
Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat				
Oman pääoman ehtoiset instrumentit		0		0
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	13 885	3 026	214	17 124
Rahoitusinstrumentit yhteensä	22 921	10 933	1 262	35 116
Sijoituskiinteistöt			979	979
Yhteensä	22 921	10 933	2 241	36 095

Velkojen käyvät arvot 31.12.2019, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	7 068	3 794	0	10 862
Muut		12		12
Johdannaissopimukset	18	3 266	32	3 316
Yhteensä	7 086	7 072	32	14 190

Velkojen käyvät arvot 31.12.2018, milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvelat				
Sijoitussidonnaiset sopimukset	6 364	3 448		9 812
Muut		0		0
Johdannaissopimukset	10	2 939	44	2 992
Yhteensä	6 373	6 387	44	12 804

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörseissä listatuista osakeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä porssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki - konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasolle 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset sekä sellaiset pitkän maturiteetin johdannaiset, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan, tietyt private equity -sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Siirrot eri hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä. Siirrot tasojen välillä johtuvat pääosin käytettävissä olevien markkinanoteerausten määrästä.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

Raholusvarat, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	Johdannaissopimukset	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Varat yhteensä
Avaava tase 1.1.2019	991	57	214	1 262
Tuloslaskelman nettotuotot	-326	18	1	-308
Laajan tuloslaskelman nettotuotot	0		1	1
Hankinnat	141		5	146
Myynnit	-85		-18	-103
Lyhennykset	-1		-6	-7
Siirrot tasoon 3	466		766	1 233
Siirrot tasosta 3	-6		-75	-81
Päättävä tase 31.12.2019	1 181	74	888	2 143

Raholusvelat, milj. €	Johdannaissopimukset	Velat yhteensä
Avaava tase 1.1.2019	44	44
Tuloslaskelman nettotuotot	-11	-11
Päättävä tase 31.12.2019	32	32

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 31.12.2019

Milj. €	Korkokate	Sijoitustoiminnan nettotuotot	Laaja tuloslaskelma/ Käyvän arvon rahaston muutos	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Realisoituneet nettotuotot	-263	-62	0	-325
Realisoitumattomat nettotuotot	29		1	30
Nettotuotot yhteensä	-234	-62	2	-295

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Tulosvaikutusta avoimesta markkinariskistä ei synny. Tason 3 johdannaiset liittyvät OP Yrityspankin liikkeeseen laskemiin strukturoituihin joukkovelkakirjalainoihin, joiden tuotto määräytyy kytketyn johdannaisten arvonkehityksen perusteella. Näiden kytkettyjen johdannaisten arvonmuutosta ei ole esitetty yllä olevassa taulukossa. Lisäksi tasolle 3 on luokiteltu pitkän maturiteetin johdannaisia, joiden arvostuksessa käytettyä markkinadataa on jouduttu ekstrapoloimaan.

Arvostustekijöiden muutokset

Arvostusmenetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2019 aikana.

Liite 14. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. €	31.12.2019	31.12.2018
Takaukset	711	775
Takuuvastuut	2 459	2 162
Luottolupaukset	13 180	12 577
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	333	283
Muut*	1 311	1 195
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	17 995	16 993

* Josta vahinkovakuutustoiminnan sitoumukset pääomarahastoihin 194 miljoonaa euroa (203)

Liite 15. Johdannaissopimukset

Johdannaiset yhteensä 31.12.2019

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	34 200	75 299	77 593	187 091	3 151	2 015
Keskusvastapuoliseltäselvitettävät	10 791	36 126	42 208	89 126	52	53
Valuuttajohdannaiset	45 176	6 954	2 414	54 544	1 253	968
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	1	2		3	0	
Luottojohdannaiset	59	1 610	4 468	6 137	25	20
Muut johdannaiset	233	4 599	18	4 850	74	40
Johdannaiset yhteensä	79 668	88 463	84 493	252 624	4 502	3 043

Johdannaiset yhteensä 31.12.2018

Milj. €	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika			Yhteensä	Käyvät arvot*	
	< 1 v	1-5 v	> 5 v		Varat	Velat
Korkojohdannaiset, josta	30 535	84 181	70 116	184 833	2 152	1 531
Keskusvastapuoliseltäselvitettävät	9 278	38 670	36 704	84 652	8	12
Valuuttajohdannaiset	28 646	6 784	3 404	38 835	1 065	1 176
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset		3		3	0	0
Luottojohdannaiset	15	189	2	206	4	9
Muut johdannaiset	208	364	8	580	34	29
Johdannaiset yhteensä	59 404	91 522	73 530	224 456	3 255	2 744

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka muiden kuin kaupankäyntitaroituksessa pidettävien johdannaisten osalta esitetään taseessa muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa. Lisäksi keskusvastapuoliseltäselvityksessä olevien johdannaisten käyvät arvot on nettoitettu taseessa.

Liite 16. Rahoitusvarat ja -velat, jotka on vähennetty toisistaan tai joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely

Rahoitusvarat

31.12.2019, mlj. €	Rahoitus- varojen brutto- määrä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvaroista*		Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa		Nettomäärä
					Johdannais- yleissopimukset***	Saadut vakuudet	
Johdannaiset	6 703	-1 879		4 824	-2 147	-707	1 971

31.12.2018, mlj. €	Rahoitus- varojen brutto- määrä	Rahoitusvelkojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusvaroista*		Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvarojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa		Nettomäärä
					Johdannais- yleissopimukset***	Saadut vakuudet	
Johdannaiset	4 515	-934		3 581	-1 823	-490	1 330

Rahoitusvelat

31.12.2019, mlj. €	Rahoitus- velkojen brutto- määrä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloista*		Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa		Nettomäärä
					Johdannais- yleissopimukset***	Annetut vakuudet	
Johdannaiset	5 371	-2 055		3 316	-2 147	-654	515

31.12.2018, mlj. €	Rahoitus- velkojen brutto- määrä	Rahoitusvarojen bruttomäärä, joka on vähennetty rahoitusveloista*		Taseessa esitettävä nettomäärä**	Rahoitusvelkojen määrät, joita ei ole netotettu taseessa		Nettomäärä
					Johdannais- yleissopimukset***	Annetut vakuudet	
Johdannaiset	3 887	-1 066		2 922	-1 823	-703	467

* ml. kateisvaroihin sisältyvä päivittäin selvitettyjen johdannaisten nettomäärä yht. -177 (-140) miljoonaa euroa.

** Käyvät arvot sisältäen kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten kertyneet korot.

*** Käytäntönä on solmia johdannaisyleissopimukset kaikkien johdannaisvastapuolien kanssa.

OTC-johdannaisten keskusvastapuoliselvitys

Finanssivastapuolten kanssa solmitut standardiehtoiset OTC-johdannaiskaupat selvitetään London Clearing House:n tai ICE Clear Europan kanssa EMIR-asetuksen (EU 648/2012) mukaisesti. Toimintamallissa johdannaisten vastapuoleksi muuttuu päivittäisen selvitysprosessin päätteeksi keskusvastapuoli, jonka kanssa netotetaan johdannaisten päiväkohtaiset maksut. Lisäksi päivittäin joko maksetaan tai saadaan vakuus, joka vastaa avointen sopimusten käypien arvojen muutosta (variation margin). Keskusvastapuoliselvityksessä olevat korkojohdannaiset esitetään nettona taseessa.

Muut kahdenvälisesti selvittävät OTC-johdannaiset

Konsernin ja muiden asiakkaiden välisiin johdannaiskauppoihin sekä sellaisiin johdannaiskauppoihin, joita asetuksen mukainen keskusvastapuoliselvitys ei koske, sovelletaan joko ISDA:n, konsernin omaa tai Finanssiala ry:n johdannaisyleissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan netottaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

Liite 17. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset

31.12.2019, mlj. €	Ei arvon- alennettu (brutto)	Tapplota koskeva vähennyserä	Tasearvo
Saamiset sektoreittain			
Yritykset	35 192	419	34 773
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1 200	2	1 198
Kotitaloudet	53 016	127	52 889
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	786	5	781
Julkisyhteisöt	2 069	1	2 068
Yhteensä	92 264	555	91 709

31.12.2018, mlj. €	Ei arvon- alennettu (brutto)	Tapplota koskeva vähennyserä	Tasearvo
Saamiset sektoreittain			
Yritykset	32 405	410	31 995
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1 065	2	1 064
Kotitaloudet	51 511	105	51 406
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	814	6	808
Julkisyhteisöt	1 985	3	1 981
Yhteensä	87 780	526	87 254

Ongelmasaamiset ja lainanhoitojoustot

31.12.2019, mlj. €	Terveet ("performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Järjestämättömät ("non- performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Tapplota koskeva vähennyserä	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (netto)
Yli 90 pv erääntyneet		638	638	250	388
Todennäköisesti maksamatta jäävät		504	504	147	357
Lainanhoitojoustosaamiset	2 042	337	2 379	54	2 325
Yhteensä	2 042	1 479	3 521	451	3 070

31.12.2018, mlj. €	Terveet ("performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Järjestämättömät ("non- performing") saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (brutto)	Tapplota koskeva vähennyserä	Saamiset luotto- laitoksilta ja asiakkailta (netto)
Yli 90 pv erääntyneet		614	614	229	385
Todennäköisesti maksamatta jäävät		426	426	148	278
Lainanhoitojoustosaamiset	2 137	340	2 477	62	2 414
Yhteensä	2 137	1 380	3 517	440	3 077

Yli 90 pv erääntyneenä saamisena raportoidaan jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Todennäköisesti maksamatta jäävinä sopimuksina raportoidaan heikoimpien luottoluokkien (henkilöasiakkailta F ja muilla 11–12) sopimukset.

Lainanhoitojoustoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä johtuen. Uudelleen neuvoteltujen saamisten lainaehdot on helpotettu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuen esimerkiksi myöntämällä lyhennysvapaa, jonka kesto on 6–12 kk. Lainanhoitojoustot ovat ECL-laskennan vaiheissa 2 tai 3.

Tunnusluku, %	31.12.2019	31.12.2018
Tapplota koskeva vähennyserä, % ongelmasaamisista	12,8 %	12,5 %

Liite 18. Vakuutus-segmentin sijoitusten jakauma

Vahinkovakuutus	31.12.2019		31.12.2018	
	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	547	14	173	5
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	541	14	167	4
Johdannaiset***	6	0	5	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 644	67	2 857	77
Valtiot	447	11	498	13
Investment Grade	1 669	42	1 895	51
Kehittyvät markkinat ja High Yield	253	6	243	7
Strukturoidut sijoitukset****	275	7	222	6
Osakkeet yhteensä	426	11	360	10
Suomi	116	3	60	2
Kehittyneet markkinat	172	4	147	4
Kehittyvät markkinat	67	2	76	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	6	0	1	0
Pääomasijoitukset	65	2	76	2
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	35	1	28	1
Hedge fund -rahastot	35	1	28	1
Kiinteistösjoitukset yhteensä	300	8	312	8
Suorat kiinteistöt	159	4	157	4
Epäsuorat kiinteistösjoitukset	141	4	155	4
Yhteensä	3 952	100	3 730	100

* Sisältää siirtyneet korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat

Henkivakuutus	31.12.2019		31.12.2018	
	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	386	11	175	5
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	381	11	170	5
Johdannaiset***	5	0	5	0
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 555	71	2 826	78
Valtiot	516	14	623	17
Investment Grade	1 548	43	1 784	49
Kehittyvät markkinat ja High Yield	200	6	182	5
Strukturoidut sijoitukset****	290	8	236	6
Osakkeet yhteensä	406	11	337	9
Suomi	105	3	48	1
Kehittyneet markkinat	156	4	116	3
Kehittyvät markkinat	61	2	57	2
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	3	0	3	0
Pääomasijoitukset	81	2	113	3
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	41	1	34	1
Hedge fund -rahastot	41	1	34	1
Kiinteistösjoitukset yhteensä	231	6	271	7
Suorat kiinteistöt	93	3	114	3
Epäsuorat kiinteistösjoitukset	138	3	156	4
Yhteensä	3 619	100	3 644	100

* Sisältää siirtyneet korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat

Liite 19. Eriytettyjen taseiden sijoitusten jakauma

ETA 1

Suomi-yhtiöstä vuonna 2015 siirretystä yksilöllisestä henkivakuutuskannasta muodostettiin kannanluovutusten yhteydessä eriytetty tase (ETA 1), jolla on muusta henkivakuutustoiminnasta poikkeava voitonjakopolitiikka.

ETA 1 sijoitusten jakauma	31.12.2019		31.12.2018	
	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	31	4	34	4
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	31	4	34	4
Johdannaiset***	0	0		
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	705	88	671	83
Valtiot	187	23	217	27
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat	3	0	3	0
Investment Grade	417	52	370	46
Kehittyvät markkinat ja High Yield	48	6	36	4
Strukturoidut sijoitukset****	50	6	45	6
Osakkeet yhteensä	40	5	35	4
Kehittyneet markkinat	24	3	14	2
Kehittyvät markkinat	1	0	1	0
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	0	0	0	0
Pääomasijoitukset	14	2	20	2
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä			2	0
Hedge fund -rahastot			2	0
Kiinteistöisjoiutukset yhteensä	27	3	68	8
Suorat kiinteistöt	11	1	48	6
Epäsuorat kiinteistöisjoiutukset	16	2	19	2
Yhteensä	803	100	810	100

* Sisältää siirtyneet korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat

Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvoin oli 32 miljoonaa (3). Nettotuotto on laskettu vähentämällä sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vastuuvelan arvonmuutos.

ETA 2

Suomi-yhtiöstä vuonna 2015 siirretystä yksilöllisestä henkivakuutuskannasta muodostettiin kannanluovutusten yhteydessä eriytetty tase (ETA 2), jolla on muusta henkivakuutustoiminnasta poikkeava voitonjakopolitiikka.

ETA 2 sijoitusten jakauma	31.12.2019		31.12.2018	
	Käypä arvo*, mlj. €	%	Käypä arvo*, mlj. €	%
Sijoitusomaisuuden allokaatiojakauma				
Rahamarkkinat yhteensä	93	4	72	3
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	93	4	72	3
Johdannaiset***	0	0		
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	1 892	89	1 946	85
Valtiot	560	26	617	27
Inflaatiolinkatut joukkovelkakirjalainat	8	0	7	0
Investment Grade	1 086	51	1 000	44
Kehittyvät markkinat ja High Yield	10	0	93	4
Strukturoidut sijoitukset****	228	11	230	10
Osakkeet yhteensä	82	4	90	4
Kehittyneet markkinat	42	2	38	2
Kehittyvät markkinat	2	0	2	0
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	0	0	0	0
Pääomasijoitukset	37	2	50	2
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä			1	0
Hedge fund -rahastot			1	0
Kiinteistöisjoiutukset yhteensä	71	3	185	8
Suorat kiinteistöt	34	2	143	6
Epäsuorat kiinteistöisjoiutukset	36	2	43	2
Yhteensä	2 137	100	2 295	100

* Sisältää siirtyneet korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokaatioon (deltavasta-arvo)

**** Sisältää kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat

Sijoitustaseen nettotuotto käyvin arvoin oli 71 miljoonaa (-24). Nettotuotto on laskettu vähentämällä sijoitusomaisuuden tuotoista markkinaehtoisen vastuuvelan arvonmuutos.

Liite 20. Luottolaitosvakavaraisuus

Omat varat, milj. €	31.12.2019	31.12.2018
OP Ryhmän oma pääoma	12 570	11 835
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta	-237	189
Käyvän arvon rahasto, rahavirran suojaus	-141	-33
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	12 192	11 991
Aineettomat hyödykkeet	-630	-710
Eläkevastuun ylikate ja arvostusokaisut	-76	-76
Omista varoista vähennettävät osuuspääomat	-142	-147
Ennakoitu voitonjako ja edellisen tilikauden maksamaton voitonjako	-97	-94
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-428	-288
Ydinpääoma (CET1)	10 819	10 677
Pääomalainat, joihin sovelletaan siirtymäsäännöstä	60	80
Ensisijainen Iisäpääoma (AT1)	60	80
Ensisijainen pääoma (T1)	10 879	10 757
Debentuurilainat	806	995
Toissijainen pääoma (T2)	806	995
Omat varat yhteensä	11 685	11 752

Ydinpääomasta on vähennetty valvojan luvan mukaisesti asiakkaille tammikuussa 2020 palautetut irtisanotut osuuspääomat. ECL - odotetut tappiot alijäämä kasvoi EKP:n vähittäisvastuille asettamien riskiparametrikertoimien johdosta.

Pääomalainoihin on sovellettu vanhoja pääomainstrumentteja koskevia siirtymäsäännöksiä. Vakavaraisuuden ja vähimmäisomavaraisuusasteen laskennassa ei ole sovellettu IFRS9-siirtymäsäännöstä.

Kokonaisriski, milj. €	31.12.2019	31.12.2018
Luotto- ja vastapuoliriski	49 216	41 602
Standardimenetelmä (SA)	4 101	3 878
Valtio- ja keskuspankkivastuut	304	293
Luottolaitosvastuut	8	7
Yritysvastuut	2 646	2 561
Vähittäisvastuut	1 069	961
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	22	12
Muut	52	43
Sisälsten luottoluokittusten menetelmä (IRB)	45 115	37 724
Luottolaitosvastuut	1 023	1 083
Yritysvastuut	25 580	23 474
Vähittäisvastuut	10 320	5 276
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	6 898	6 659
Muut	1 293	1 233
Markkina- ja selvitysrisi, standardimenetelmä	1 309	1 319
Operatiivinen riski, standardimenetelmä	4 232	4 136
Vastuun arvonolkaus (CVA)	191	175
Muut riskit	11	
Kokonaisriski yhteensä	54 959	47 233
EKP:n päätöksen mukaiset riskipainolattiat	505	4 893
Kokonaisriski sisältäen riskipainolattiat	55 464	52 126

Oman pääoman ehtoisten sijoitusten riskipaino sisältää 6,4 miljardia euroa ryhmän sisäisistä vakuutusyhtiösijoituksista. IRB-vähittäisvastuiden riskipainotetut erät kasvoivat EKP:n vähittäisvastuille asettamien riskiparametrikertoimien johdosta, vastaavasti EKP:n riskipainolattian vaikutus laski.

Valtiostuiden riskipainotetuista eristä 279 miljoonaa euroa (261) on laskennallisia verosaamia, jotka käsitellään 250 prosentin riskipainolla ydinpääomista vähentämisen sijaan.

Suhdeluvut, %	31.12.2019	31.12.2018
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	19,5	20,5
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	19,6	20,6
Vakavaraisuussuhde	21,1	22,5

Suhdeluvut ilman silytysäännöksiä, %	31.12.2019	31.12.2018
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	19,5	20,5
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	19,5	20,5
Vakavaraisuussuhde	21,0	22,4

Pääomavaatimus, milj. €	31.12.2019	31.12.2018
Omat varat	11 685	11 752
Pääomavaatimus puskureilla	8 068	7 448
Puskuri pääomavaatimukseen	3 617	4 304

Pääomavaatimus 14,5 prosenttia muodostuu minimivaatimuksesta 8 prosenttia, kiinteistä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 prosenttia, O-SII-pääomavaatimuksesta 2,0 prosenttia, EKP:n asettamasta pääomavaatimuksesta (P2R) 2,0 prosenttia (vertailuvuonna 1,75) ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Velkaantuneisuus, milj. €	31.12.2019	31.12.2018
Ensisijainen pääoma (T1)	10 879	10 757
Vastuut yhteensä	131 504	125 510
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	8,3	8,6

Velkaantuneisuutta kuvaava mittari eli vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) esitetään Komission delegoidun asetuksen mukaisesti. Säännösluonnosten mukainen minimitaso on kolme prosenttia. Vähimmäisomavaraisuusaste on laskettu katsauskauden lopun luvuilla.

Yhteenveto riskipainotetuista vastuuieristä (EU-OV1), milj. €	Riskipainotetut erät		Vähimmäis- pääoma- vaatimukset
	31.12.2019	30.9.2019	31.12.2019
1 Luottoriski (lukuun ottamatta vastapuoliriskiä)	48 385	48 523	3 871
2 josta standardimenetelmä	5 061	5 246	405
3 josta sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmä (FIRB)	26 105	26 048	2 088
4 josta sisäisten luottoluokitusten edistynyt menetelmä (AIRB)	10 320	10 396	826
5 josta oman pääoman ehtoiset sijoitukset yksinkertaisen riskipainotetun menetelmän nojalla	451	383	36
5a josta oman pääoman ehtoiset sijoitukset PD-LGD-menetelmä	6 447	6 450	516
6 Vastapuoliriski	698	821	56
7 josta arvostaminen markkinahintaan	506	623	40
12 josta vastuun arvonolokaisu	191	198	15
13 Selvitysrisi	0		0
14 Arvopaperistamismvastuut muussa rahoitustoiminnassa (ylärajan jälkeen)	46	43	4
15 josta IRB-menetelmä	46	43	4
19 Markkinariski	1 309	1 397	105
20 josta standardimenetelmä	1 309	1 397	105
23 Operatiivinen riski	4 232	4 232	339
25 josta standardimenetelmä	4 232	4 232	339
27 Vähennysrajan allittavat määrät (joihin sovelletaan 250 prosentin riskipainoa)	279	219	22
27a Muut riskit	11	21	1
29 Yhteensä	54 959	55 256	4 397
30 EKP:n päätöksen mukaiset riskipainolattiat	505	678	40
31 Yhteensä sisältäen riskipainolattiat	55 464	55 934	4 437

Neljännesvuoden aikana kokonaisriski kasvoi 0,5 prosenttia.

EKP:n päätöksen mukaiset riskipainolattiat kohdistuvat vähittäisvastuiden muihin kuin pk-yritysvastuisiin. Näissä keskimääräiselle riskipainolle asetetut lattiat ovat kiinteistövakuudellisille 15,4 prosenttia ja muille kuin kiinteistövakuudellisille 32,7 prosenttia.

IRB-riskipainotettujen erien siltalaskelma (EU-CR8), milj. €	a	b
	Riski- painotettujen vastuuerien määrät	Pääoma- vaatimukset
1 Riskipainotetut vastuuerät edellisen raportointikauden lopussa 30.9.2019	36 444	2 916
2 Vastuiden määrä	0	0
3 Vastuiden laatu	-18	-1
9 Riskipainotetut vastuuerät raportointikauden lopussa 31.12.2019	36 425	2 914

Siltalaskelmalla on esitetty viimeisimmän neljännesvuoden aikana tapahtuneet muutokset vähittäisvastuissa, yritysvastuissa ja luottolaitosvastuissa. Riskipainotetuissa erissä ei tapahtunut olennaisia muutoksia.

Liite 21. Vastuut luottoluokittain

Vähittäsvastuut luottoluokittain (AIRB)

Kaikki vähittäisraamit

Luottoluokka 31.12.2019	Taseen erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	Taseen ulkopuoliset erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	CF, keskimäärin, %	PD, keskimäärin, %	LGD, keskimäärin, %	Riskipainotetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
Henkilöasiakkaat yhteensä	51 277	2 037	53,9	1,1	27,6	9 269	16,4	267
A	32 273	1 464	52,7	0,0	26,6	1 333	3,9	4
B	9 884	432	56,5	0,2	26,2	1 222	11,8	5
C	4 391	96	59,2	0,7	32,7	1 628	36,3	11
D	2 864	41	58,8	3,2	32,3	2 305	79,3	29
E	1 433	4	68,0	27,9	34,5	2 212	154,0	128
F	432			100,0	30,3	570	132,1	91
Yrityksiäsiakkaat yhteensä	1 785	155	68,4	3,7	42,7	1 051	50,0	68
1,0–2,0	1	0	74,2	0,0	35,9	0	2,8	0
2,5–5,5	519	45	66,9	0,4	25,9	74	13,2	1
6,0–7,0	701	64	68,3	1,3	44,2	332	43,4	5
7,5–8,5	371	34	68,4	5,0	56,0	346	85,5	11
9,0–10,0	140	13	75,1	24,4	50,3	191	125,7	18
11,0–12,0	53	0	66,0	100,0	79,0	107	203,5	33
Yhteensä	53 062	2 192	54,7	1,2	28,1	10 320	17,6	335

Kaikki vähittäisraamit

Luottoluokka 31.12.2018	Taseen erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	Taseen ulkopuoliset erät, vastuuarvo (EAD), milj. €	CF, keskimäärin, %	PD, keskimäärin, %	LGD, keskimäärin, %	Riskipainotetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
Henkilöasiakkaat yhteensä	49 985	1 817	54,1	0,7	16,8	4 146	7,4	159
A	31 412	1 319	52,8	0,0	15,9	571	1,7	2
B	10 647	399	56,9	0,1	15,9	523	4,7	2
C	3 915	73	61,6	0,5	22,5	690	17,3	4
D	2 172	23	65,6	2,3	21,0	795	36,2	11
E	1 429	3	69,5	20,0	21,4	1 205	84,1	59
F	409			100,0	23,5	362	88,5	80
Yrityksiäsiakkaat yhteensä	2 099	173	68,4	3,6	40,1	1 130	47,1	71
1,0–2,0	1	0	65,9	0,0	26,4	0	2,0	0
2,5–5,5	591	48	67,3	0,4	26,7	88	13,7	1
6,0–7,0	838	73	68,3	1,4	42,2	378	41,5	5
7,5–8,5	457	39	67,7	4,9	48,3	368	74,2	12
9,0–10,0	154	13	76,3	24,7	49,8	208	124,7	21
11,0–12,0	57	0	75,7	100,0	59,2	88	153,8	33
Yhteensä	52 084	1 990	55,0	0,9	17,8	5 276	9,0	230

Henkilöasiakkaiden keskimääräiset PD ja LGD nousivat erityisesti EKP:n riskiparametrikertoimien seurauksena, myös malleihin lisätty varovaisuus nosti parametreja. Parametrien nousu kasvatti myös riskipainoja ja odotettuja tappioita. Keskimääräisessä PD:ssä ja riskipainossa ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli luottoluokkia F, 11,0 ja 12,0.

Yritysvastuut luottoluokittain (FIRB)

Luottoluokka 31.12.2019	Taseen vastuu-erät, arvo (EAD), milj. €	Taseen ulko-puoliset erät, vastuu- arvo (EAD), milj. €	CF, keski- määräin, %	PD, keski- määräin, %	LGD, keski- määräin, %	Riskipaino- tetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
1,0-2,0	699	298	85,2	0,0	43,0	139	13,9	0
2,5-5,5	17 368	3 375	71,5	0,2	44,0	8 327	40,1	21
6,0-7,0	8 500	1 726	70,6	1,2	42,7	8 649	84,6	53
7,5-8,5	4 956	891	72,0	4,4	42,9	7 085	121,2	110
9,0-10,0	677	63	69,0	24,3	42,2	1 379	186,4	75
11,0-12,0	714	64	60,9	100,0	44,0	0	0,0	343
Yhteensä	32 914	6 417	71,7	1,6	43,4	25 580	66,3	601

Luottoluokka 31.12.2018	Taseen vastuu-erät, arvo (EAD), milj. €	Taseen ulko-puoliset erät, vastuu- arvo (EAD), milj. €	CF, keski- määräin, %	PD, keski- määräin, %	LGD, keski- määräin, %	Riskipaino- tetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
1,0-2,0	748	381	84,2	0,0	44,4	166	14,7	0
2,5-5,5	16 058	3 815	72,7	0,2	43,8	8 031	40,4	20
6,0-7,0	7 823	1 464	72,1	1,3	43,0	8 067	86,8	52
7,5-8,5	4 082	679	72,6	4,5	43,0	5 673	119,1	91
9,0-10,0	672	140	68,4	19,9	43,4	1 538	189,4	69
11,0-12,0	658	22	60,7	100,0	44,1			301
Yhteensä	30 041	6 502	73,0	1,5	43,5	23 474	65,4	533

Keskimääräisessä PD:ssä ja riskipainossa ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli luottoluokkia 11,0 ja 12,0.

Luottolaitosvastuut luottoluokittain (FIRB)

Luottoluokka 31.12.2019	Taseen vastuu-erät, arvo (EAD), milj. €	Taseen ulko-puoliset erät, vastuu- arvo (EAD), milj. €	CF, keski- määräin, %	PD, keski- määräin, %	LGD, keski- määräin, %	Riskipaino- tetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
1,0-2,0	3 123	30	77,2	0,0	12,8	172	5,5	0
2,5-5,5	4 429	414	68,3	0,1	13,9	673	13,9	1
6,0-7,0	12	57	51,6	2,4	45,0	108	155,5	1
7,5-8,5	21	13	43,0	4,9	45,0	64	183,6	1
9,0-10,0	1	2	42,1	11,8	45,0	6	246,7	0
Yhteensä	7 586	516	65,2	0,1	13,9	1 023	12,6	3

Luottoluokka 31.12.2018	Taseen vastuu-erät, arvo (EAD), milj. €	Taseen ulko-puoliset erät, vastuu- arvo (EAD), milj. €	CF, keski- määräin, %	PD, keski- määräin, %	LGD, keski- määräin, %	Riskipaino- tetut erät, milj. €	Riskipaino, keskimäärin, %	Odotetut tappiot, milj. €
1,0-2,0	2 584	40	76,1	0,0	13,2	146	5,6	0
2,5-5,5	4 458	426	66,7	0,1	16,6	755	15,5	1
6,0-7,0	23	7	30,8	1,6	45,0	40	131,9	0
7,5-8,5	55	13	36,8	4,7	45,0	127	186,6	1
9,0-10,0	1	1	37,0	11,5	45,0	6	246,1	0
Yhteensä	7 123	491	65,0	0,1	15,9	1 083	14,2	3

Keskimääräisessä PD:ssä ja riskipainossa ei ole huomioitu maksukyvyttömiä eli luottoluokkia 11,0 ja 12,0. Vertailukauden luottoluokkajakaumaa on korjattu.

Liite 22. Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Mlj. €	31.12.2019		31.12.2018	
	Henki- vakuutus- toiminta	Vahinko- vakuutus- toiminta	Henki- vakuutus- toiminta	Vahinko- vakuutus- toiminta
Hyväksyttävä oma varallisuus	1 423	1 008	1 297	818
Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR)				
Markkinariski	770	457	732	421
Vakuutusriski	471	564	351	281
Vastapuoliriski	23	38	30	36
Operatiivinen riski	32	45	34	45
Hajautushyödyt ja vaimennusvaikutus	-609	-405	-570	-162
Yhteensä	687	699	578	621
Puskuri SCR:ään	736	309	719	197
SCR-suhde, %	207	144	225	132
SCR-suhde, % (Ilman siirtymäsääntöä)	170	144	176	132

Luvut ovat OP Ryhmän arvion mukaisia, ja niissä on huomioitu siirtymäsäännökset.

Liite 23. OP Ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Mlj. €	31.12.2019	31.12.2018
OP Ryhmän omat pääomat	12 570	11 835
Pääomalainat ja debentuurilainat	866	1 075
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-349	-349
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 393	-1 501
Vakuutusliiketoiminnan arvostuserot*	720	735
Suunniteltu voitonjako	-97	-94
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät**	-150	-46
ECL - odotetut tappiot alijäämä	-402	-262
Ryhmittymän omat varat yhteensä	11 766	11 393
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade***	7 132	6 528
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade*	1 386	1 199
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	8 518	7 727
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 248	3 666
Ryhmittymän vakavaraisuussuhde (omat varat/omien varojenvähimmäismäärä) (%)	138	147

* Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden mukaiset arvostuserot ja arvio SCR:sta.

** Eläkevastuun ylikate, käyvän arvon rahastosta rahavirran suojausosuus.

*** Kokonaisriski x 14,5 %, vertailuvuonna 14,3 %

Luvuissa on huomioitu siirtymäsäännökset.

Liite 24. Lähipiiritapahtumat

OP Ryhmän lähipiiri muodostuu OP Ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, hallintohenkilöistä ja näiden läheisistä perheenjäsenistä sekä muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP Ryhmän hallintohenkilöihin luetaan OP Ryhmän pääjohtaja (OP Osuuskunnan johtokunnan puheenjohtaja), OP Osuuskunnan toimitusjohtaja, johtokunnan jäsenet sekä hallintoneuvoston jäsenet. Hallintohenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2018 jälkeen.

Taloudellinen informaatio 2020

Vuoden 2019 raporttien julkaisuajankohdat:

OP Ryhmän toimintakertomus ja tilinpäätös 2019	vko 9
Selvitys OP Ryhmän hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2019	vko 9
OP Ryhmän vuosikatsaus 2019 (sis. vastuullisuusraportoinnin)	vko 9
OP Yhteenliittyvän vakavaraisuusraportti 2019	vko 9

Vuoden 2020 osavuositarkastusten julkaisupäivät:

Osavuositarkastus 1.1.–31.3.2020	28.4.2020
Puolivuositarkastus 1.1.–30.6.2020	21.7.2020
Osavuositarkastus 1.1.–30.9.2020	22.10.2020

Helsingissä 4.2.2020

OP Osuuskunta
Hallitus

Lisätiedot:

Pääjohtaja Timo Ritakallio, puh. 010 252 4500
Talous- ja rahoitusjohtaja Vesa Aho, puh. 010 252 1427
Viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja Tuuli Kousa, puh. 010 252 2957

www.op.fi